

*Mostra Literària
del Maresme XXI*

Arenys de Mar 2013

M.R. 2013

Maresme · Mostra ·
Literário
30 anys

Mostra Literària del Maresme XXX Edició. Arenys de Mar 2013
Edita: Consell Comarcal del Maresme. Mataró, novembre 2013
Amb la col·laboració de la Diputació de Barcelona
Il·lustracions: Montserrat Roca
Correcció: Ester Sancho
Disseny i maquetació: Mònica Marcet
Impressió: Impremta Graupera
Dipòsit Legal: B. 25.898-2013

Presentació

Tornem a tenir a les mans un dels volums més esperats de l'any: el recull de prosa i poesia de la Mostra Literària del Maresme, un certamen que gaudeix d'una salut immillorable i que aquest any arriba a la seva trentena edició.

Sempre és un plaer anar passant les pàgines i compartir amb petits i grans els seus moments d'inspiració. I és que la Mostra Literària del Maresme exerceix de punt de trobada de tots els lletraferits i les lletraferides de la comarca que, amb independència de la seva edat, comparteixen la passió i la necessitat de conrear lletres.

Enhorabona a tots i a totes per la vostra capacitat d'emocionar el lector amb el do de la paraula.

Aquest 2013 és una edició molt important per a la Mostra Literària del Maresme. Fem 30 anys i ho hem volgut celebrar amb una portada molt especial. La nostra artista ha estat la Montserrat Roca. Gràcies Montserrat per la teva col·laboració! I el nostre suport i reconeixement a l'entitat a la qual pertany: l'Associació per a la inclusió de persones amb Trastorn de l'Espectre Autista "Aprenem" d'Arenys de Mar, per la labor de suport a les famílies que realitza i per la feina de conscienciació de la societat respecte al TEA.

L'agraïment del Consell Comarcal també a l'Ajuntament d'Arenys de Mar, organitzador de l'acte de lliurament de premis, i a tots els ajuntaments que fan possible aquest certamen literari impulsant les fases locals.

També el nostre reconeixement als docents que incentiven els seus alumnes a participar-hi i, naturalment, a totes les persones que heu presentat una creació a aquesta Mostra Literària del Maresme.

Moltes felicitats a les guanyadores i als guanyadors.

Miquel Àngel Martínez i Camarasa

President del Consell Comarcal del Maresme

Benvinguda

Enguany, malgrat la greu situació que travessem, és un gran any per a tot el país. I ho és, entre d'altres coses, per les diverses efemèrides literàries que s'hi commemoren. En destaca per sobre de tot la celebració de l'Any Espriu que, superant les expectatives, està essent viscuda intensament per la majoria de poblacions catalanes. Coincideix amb el centenari del naixement de Salvador Espriu, poeta tan vinculat a Arenys de Mar, la trentena edició de la Mostra Literària del Maresme, l'esdeveniment literari més rellevant de la nostra comarca. Celebrem doncs trenta anys d'un certamen que no té cap altre objectiu que potenciar entre els lletraferits del Maresme, petits i grans, l'amor cap al noble art de l'escriptura, poesia o prosa. Més enllà del premi obtingut –sempre gratificant–, els guanyadors compten amb el revulsiu de veure la seva obra publicada, sens dubte un al·licient més per continuar endavant amb aquesta afició per les lletres, ja sigui com a amateurs o, qui ho sap, com a futurs professionals. Sempre és emocionant pensar que aquesta mostra comarcal pugui servir de trampolí per a les noves promeses de la literatura catalana i és per això que, ja sigui des del Consell Comarcal com des dels propis ajuntaments, cal continuar apostant-hi.

Com a alcalde d'Arenys de Mar, és un honor per a mi poder acollir a l'antiga fàbrica del Calisay, un dels pols culturals més actius de la vila, l'entrega de premis de la Mostra Literària del Maresme 2013. I ho és no només pel fet d'emmarcar-se en la celebració de l'Any Espriu, del qual en som cocapital, sinó també per la intensa vida literària de la qual sempre ha gaudit la nostra població, bressol i lloc d'inspiració de molts altres escriptors. Que per molts anys la Mostra Literària del Maresme segueixi esperonant el talent dels nostres escriptors, novells o madurs. El seu èxit és l'èxit de tots.

Estanis Fors Garcia
Alcalde d'Arenys de Mar

Índex

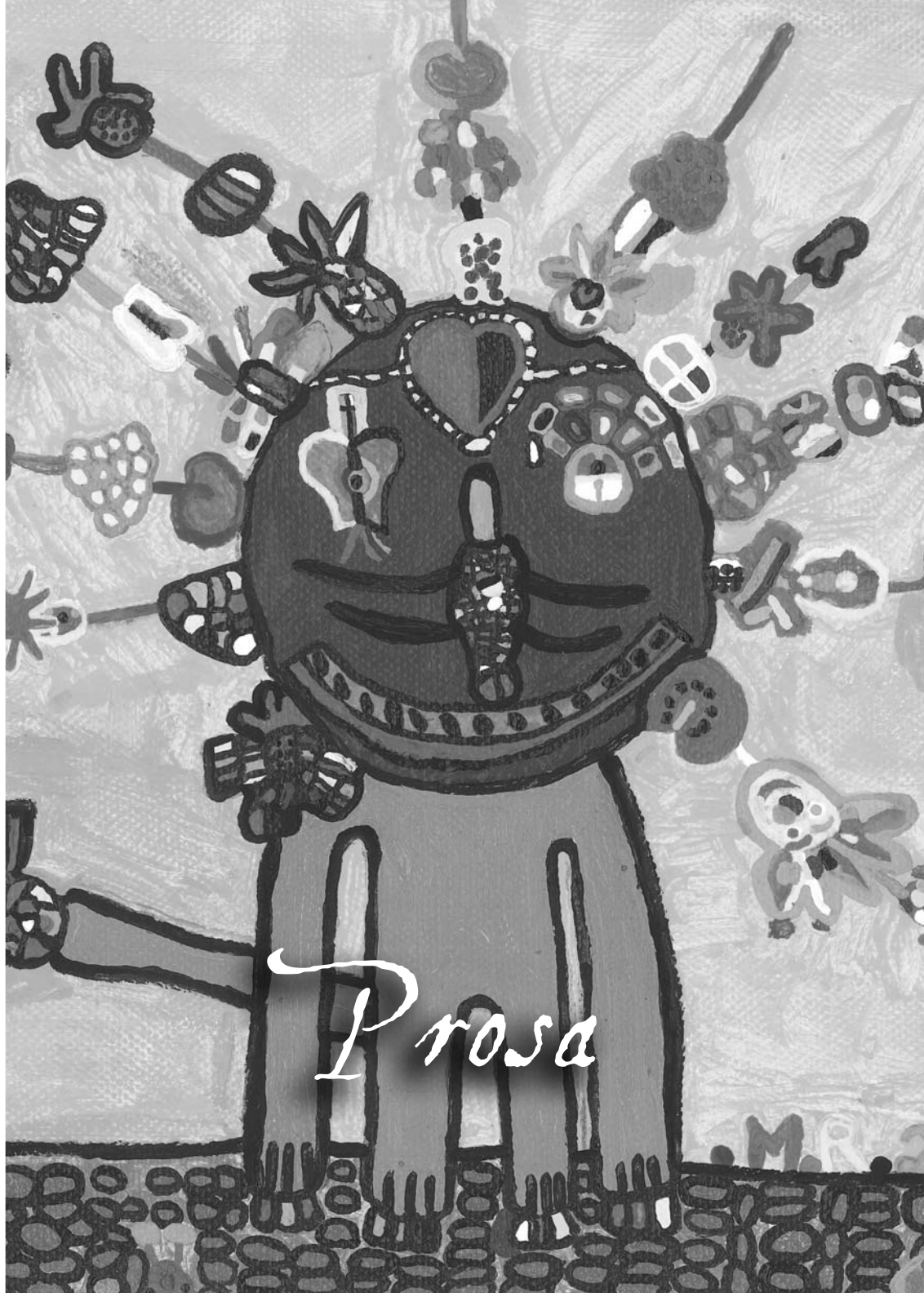
Prosa

Un ninot de neu se'n va de viatge. Luka Herrero Pedain.	11
El guepard poruc. Víctor Canal Romero.	13
El vampir desdentat. Berta Playà Soler.	14
La biblioteca parlant. Iria Fernández Salgado.	16
Venus. Nora Rodríguez Valls.	20
Els ulls d'Èlia. Jana Corominas Muns.	23
Cascavells en la nit. Laura Gallego Marfà.	28
Febrer de 1872. Marçal Parcerisa Ledesma.	33
Afortunada. Georgina Val del Campo.	40
Història de vida. Mireia Moré Horta.	50
Francesc Franquesa. David Martos Mompарт.	57
Tornaran les orenetes, tornaran. Josefina Maymó Puig.	68
Pell de cristall. Maria Isabel Gual García.	76

Poesia

L'amistat. Marta Jofre Soriano.	85
Les fruites. Sara Lago Villalta.	86
La llàntia màgica. Marta Moseguí Marinel·lo.	87
Tardor. Pau Belmonte Petit.	88
Versos a la pàtria exiliada. Lluís Oliveres Mónico.	89
La por. Elena Martínez Simón.	90
De l'espíritual de l'art. Laura Gallego Marfà.	91
Entre els llavis bruts de sang. Mariam El Sadr Solà.	93
Trancisió i contradiccions. Victòria Garcia Samón.	94
Helena. Jana Mir Freixas.	101
Des del silenci. M Teresa Reyner Romaguera.	103
El nano valent. Emilio Luna Campaña.	109
La nit en un cove. Mercè Navarro Salinas.	111

Prosa

MR 2

Un ninot de neu se'n va de viatge

Hi havia una vegada un ninot de neu anomenat Rafael que volia viatjar a l'Àfrica. En Rafael vivia al pol Nord. Des que era una petita boleta de neu somiava que algun dia podria veure els elefants i les zebres. S'avorria de tanta neu i volia veure el sol. A vegades imaginava figures de gel amb motius d'Àfrica. Sovint, en Rafael comentava als seus amics, en Pere el pingüí i en Marcos el ren, els seus plans de viatjar a l'Àfrica, però en Pere i en Marc se'n reien d'ell i li deien "Ha, ha, ha, mai podràs viatjar a l'Àfrica! Són moltíssims quilòmetres i, a més, et fondries!".

El ninot de neu es va enfadar tant amb els seus amics Pere i Marc que el seu cap es va fondre. La seva mare, la Paula, va fer-li un cap nou. "No són amics de veritat" li deia la seva mare, "els amics de veritat et donen suport i t'ajuden amb els teus plans, no se'n riuen de tu" li explicava la seva mare.

En Rafael pensava cada dia en el seu viatge a l'Àfrica. Estava molt trist. Els meus amics tenen raó, mai ho aconseguiré! La seva mare intentava consolar-lo dient-li que res és impossible. "Només has de voler-ho i fer-ho el millor que puguis!". En Rafael es va animar i li va respondre: "Mama, ignoraré el que em diguin els meus amics sobre anar a l'Àfrica! Vaig a fer les maletes!".

La seva mare el mirava i li va dir: "Rafa, has de parlar amb la Maria, la balena. Ella viatja molt i coneix tots els racons del món. Potser et pot ajudar". "Bona idea, mama! Vaig a veure la Maria i li preguntaré com viatjar a l'Àfrica. Jo sol no ho puc aconseguir, però potser amb l'ajuda d'un amic de veritat en seria capaç". Dit i fet, en Rafael caminava per la vora i cridava: "Mariaaaaa, Mariaaa, on ets? He de preguntar-te una cosa!". Ja veia desaparèixer la cua de la Maria i el seu orifici nasal amb la fontana quan la Maria va sortir de l'aigua.

"Maria! Em pots ajudar a viatjar a l'Àfrica?".

La Maria, la balena li va dir: "A l'Àfrica ho veig molt difícil... deixa'm pensar... tinc una idea! He deixat a casa una nevera vella que encara funciona; podries fer-la servir! No et preocupis, els corrents et portaran fins a l'Àfrica". En Rafael se la mirava amb la boca oberta: "Però Maria, i com funciona la nevera sense electri-

citat?”. “No et preocupis Rafa, té plaques solars”. “I com tornaré?”. “Cap problema Rafa. La meva cosina, la Sònia, viu a la Costa d’Ivori. Ella s’ocuparia de la teva tornada a casa. Dóna-li records de part meva!”.

La Maria va portar la nevera i en Rafael s’hi va posar a dins. La Maria li va donar una bona empenta a la nevera i li va desitjar: “Bon viatge, amic!”.

En Rafael ja portava dos dies al mar quan, de sobte, el moviment de les onades va parar. “Per fi” va pensar en Rafael, “he arribat a l’Àfrica!”. Va obrir la porta de la nevera i va sortir. Tot d’una va veure un cangur. “Ostres” va pensar en Rafael, “hi ha cangurs a l’Àfrica?”. “I tant que no!” va cridar el cangur. “Doncs llavors on sóc?” va preguntar en Rafael al cangur. “A Austràlia!” li va respondre el cangur. En Rafael es va sentir molt desesperat. “Austràlia!” va pensar en Rafael. “Volia viatjar a l’Àfrica!”. El cangur el mirava amb cara de sorpresa. “A l’Àfrica? Però què hi vol fer un ninot de neu, a l’Àfrica?”. “És el somni de la meva vida. Sempre he volgut viatjar a l’Àfrica!”. “A veure” li va respondre el cangur, “necessitem ajuda. La meva família i els meus amics potser et poden ajudar a fer un vaixell”.

Tota la família i els amics del cangur van anar-hi. Van acabar el vaixell de troncs d’eucaliptus en un dia. En acabar, van posar la nevera sobre el vaixell. En Rafael va obrir acuradament la porta de la nevera: “Qui conduirà el vaixell si jo he d’estar dins de la nevera?”. El cangur li va dir: “Jo mateix conduiré el vaixell. T’ajudaré a aconseguir el teu somni! Per això hi ha els amics!”. Van trigar 2 dies a arribar a l’Àfrica. En Rafael estava molt nerviós. Va obrir la porta de la nevera amb molta cura. El primer que va veure va ser un sol brillant i molta terra marró. A l’horitzó va veure un petit llac amb un grup d’animals bevent aigua: elefants, zebres i girafes. En Rafael era molt feliç. El seu somni s’havia fet realitat. De sobte, se’n va adonar que al seu voltant s’estava produint un bassal enorme. Dins la nevera, va escriure postals a en Pere i en Marcos al pol Nord.

Els dos es van quedar bocabadats en rebre les postals de l’Àfrica.

En acabar d’escriure les postals, va anar a buscar la Sònia, la balena. “Pots portar-me a casa, Sònia? Sóc amic de la teva cosina Maria!”. La Sònia de seguida li va dir que sí. “Adéu, Àfrica!” deia en veu baixa. “Es pot aconseguir tot el que vulguis si ho vols de veritat i tens bons amics”.

El guepard poruc

Era una nit molt bona per caçar. Hi havia lluna plena.

El guepard va sortir a l'atac de l'animal negre. Era enorme. Més gran que ell.

No podia caçar-lo perquè era una cosa misteriosa.

Es va fer de dia i el guepard buscava pertot arreu i no trobava aquell animal.

Encara tenia molta gana.

Va tornar la nit, la lluna, i l'animal negre, i va tornar a buscar-lo.

Va travessar els murs del vell castell. De sobte el va veure.

S'hi va llançar al damunt i aquesta vegada va tenir por de veritat. Es va amagar.

Cada vegada era més gran. A cada moviment l'anava seguint.

Girava cap a l'esquerra i el perseguia. Girava cap a la dreta i encara el seguia.

I cada vegada era més gran. Cada vegada tenia més por.

Es va amagar darrere un arbre però quan sortia a la llum, la cosa misteriosa es llançava a sobre d'ell.

Estava perdut...

Passarien uns dies fins que la lluna es fes petita i el pobre guepard no tingués por de la seva ombra.

El vampir desdentat

Hi havia una vegada un vampir que no tenia dents. El protagonista de la nostra història, que es deia Mossec, vivia en una ciutat grisa on ningú es preocupava de ningú, la gent anava pel carrer sense dir-se hola ni adéu i mai s'ajudaven els uns als altres. En definitiva, una ciutat molt trista.

En Mossec no sortia mai al carrer. Feia més de cent anys que estava tancat a casa perquè tenia por que la gent descobrís el seu gran secret. I què amagava el nostre amic que el feia ser tan vergonyós?

Els seus veïns al començament tenien curiositat per saber coses d'aquell vampir tan estrany, però ara ja s'hi havien acostumat!! I de fet, veïen cada dia en Dandi, el de la botiga de queviures, que li portava menjar i el diari. Per tant, ja ningú tenia curiositat.

Però què era el que feia que no sortís mai al carrer? Ja me'n recordo, era un vampir sense dents! I on va un vampir sense dents? És com un gos sense cua o com una girafa amb un coll curt... sense dents no podia fer res!

Un bon dia, que en realitat era una bona nit, en Dandi no li va poder portar el menjar perquè tenia molta gent a la botiga i en Mossec estava amoïnada i tenia molta gana. No sabia què fer, no volia sortir al carrer però no tenia alternativa. Així que va agafar el seu barret i la seva capa, i fent-la servir per tapar-se la boca, va sortir al carrer. Hi havia lluna plena i, sabeu què passa quan hi ha lluna plena? Doncs que els vampirs surten al carrer a passejar i a gaudir de la claror de la nit.

Així doncs, en Mossec va començar a caminar carrer amunt cap a la botiga d'en Dandi. Feia una mica de vent i amb una ventada inesperada, el barret se'n va anar carrer avall. Ell el va intentar agafar i en girar-se, els vampirs que passejaven per allà varen veure que no tenia dents. Quin guirigall! Tots es varen posar a riure, un vampir sense dents, quina bestiesa!

Pobre Mossec, no sabia on amagar-se, tenia ganes de marxar corrents cap a casa i no tornar a sortir-ne mai més!

Però de cop i volta una mà li va allargar el barret. I li va dir amb veu dolça:

—Té, em sembla que això és teu!

En Mossec amb veu tremolosa li va donar les gràcies. I ella respongué:

—No els facis cas, se'n riuen de tu perquè ets diferent i això no està bé. Però no et preocupis, jo t'ajudaré —i dit això, va somriure d'orella a orella.

En Mossec va queda bocabadat. Ella tampoc tenia dents!

—Quina passada! No em pensava que hi hagués un altre desdentat com jo! Ara sí que estic content! —va dir-li en Mossec.

De sobte, la Sangrina, que així és com es deia la vampira desdentada, es va dirigir als altres vampirs i els va dir:

—Jo tampoc tinc dents, i això que feu de riure-us dels que no són com vosaltres no està gens bé i és hora que en aquesta ciutat hi hagi una mica més de respecte i que ens preocupem més els uns dels altres. Segur que molts de vosaltres també teniu algun secret, i l'amagueu perquè teniu por que si el descobreixen també se'n riguin de vosaltres. Oi que tinc raó? —va preguntar la Sangrina. De sobte, en Dandi, el de la botiga de menjar que havia sortit a veure què passava al carrer, va fer una passa endavant i va dir:

—Jo també us diré el meu secret: a mi no m'agrada la sang. I la Sangrina té raó: som uns egoistes i només pensem en nosaltres mateixos i això fa que la nostra ciutat sigui grisa i trista.

I després d'en Dandi, molts altres vampirs varen anar dient el seu secret: a un no li agradava sortir de nit, l'altre no sabia volar, a l'altre li agradaven els alls i així un darrere l'altre varen anar explicant la veritat. Es varen adonar que tots eren diferents i que si en lloc de riure's els uns dels altres s'ajudaven, la ciutat ja no seria grisa.

I així va ser com, gràcies a la Sangrina i al Mossec, la ciutat va tornar a la felicitat.

I conte contat, conte explicat,
aquest conte ja s'ha acabat.

La biblioteca parlant

Hola, sóc la Júlia i estic intentant que em vingui al cap alguna idea per escriure la narració que presentaré al Concurs Literari de Sant Jordi del meu poble. Porto des de fa més de dues hores a la meva habitació tancada, i des que he entrat no se m'acut res de res. La meva germana petita, la Núria, m'ha estat empenyant tota l'estona i, és clar, com voleu que se m'acudeixi alguna cosa amb una nena que només vol tocar els nassos!! La meva mare l'ha fet fora, i per fi, he tingut pau en aquella petita estança de la casa.

Ha passat una estona des que la meva germana ha marxat, però encara no sé com començar a escriure. Com pot ser això? Estic ben sorpresa de mi mateixa. Altres vegades, per qualsevol cosa, se m'acudeixen un munt d'idees per fer una magnífica història, però avui no és cap d'aquests dies... Aleshores, el meu pare m'ha dit que apagués el llum i que m'adormís, que demà ja se m'acudirien un munt d'idees.

Ara estic al llit, i no tinc gens de ganes de dormir, només estic esperant que em vingui alguna idea al cap per començar a fer la meva història. Quan per fi he pogut tancar els ulls, no sabeu pas el munt d'aventures que em van passar en aquell magnífic somni.

Tot va començar al País de les Juguines, al Regne dels Somnis. No sabia com hi havia anat a parar. De cop i volta, va venir al meu costat un ninot que tenia una certa semblança amb el soldadet de plom.

—Què, tu ets la nova candidata al tron? —em va preguntar aquella joguina estranya.

—No, sóc la Júlia i no sé com he arribat fins aquí —vaig contestar-li.

—Aquí només s'hi pot arribar... —un fort esternut va interrompre el pobre ninot— millor me'n vaig cap a casa, no em vull refredar; adéu.

—Però espera, acaba d'explicar-me com es pot arribar fins aquí!! —vaig cridar mentre el soldadet se n'anava corrent.

Vaig estar molta estona rumiant allò que em va voler explicar el ninot: «Aquí només s'hi pot arribar...», què havia volgut acabar de dir aquella joguina? Aleshores, un cavaller es va palplantar davant meu.

—Qui ets? —em va dir.
—Sóc la Júlia i encara no sé com he arribat fins aquí —vaig dir-li— però espera, tu qui ets?
—Sóc en Jordi, més aviat... sóc Sant Jordi —va afegir el ninot.
—Una pregunta, Sant Jordi, com he arribat en aquest lloc? —vaig preguntar-li.
—Aquí només s’hi pot arribar... —en Jordi es va tallar de cop perquè tenia al davant una formosa princesa i es va posar vermell com un tomàquet.
—Hola, Sant Jordi —va dir aquella noieta amb una veu molt femenina—. Qui és aquesta noia que hi ha al teu costat?
—És, és... la, la... Ju, Ju... —va dir en Jordi balbucejant.
—Sóc la Júlia, i no sóc ni princesa, ni fada, sóc una nena —vaig afegir.

Llavors es va sentir un esternut fortíssim. A mi em va semblar estrany, perquè el ninot que m’havia trobat abans havia sortit corrent, en canvi en Jordi i la Princesa van seguir tan tranquils parlant amb mi. Quan per fi Sant Jordi va recuperar el seu color i va parar de balbucejar va dir:

—Ella és la Princesa Sofia, i també surt a la llegenda.

Es notava que la Sofia era presumida, perquè quan va sentir el seu nom va començar a recargolar-se els cabells rossos que tenia.

Aleshores vaig preguntar a en Jordi i a la Sofia una cosa que per mi era molt estranya:

—Jordi, Sofia, abans he estat amb una soldadet, llavors s’ha sentit un fort esternut i ha sortit corrent. En canvi, ara s’acaba de sentir un esternut i vosaltres seguiu aquí com si res, com és això?

—Doncs nosaltres tampoc ho sabem, però sí que sabem un lloc on ho pots esbrinar —va dir la Sofia.

—És la Biblioteca Parlant —va afegir Sant Jordi.

—Per què es diu així? —vaig preguntar.

—No se sap, perquè totes les persones que han intentat anar-hi no han tornat mai —va afegir Sant Jordi.

I com s’hi arriba, allà? —vaig preguntar.

—S’hi arriba seguint el camí groc, però necessitaràs algunes coletes que t’ajudaran durant el viatge —va dir la Sofia.

—Em podeu ajudar a anar-hi? —vaig preguntar amb veu tremolosa.

—És clar que et podem acompanyar, si no de què serveixen els amics! —va exclamar Sant Jordi.

Aleshores, vam agafar tot el que necessitàvem i vam començar el camí. Vam estar una estona caminant i vam trobar un cartell que posava: A LA BIBLIOTECA PARLANT. Llavors, vam arribar a un edifici bastant estrambòtic.

—Júlia, ara has d'entrar tu sola —em va dir Sant Jordi.

Vaig respirar fondo i vaig dir:

—D'acord.

—Bona sort, Júlia —em va dir la Princesa.

En entrar vaig veure un munt de prestatgeries, una a sobre de l'altra, i milers de llibres de tots els temes. També vaig veure un faristol amb una mena d'instruccions ben estranyes, que vaig llegir en veu alta:

—Si tu vols saber la resposta a algun tema, enfila't a qualsevol prestatgeria i pronuncia ben fort la teva pregunta.

Així ho vaig fer; vaig enfilat-me a la prestatgeria més buida de totes i vaig dir:

—Per què les joguines es constipen?

Aleshores em van caure al damunt un munt de llibres que cridaven:

—Llegeix-me a mi!!

—Tu calla! Que et van consultar l'any passat!

—Fora, aparteu-vos, que jo hi era primer!

—Agafaré el que estigui més callat —vaig dir empenyada.

En vaig agafar un de color blau turquesa. El vaig fullejar i vaig trobar una pàgina on posava:

ELS SÍMPTOMES I LES CURES DELS REFREDATS DE LES JOGUINES

Al final, em vaig llegir tot el llibre i ho sabia tot sobre les joguines i les seves estranyes malalties. En sortir, m'esperaven Sant Jordi i la Princesa Sofia.

—Què has trobat? —em va preguntar Sant Jordi.

—Doncs que... —no vaig poder continuar, perquè tots els llibres de la Biblioteca Parlant van sortir i em van preguntar:

—Perdona, que podríem venir amb vosaltres? És que volem viure una aventura —em va dir el capità de la colla.

—Júlia, hi tenim lloc a les nostres bosses per ficar-hi, mmm... 3.065 llibres? —va preguntar la Sofia.

—Doncs sé una manera que tots els llibres hi càpiguen—va afegir Sant Jordi, en un posat d'heroi.

Aleshores, va arribar un drac preciós i de color vermell com la sang.

—Aquest és el drac dolent de la llegenda? —vaig preguntar.

—Doncs sí —va afegir Sant Jordi.

—Però, si no és com diuen a la llegenda —vaig dir amb sorpresa.

El drac va aterrar al terra i ens va dir:

—Hola, em dic Esquix i sóc el drac de la llegenda de Sant Jordi.

—Ets molt simpàtic i estàs prim, al contrari que a la llegenda —va dir un llibre.

—És que ara sóc vegetarià i vaig veure que sent simpàtic i bona persona m'aniria molt millor —va afegir l'Esquix.

—Llibres de la Biblioteca, no tingueu por i fiqueu-vos dins de les bosses que hi ha al voltant de l'Esquix —va dir Sant Jordi seriós—. Tots no hi cabem, així que els llibres, la Princesa Sofia i la Júlia anireu amb l'Esquix, jo aniré amb el meu cavall —aleshores Sant Jordi va xiular i va aparèixer un cavall blanc.

Vam trigar molt poc, i en arribar totes les joguines ens esperaven a la Plaça Major. Tothom va començar a aplaudir. Aleshores el Rei d'aquell meravellós Regne va dir:

—Què has cercat a la Biblioteca Parlant, estimada Júlia?

—Doncs he pogut comprovar que vosaltres us constipeu perquè sou poc especials per als nens de Catalunya. Sant Jordi, la Princesa Sofia i el Drac Esquix són especials perquè són les joguines de la llegenda més popular d'allí.

—I què és Catalunya? —va preguntar un ós gegant.

—Ja sabeu, està a la Terra —vaig contestar.

—La Terra? —va dir un follet verd.

—Sí, el planeta on vivim —vaig afegir.

—Nosaltres no vivim a la Terra —va dir el Rei— vivim al Regne dels Somnis, al País de les Joguines.

—Aleshores, com he arribat fins aquí? —vaig preguntar ansiosa.

—Aquí només s'hi pot arribar somiant —va contestar Sant Jordi.

—Doncs com em puc despertar? —vaig preguntar—. Ja sé de què fer la meva història.

—Doncs t'has de ficar dins d'aquell llac d'allà —va dir la Princesa Sofia.

—D'acord nois, espero que us recupereu —vaig dir.

—Júlia, espera, jo sé com es poden curar —va dir un llibre gruixut de color vermell.

—Ah sí, com es poden curar? —vaig dir.

—Us heu de prendre un fruit del Bosc dels Arbres que Canten, una aglà màgica del Porc Senglar de les potes d'or, i sucre dels gnoms, així us curareu —va contestar el llibre.

—Jo me'n vaig, pot ser que guanyi el concurs i tot el meu poble us conegui, adéu —i en acabar de dir aquelles paraules, em vaig capbussar al llac.

Aquesta aventura que esteu llegint és la història que he presentat al concurs. Gràcies a aquell magnífic somni, per fi em va arribar la inspiració per escriure'l. L'únic que vaig fer va ser que quan em vaig despertar, em vaig posar a escriure'l. Potser fins i tot, pot ser que guanyi aquest concurs tan important per a mi, o sigui que el que heu de fer és desitjar-me bona sort!!

Venus

Estic estirada en un dia primaveral sota l'ombra d'un desmai en un bosc prop de casa meva. Una boira espessa i suau m'envolta. Es va aclarint, i em trobo en un clar esquitxat amb flors encara recobertes amb les gotes de rosada, enmig d'un bosc dens i obscur.

L'aire fa olor de pluja. Un raig de llum travessa els núvols i cau directament sobre l'animal més bell que hagi vist mai. És un cavall amb un pelatge blanc pur, que té enganxades unes gotes d'aigua cristal·lina que relleueixen. Les peülles i la seva crin són daurades com l'or. Tot ell desprèn un aire de pau i puresa. Al voltant de la crin, guarnint-la, hi té trenades d'una manera harmoniosa unes plantes amb flors i, al cap, hi té un corn argentat que relleueix amb reflexos irisats, desafiant la bellesa de la llum de la lluna plena. Em trobo davant d'un unicorn...

Comença a caminar, i allà on posa els peus la llum del sol hi arriba, les plantes floreixen, i tot adquireix un aire primaveral i alegre. Jo ric, i no sembla que l'unicorn s'espanti. Es tomba cap a mi i veig els seus ulls. Són d'un color blau cristal·lí, i posseeixen una intel·ligència i un amor superiors als que pugui tenir cap ésser viu.

De sobte, sé com es diu. Venus... Avança cap a mi i, en fer-ho, sembla que suri i no que camini. No s'atura fins a trobar-se a uns centímetres de mi. De sobte, sento la necessitat d'acaronar-lo i amanyagar-lo. Estenc un braç cap a ell i, com que no fuig, el poso sobre el seu llom. Segueix sense espantar-se, així que començo a acaronar-lo, i sento com em perdo en el seu blanc pelatge. El seu pèl és agradable i suau. Enfonso la meva cara en el seu bell pelatge i m'adormo.

No sé quanta estona porto dormint amb la cara enfonsada en el màgic pèl de l'unicorn, però de sobte sembla alterar-se i s'incorpora. Amb el cap em fa uns gestos com intentant dir-me que pugui al seu llom. Sense dubtar-ho faig un salt i m'hi enfilo. El seu galop és ràpid, i dóna la sensació d'estar volant. Es dirigeix a una velocitat sorprenent cap al cor del bosc. Al seu pas, l'obscur i ombrívol bosc es va il·luminant. Al cap d'un llarg i intens galop, l'unicorn s'atura i jo salto de la seva gropa.

Una ràfega de vent quasi se m'emporta volant, però m'agafo ben fort a una branca. Aquesta ràfega de vent s'ha endut la primavera creada per l'unicorn i l'ha transformat en un cru hivern. De la penombra sorgeix un lleu rugit seguit d'una figura fosca que salta sobre en Venus. De sobte, una bombolla de llum blanca envolta l'unicorn i foragita la bèstia. Ara veig millor l'animal: és un llop amb un pelatge roig i una taca blanca al front en forma de mitja lluna.

Sento llàstima per aquest llop, d'alguna manera tinc la sensació que ell no és dolent, però que algú l'obliga a fer el que fa, o el té encantat. M'apropo a ell, que s'està incorporant per tornar a atacar en Venus. En adonar-se de la meua presència, ensenya les dents i sembla disposat a mossegar-me, però en aquest precís instant, una llum daurada m'envolta i impedeix que el llop m'ataqui. Em giro, i veig una dona vestida amb una túnica del color de la lluna que subjecta un bastó d'on surt la llum daurada que em protegeix. El cap, el porta cobert amb un caputxa, per això no li puc veure la cara.

Això és l'última cosa que he pogut veure abans de sentir que m'enfonso més i més. Quan recupero el sentit, descobreixo que ja no em trobo al bosc, sinó estirada en un llit flonjo. Sento un veu femenina darrere meu que em diu:

—No et preocupis Àgatha, tot ha passat.

Jo em sorrenc, com pot ser que sàpiga el meu nom si no li ho he dit? Em giro i veig aquella dona que m'ha salvat del llop. Ara no porta la caputxa, i puc veure els seus bells ulls de color mel, i el seu cabell pèl-roig llarg i ondulat. Qui deu ser? M'observa amb una mirada sorneguera i sembla que m'endevini els pensaments perquè em diu:

—Em dic Dira, i sóc una maga de la màgia blanca.

Jo em vaig a presentar, quan recordo que ella ja sap com em dic. Mentre penso això, els pensaments em comencen a fluir fins que m'aturo en un... el llop.

—Dira, el llop aquell... Crec que no era dolent...

Ella em mira amb tendresa i diu:

—Tranquil·la, és el nostre amic, però un esperit maligne (que ja hem fet tornar al lloc d'on ve), l'havia posseït. Ara es troba amb l'unicorn aquí fora.

Jo somric, aquesta és la meua oportunitat per impressionar-la, i dic:

—L'unicorn... et refereixes a en Venus?

Ella m'observa amb una mirada no gens sorpresa i em diu:

—Sí. I el llop es diu Júpiter.

Sortim a fora, i veig en Venus i en Júpiter sota l'ombra d'un cirerer

florit. Quan m'hi fixo millor, veig que parlen, i no em sorprèn que en Venus parli, després d'haver vist l'enorme intel·ligència que contenen els seus ulls. M'apropo a ells i es tomben cap a mi.

Quan sembla que en Júpiter em vol dir alguna cosa, una boira comença a embolcallar-ho tot. El paisatge es va difuminant i em trobo de nou estirada sota l'ombra del desmai en un dia de primavera. M'incorporo i em frego els ulls. Ha estat un bonic somni.

Encara que el món real no sigui tan bell i fantàstic com el dels somnis, intentaré viure la vida de la manera més alegre i fantàstica possible...

Els ulls de l'Èlia

L'Èlia és una noia de setze anys que fa poc es va traslladar a Londres, Anglaterra, per la feina del seu pare. Viu allà des de fa dos mesos. Més ben dit, vivia allà. L'Èlia acabava de morir quan vaig començar a escriure aquesta història. Quan portava exactament dos mesos i una setmana vivint a Londres. Es va morir el 23 d'agost, el dia del seu aniversari.

La història de l'Èlia comença quan ella encara era molt petita. Va viure una infància feliç. Rodejada d'amigues i de pares amb molts, però molts diners. Era una nena mimada. Es passava el dia estrenant roba i joguines, acompanyada de la seva àvia i la seva mainadera, ja que els seus pares sempre treballaven. Quan va anar a primària va començar a treure males notes i a quart de primària ja suspenia les primeres assignatures. Els seus professors sempre deien que era perquè els seus pares no li paraven prou atenció. Quan va arribar a l'ESO ella mateixa es va adonar dels seus propis errors i es va centrar. Es va fer autosuficient. Ja no necessitava els seus pares, es deia ella mateixa. Va començar a aprovar i a treure bones notes. Per què es va suïcidar, llavors? Sí, es va suïcidar a base de medicaments i altres drogues. Per quina raó?

Perquè dues setmanes abans del seu aniversari la seva àvia es va morir d'una greu malaltia. I això la va turmentar. Es va desanimar i va haver d'anar a un psicòleg. La seva àvia ho era tot per a ella, era l'única que l'havia criat de veritat. Sense ella sentia un gran buit dins seu. Doncs bé, el dia del seu aniversari encara seguia així. Els seus pares van pensar que si li regalaven moltes coses ella s'animaria, com havia fet sempre. Però només van rebre una resposta per part de l'Èlia:

—Sempre igual! Els regals no ho arreglen tot, sabeu! De petita no pensava amb claredat, els regals m'encegaven; però ara no. Ara ho veig clar. Mai vau arribar a fer-me de pares, ni mai sabreu fer-me de pares.

Els va doldre molt, però l'Èlia tenia raó. Amb els anys d'institut es va aclarir les idees i es va adonar de com eren els seus pares. I també molta gent d'aquesta Terra. “Aquesta vida em fa fàstic” va

ser l'última cosa que va pensar, asseguda al mig del bany de la seva habitació, amb un pot de pastilles a cada mà; mentre ho començava a veure tot borrós i perdia el control de si mateixa.

L'últim cop que va sortir d'aquell bany ja no va ser pel seu propi peu.

Però després li va passar una cosa molt estranya. Va sentir-se com si s'hagués acabat de despertar. Abans d'obrir els ulls de nou, va recapitular el que havia passat. "Impossible que segueixi aquí?", va pensar. Va obrir els ulls. No va reconèixer el sostre d'aquell lloc. Es va aixecar molt a poc a poc. Se sentia més lleugera, com si li haguessin tret un pes de sobre. Quan es va aixecar va veure que estava en un hospital, però quan es va girar va veure una cosa espantosa. Hi havia un d'aquells aparells que mostren el batec del cor, que no marcava senyals de vida. Què passava? Es va mirar les mans. Semblaven fetes d'una fina tela transparent i boira. Era un fantasma.

Es va aixecar del llit, i quan es va girar va veure que la seva persona encara seguia estirada al llit, inconscient, amb els membres de la família al voltant. Envoltats de llàgrimes i abraçades.

Li va saber greu veure els seus pares així, però no es penedia del que havia fet. No volia seguir en un lloc on tothom pensés en ell mateix, on no els importés que els altres patissin i on tot ho arreglessin amb diners. Els que en tenien. I els que no, que robessin perquè ningú els volia ajudar. Per a l'Èlia allò era viure en un malson, i morir era la seva manera de despertar-se i fugir. I per què ara era un fantasma? No havia servit de res? Però un so la va despertar dels seus pensaments. Venia de la seva butxaca. D'allà en va treure un rellotge on només hi havia una agulla i una marca vermella en el lloc del dotze. Es va fixar en què l'agulla anava molt lentament, però es movia. El va girar i va veure una inscripció. "Tot allò que penses pot canviar en tres hores". Va reflexionar-hi molt. Al final ho va entendre. No podia perdre més temps, cada segon comptava.

Es va dirigir a la finestra; si les pel·lícules no l'enganyaven podria sortir d'allà volant, ja que era un fantasma. I no li van fallar. Es va deixar caure al buit, però de seguida va notar que el vent la feia moure com una ploma i que no deixava que toqués de peus a terra. Se sentia lliure. Es deixava endur pel vent sense fer cap moviment i mirava com els ocells la perseguien sense veure-la.

Però aquella sensació no va durar gaire perquè va recordar que el temps passava.

Va aconseguir dominar el vent i dirigir-se cap on ella volia, al centre de la ciutat.

Un cop allà, va decidir tornar a caminar; no era tan còmode però era més fàcil de controlar. Passejava pels carrers sense rumb, no sabia on havia d'aconseguir respostes, però el seu instint l'havia dut allà. Sabia que aquest mai li fallaria.

Llavors va localitzar un objectiu. Era un vagabund que demanava diners assegut en el replà d'una casa. Suposo que l'instint de l'Èlia l'havia dut allà per observar el comportament de la gent davant aquella situació. Tot i ser el lloc més poblat de la ciutat, amb més botigues i d'alta qualitat, el centre de la ciutat també estava ocupat per persones com aquell pobre home.

S'hi va acostar, va veure que amb prou feines tenia tres monedes dins el pot que sacsejava amb una mà. Una dona hi va passar pel costat. Era rossa, tenyida, amb roba de marca, una bossa de pell i un iPhone enganxat a l'orella. Ni es va mirar l'home quan va passar pel seu costat. A l'Èlia li va recordar la seva mare.

Però després va venir una senyora gran, però que es veia que es cuidava. No portava bastó i arrossegava una bossa d'anar a comprar. En passar pel costat de l'home, es va treure un petit monederet de la butxaca i d'ell una moneda que va ficar dins el pot del senyor. L'home, com a signe de gratitud, li va besar la mà i la dona li va regalar un lleu somriure. "Àvia" va pensar l'Èlia. Era igual que aquella dona. Recordava quan l'acompanyava a comprar i ella mateixa era la que posava una moneda dins els gots.

Una petita llàgrima li va relliscar per la galta. Sabia que no podia tocar la gent, però ella en va fer cas omís i li va fer un petó a la galta a la senyora. En realitat, l'Èlia no havia tocat res, però havia recordat els moments passats amb aquella persona estimada.

Per contra, la vella va notar un calfred i es va estremir, però seguidament es va tocar la galta amb una mà i va seguir el seu camí. "És especial", es va dir l'Èlia.

Després va continuar caminant fins arribar al davant de l'escola més famosa de Londres. Tots els nens amb uniforme i motxilles, no precisament barates.

L'Èlia va localitzar la dona que havia passat davant d'ella feia uns instants, la que estava enganxada al mòbil. Una nena es dirigia cap a ella. Li donava la motxilla i li va demanar alguna cosa que l'Èlia no va poder apreciar. Només va veure com la mare assentia amb el cap i la nena es posava a saltar d'alegria. Després la mare treia de la bossa una cosa que semblava un àlbum de cromos i li donava a la seva filla. Aquesta, abraçada a l'àlbum, li regalava un petó. "Em fa fàstic". Sí que li feia fàstic, però li recordava a ella. Així que l'Èlia va preferir seguir el seu camí cap a una altra direcció.

Però no va trigar a aturar-se, perquè un grup de nenes que reien li va cridar l'atenció.

No gaire lluny de l'escola hi havia un parc on molts dels alumnes aprofitaven per passar una estona lliure i berenar. En un racó vora uns arbres, hi havia un grup de nenes d'uns nou anys que se'n miraven una altra que anava bruta de fang i duia les ulleres destrossades. Més enllà hi havia tres nens amb les mans enfangades que també es reien d'aquella noieta. La discriminaven només perquè era diferent. Li feien passar vergonya i la humiliaven. L'Èlia també havia passat pel mateix. Però havia format part del grup de les que es reien dels altres, no era la que ho passava malament, i ara s'avergonyia d'ella mateixa. Va voler-la ajudar. No podia tocar a ningú, però amb la força del vent ja en tenia prou. No va saber ni com ho va fer, però va aconseguir llançar una bafarada de vent prou forta com per empènyer el grup de noies rialleres de pet a la font del mig de la plaça, on tothom les podia veure. Sí, això també ho havia vist a les pel·lícules.

Es va enfilat a la font, es va llançar i va seguir el seu camí volant entremig del núvols amb un somriure satisfet a la cara.

Ben aviat va arribar a un barri allunyat del centre, amb una filera de cases, totes noves i molt cares, i va veure un cotxe que aparcava dins un garatge d'una de les cases. El seu instint la va fer acostar-s'hi i mirar per la finestra del cotxe. A dins hi havia una mare i una nena de no més de dos anys que no parava de plorar. La seva mare feia cara de desesperació. "A veure com t'ho fas perquè calli", li va dir l'Èlia.

La mare va baixar del cotxe, va agafar la nena en braços i va pujar les escales que duïen al primer pis. Una porta portava a una gran sala d'estar amb un sofà molt modern, una xemeneia encesa, una televisió de pantalla plana, un bressol per la nena i un piano.

La dona va deixar la nena dins el bressol i va sortir per una altra porta. Poc després va tornar a entrar amb un got d'aigua a la mà i amb una expressió ja més tranquil·la, tot i que la nena no havia parat de plorar. Li va allargar un ós de peluix a la seva filla, va deixar el got d'aigua sobre la taula de vidre, i es va dirigir al piano. "Què fa?", es va preguntar l'Èlia. Llavors la mare va començar a tocar una dolça melodia que es deia "Can't help falling in love". Aquella melodia era pura màgia, gràcies a la dolçor que hi afegia la mare. Lentament la nena es va anar calmant i es va acabar adormint. Llavors la mare s'hi va acostar i li va fer un petó. Se la va quedar mirant amb un somriure a la cara quan l'Èlia va poder veure un punt de brillantor en els ulls d'aquella dona, on hi podia veure reflectida la veritat. La veritable mare, que sabia què feia feliç la seva filla ja que era el que més estimava en aquell món. L'Èlia no va poder evitar posar-se a plorar. Ella mai havia tingut allò, mai

havia vist aquell sentiment tan poderós en una sola persona. Una persona bona i honrada de veritat.

Ja n'havia tingut prou. Suposo que el temps no trigaria en esgotar-se, així que va sortir fora de la casa i es va asseure a la barana del balcó. En aquell moment va sentir un soroll que venia de la seva butxaca. En va treure el rellotge i va veure que li quedaven només cinc minuts. No li importava.

Es va quedar mirant aquell petit objecte. Aquell rellotge l'havia ajudat a veure les dues cares de les persones. Només havia tingut tres hores per adonar-se que hi ha moltes persones en el món, i de canviar la seva opinió sobre elles. Havia descobert les diferents persones que habitaven la Terra i, per mala sort seva, les que havia conegut eren de les pitjors que hi havia. Ella mateixa s'havia encomanat de la seva manera de fer i s'havia convertit en una noia que no era la veritable Èlia que hauria volgut ser. No havia estat mai l'Èlia.

Però asseguda en aquell balcó va pensar en aquells estels que la miraven, i que passades les tres hores, ella aniria amb ells i els acompanyaria. Desapareixeria per sempre, per ser un d'aquells estels que brillaven enmig de l'obscuritat.

Per fi havia recuperat l'esperança de viure. Tot i que ja no pogués ser i s'hagués de passar la vida allà dalt mirant el món des del més enllà. Però ara, diferent de com quan podia tocar de peus a terra. Ara miraria el món amb els ulls de l'Èlia. L'Èlia que sempre havia volgut ser.

Cascavells en la nit

Herat, districte de Guzara, gener de 2002. Després d'haver executat els talibans que quedaven a la casa, un soldat inspecciona les habitacions buides, esperant trobar-hi respostes i anhelant no conèixer la realitat. Entra en una habitació petita i fosca del primer pis, amb una finestra que dona al carrer i dues catifes al terra. Es fixa que, en un racó, hi ha una llosa que està un pèl aixecada. S'hi acosta, suant, amb els ulls fixos en aquell tros de terra. Empassa saliva i, amb un cop sec, aixeca la llosa.

Per la seva sorpresa allí sota no s'hi amaga cap bomba ni cap mina, tampoc cap joia de valor incalculable ni cap arma blanca arcaica. Ni tan sols un niu de paneroles. No. Allà hi ha un feix de cartes lligades amb un cordill i amb un remitent que li desperta la curiositat: Al·là.

El soldat s'asseu, deixa l'arma al seu costat, prou a prop per reaccionar davant qualsevol perill, i es treu el casc. Tot seguit desfà el nus que lliga les cartes i veu que estan ordenades. Del 1996 al 1999. Quatre cartes. No pot contenir la curiositat i se serveix dels seus coneixements de paixtu per submergir-se en la vida i esperances de la persona que les va escriure.

Oh, Senyor, de nom impronunciable pels meus llavis indignes, sento la necessitat d'escriure't, malgrat la meva modestia, per sentir-te a prop, per poder notar la teva grandesa en la meva ànima bruta, per sentir la teva mà protectora ara que ho necessito, avui que em faig gran, avui que seré dona, avui que faig dotze anys.

Et vas endur els pares ja fa mesos, i no qüestiono la teva saviesa, ja que te'ls vas endur a un lloc més feliç que aquest. Herat no és una ciutat com era abans de la invasió dels comunistes, ja m'ho explicaven ells. Ara ja no hi són, ni els comunistes ni els meus pares. Ara has fet justícia, els teus seguidors han recuperat el que era seu; els talibans et fan d'eco per implantar la teva voluntat com a llei que tots hem de seguir. Pels carrers se senten les seves proclames. O això crec. Jo sóc en un orfenat de Guzara on comparteixo la meva sort amb molts nens els pares dels quals també t'has endut. En Saïd ens cuida, ens dona menjar i ens vesteix. Ens anima a escriure i llegir, tot i que no està gaire ben vist que les noies ho fem. Ara han tancat totes les escoles que teníem,

perquè ens hem de dedicar a les feines de la llar i a fer feliços els homes als quals pertanyem, ells són els encarregats de dur la teva paraula per aquest món d'infidels i els hem de fer la vida més fàcil. Cada dia et parlo, cada dia et penso i t'estimo, i tinc la vana esperança que em vulguis tenir a prop, com vas voler amb els pares.

15 de novembre de 1996

Ja ha passat un any des del primer cop que et vaig escriure. Les coses han canviat bastant, ja ho saps, com tot ho saps, però necessito explicar-t'ho per assegurar-me que tot això no és només un somni, un miratge de tantes nits sense dormir.

Sovint, a l'orfenat, en Saïd ens comprava menjar més bo i ens podia donar roba nova. A canvi, però, desapareixia algú de nosaltres. Jo no ho entenia, però vas escoltar les meves preguntes i m'ho vas fer viure per mi mateixa. Un dia, un dimarts em sembla, després de les pregàries del matí, en Saïd va sortir de l'habitació on resàvem i va tornar a entrar acompanyat d'un home armat. Feia cara de preocupació mentre l'home ens observava amb aquells ulls temibles. No m'atrevia a mirar-lo a la cara però alhora un estrany impuls em feia buscar el seu esguard amenaçador. I les nostres mirades es van creuar. Se'm va quedar mirant, m'escrutava amb la cara impassible, i pocs segons després li va dir alguna cosa a en Saïd, assenyalant-me. Ell va mirar-me amb molta tristesa, no entenia per què ho feia. Va acostar-se'm i em va dir càlidament que me n'anava a un lloc millor, amb aquell home. El que deia era una sortida per mi, m'havies escoltat!, però la cara d'en Saïd mostrava tot el contrari.

Vaig anar-me'n amb aquell senyor. No m'atrevia a preguntar-li on anàvem, ni com es deia, ni per què jo l'acompanyava i no algú altre. Tenia aquella mirada, aquella mirada que em paralitzava i m'emmudia. No vaig dir res mentre caminàvem en direcció a la sortida de l'orfenat, però just abans de sortir em va donar un txadri; vaig entendre que volia que me'l posés i això vaig fer. Pesava molt i gairebé no podia veure per on caminàvem a través d'aquella reixa, però l'esperança d'un nou destí m'omplia el cor d'una estranya alegria.

Vam arribar a una casa i l'home em va treure el txadri. Tot seguit em va portar a una habitació minúscula on hi havia una noia asseguda al terra, en una catifa. Va aixecar-se en veure'l a ell, sabia que no podia ser que s'aixequés per mi, i l'home li va dir que m'hauria d'ensenyar "tot el que cal fins que estigui preparada". Ella va assentir i va mirar-me amb la mateixa mirada d'en Saïd.

La Zuleika m'ha estat cuidant molt des que vaig arribar aquí. El seu nom encaixa molt bé amb ella, brillant i bella. Mai no havia vist una noia tan bonica i tan amable! M'ha ensenyat a ballar amb unes robes que tenen cascavells, a moure'm perquè sonin compassats amb la música que em posa. És estrany, els talibans no deixen escoltar música al poble, ni a homes ni a dones. Potser sí que visc en un lloc millor; menjo regularment, tinc la Zuleika, puc escoltar música, aprenc a ballar... ella és una gran ballarina, i cada nit

balla per en Jabbar, el governant de Guzara, senyor de la casa on estic. Ho sé perquè quan tothom pensa que ja dormo ve en Malik, qui se'm va emportar de l'orfenat, i se l'emporta: ella porta el vestit de cascavells perquè els sento quan es mou.

Tot i això... tinc dubtes. Quan torna de ballar la sento plorar. La sento plorar i sento els cascavells que es mouen mentre ella sanglota. No entenc què li passa. Li pregunto i em diu que "No passa res, petita Laila, és només que en nits tan boniques penso en els meus pares, també són morts. Tu dorm i somia sota els estels la vida feliç que anheles". He de confiar en ella? No vols que desconfii de qui em cuida i m'estima, ja ho sé, però no puc evitar preguntar-te si són sinceres les seves paraules, que són d'esperança, quan la seva expressió m'encongeix el cor. Què puc fer per fer-la feliç? Què puc fer per donar-te les gràcies per donar-me una vida sense por?

15 de novembre de 1997

M'aclapara la teva grandesa, el teu poder. Em castigues per ser temerària de parlar-te directament. És que no ho fan els fidels? Et vaig reptar parlant-te d'una vida sense por, així que me n'has donada una de basarda.

Recordaré sempre el primer dia que em vaig fer dona. Era un dia de març, m'acabava de despertar i la Zuleika em mirava atemorida. De cop vaig mirar-me de dalt a baix i una estranya esgarrifança va recórrer-me l'esquena: tenia tota la catifa tacada de sang, a l'alçada de les cuixes. Ella va explicar-me que això era un senyal teu, que ja em consideraves una dona i que ja havia de començar a acceptar i assumir les meves responsabilitats com a tal. No et negaré que ni m'imaginava en què consistien les meves "responsabilitats com a dona" i que hauria preferit no haver-ho descobert.

Durant quatre dies vaig estar sagnant de manera intermitent i quan ja no sagnava la Zuleika em va anunciar un fet que canviaria per sempre la meua vida: aquella nit ballaria per en Jabbar; per primer cop. Va deixar-me sola, ja que a ella sí que la deixaven sortir de la casa i, al cap d'unes hores, va tornar amb un paquet per a mi. El vaig obrir. Era un vestit de cascavells. En aquell moment vaig sentir una alegria profunda i em vaig tirar als seus braços. Ella, però, no va somriure, em va mirar molt seriosament i em va demanar perdó. No vaig entendre per què em deia allò, però en aquell moment en Malik va cridar-me perquè en Jabbar em volia veure. Anava a sortir, ben nerviosa, quan va assenyalar-me el vestit que acabava de rebre. Sense dir res me'l vaig posar i vaig sortir dringant a cada pas. Quan vaig entrar a l'habitació on es trobava en Jabbar ja vaig intuir que no seria una nit esplèndida. De fet, va ser horrorosa. Va ser la pitjor nit de la meua vida. Van encendre la música i em vaig posar a ballar com m'havia ensenyat la Zuleika pensant que això era la meua tasca com a dona, entretenir l'amo del districte. I si bé era una tasca indiscutible, està clar que no era l'única.

Quan vaig tornar a l'habitació tornava a sagnar com dies abans, un dolor punyent s'apoderava de cada part del meu ésser, tant físicament com psíquica.

Tenia cops per tot el cos, la gola ressentida de tant cridar i em feia mal tancar les cames.

I dins el meu cap va quedar gravat el soroll dels cascavells; el seu to agut, sense melodia, ressonava al meu cap com un recordatori del que ara era jo. Sabia que no tornaria a ser la mateixa que sols uns dies abans.

No recordo si vaig plorar aquella nit, però no vaig dormir gens ni mica. El dia següent vaig poder sortir al carrer per primera vegada des que havia arribat a la casa, amb el txadri. Dins aquesta presó de tela no hi entra la llum i mentre caminava pels carrers buits i angoixats d'Herat sentia altre cop aquell so; cascavells en la nit, en la nit de la qual no podia sortir.

Durant els següents mesos he ballat per en Jabbar gairebé cada nit. Ja no pateixo dolor físic quan sóc amb ell, però cada dia em desperto amb por, tinc por del que passarà i tinc por de tornar a patir. Em fa pànic no sortir mai d'aquesta casa.

La meua ànima no és prou àmplia per entendre les teves raons i no sóc ningú per posar en dubte les teves decisions, però necessito saber si això s'acabarà, a què respon aquest càstig, o si és la simple condició femenina la que m'ha condemnat a aquesta vida engabiada.

15 de novembre de 1998

No és habitual que t'escrigui un dia abans, però aquest matí ho he vist tot tan clar! Després de tots els senyals que m'has estat enviant, arni, arni després de tants anys, he descobert la teua voluntat! Potser em serà difícil acomplir-la perquè ara no hi veig gaire bé i em costa escriure't aquestes paraules. Quin càstig per voler ignorar-te!

Cansada de no tenir veu vaig voler escapar-me de la vida que m'havies regalat, i que equivocada que estava! No era aquest el camí, oi?

Una nit, mentre tothom dormia, vaig agafar les meves coses, escasses, i vaig intentar sortir de casa per la finestra de l'habitació. Era conscient que era en un primer pis però l'anhel indecent de llibertat que s'havia apoderat de mi era més fort que la por de les possibles conseqüències dels meus actes. Així que vaig saltar sense pensar-m'ho dues vegades. El cop no va ser tan fort com m'esperava, així que vaig poder sortir corrent. Batser creia que era una figura sigil·losa en la nit, però en Malik va sentir la catiguda i va comprovar l'habitació, en veure que no hi era, em va perseguir pels carrers adormits de la ciutat.

No va trigar gaire a atrapar-me; jo no estava acostumada a caminar gaire i, molt menys, a córrer d'aquesta manera. Em pensava que la meua fi era a prop. I probablement no m'equivocava.

Em va portar davant en Jabbar que, al seu torn, va cridar un altre criat seu i li va dir quelcom que no vaig aconseguir entendre. Uns minuts després, mentre jo tenia els nervis a flor de pell i el meu cor cridava ferotgement per ser escoltat, va entrar el criat amb un got d'aigua. En Jabbar el va agafar i em va mirar amb un somriure indescriptible. No entenia què passava i, de cop, em va tirar l'aigua per sobre.

A ningú li desitjaria que patís el que vaig patir jo en aquell moment. Sentia com la pell se'm desfeia sobre la carn i notava com em cremava, com si es tractés d'una estàtua de cera que es desfà sota els raigs del Sol.

A partir d'aquell moment he ballat per en Jabbar cada nit, i de vegades dues vegades al dia, amb un vel que em tapa la cara desfigurada. I, per fi, avui he entès, després de posar en qüestió les teves raons, quin era el teu propòsit per a mi. M'ha costat, no volia pensar que Tu, l'únic que tinc en aquest món, eres injust amb mi, que em deixaves patir en va, potser per diversió. Però he ampliat els límits del meu enteniment i he comprès el que em volies dir.

Em vas escoltar quan et vaig demanar d'emportar-te'm amb els meus pares, però jo no vaig estar prou atenta per comprendre els teus senyals i actuar en conseqüència. Ara ho he vist. Si vull alguna cosa l'he d'aconseguir jo mateixa i no esperar que me la donis sense condicions, sense res a canvi, sense problemes.

Tinc tantes ganes de tornar amb ells! I ho faré exactament quinze anys després d'haver entrat en les seves vides.

No sé si serveix de res que t'escrigui aquestes cartes, però m'agradaria pensar que la noia que em substituirà com a ballarina d'en Jabbar les trobarà i les llegirà, i et podrà entendre i comprendre com jo he fet ara.

14 de novembre de 1999

En acabar la lectura el soldat només pot pensar en una cosa: l'esperança cega d'aquella noia. Es guarda les cartes, potser no vol que aquella veu quedi emmudida. Agafa l'arma i es posa el casc. Tot seguit surt de l'habitació i de la casa. Tornarà al campament i farà la seva tasca militar fins que pugui tornar a casa seva. Passarà una bona vida envoltat de gent que l'estima i mai més recordarà les cartes que va llegir un dia en una casa a l'Afganistan.

Febrer de 1872

Els estius a Irlanda són com una espècie de reflex de la vida del moment: hi veus alegria, optimisme, claror i felicitat, que entren volant per la característica finestra que hi ha a totes les cases dels poblets de la regió irlandesa on visc. Durant els llargs hiverns, en canvi, la neu amaga tots aquests tòpics estiuencs i converteix el paisatge en un fons en blanc on només hi ha solitud i fredor; ràpidament hem de tancar la finestra i les cortines per protegir-nos del fred. Al llarg de la primavera tot sembla una gran paleta de pintor amb tots els colors possibles: els arbres floreixen, als camps hi apareixen tots els tipus de flors existents i tot sembla que mor per néixer un altre cop fort i sa; la vitalitat entra per la finestra durant el dia però a la nit l'hem de tancar per evitar que entrin insectes i bèsties salvatges. Finalment, a la tardor, les fulles cauen i tot el paisatge sembla fràgil i dèbil, sinònim de tornar a tancar definitivament la finestra per no patir fred durant aquesta llarga etapa de l'any.

Precisament, jo vaig néixer durant aquesta estació, una tardor d'ara fa quinze anys. Com que és una estació dura i punyent vaig néixer amb dificultats i vam necessitar l'ajuda del metge del poble. Aquestes dificultats van fer que, malauradament, la meva mare morís durant el part (s'ha de tenir en compte que n'era el seu setè). En George, el metge que va ajudar la meva mare fins que vaig treure el caparró, i un dels millors amics del meu pare, encara assegura que quan vaig néixer tenia els ulls marrons, com els del meu pare, però que quan vaig mirar la meva mare, mentre ella es debatia entre la vida i la mort, vaig arrencar a plorar i quan vaig obrir els ulls novament, tenia uns ulls de color verd oliva, com els seus.

Hi ha molta gent que no s'ho creu, entre ells el meu pare, que quan parlem d'aquest tema opina que estava massa atordit per fixar-s'hi ja que, al mateix temps, acabava de presenciar la mort de la seva esposa i el naixement del seu setè fill. Tot i això, jo confio en la paraula d'en George, i me'l crec; si més no, és una història emotiva, oi?

Quan vaig créixer i em vaig anar fent gran, vaig aprendre a valorar més les meves coses, la meva salut i també la meva integritat

física. El pare ens ho va inculcar als meus germans i a mi mateix des de ben petits, ja que cada nit abans d'adormir-nos ens narrava episodis durs i complicats de la seva vida i de la dels seus avantpassats. En general, com ja he dit, eren relats durs i més d'un se n'anava al llit plorant, sobretot els petits com jo, però, de fet, gràcies a aquestes narracions, ara som com som. Quan em vaig anar fent gran, també em vaig anar adonant que, cada nit, quan algú de nosaltres plorava en sentir les històries, el pare s'obligava a ell mateix a no anar a abraçar-lo, a consolar-lo, que és el que hauria volgut fer, perquè sabia que era bo que ploressim ara, si ens estalviàvem danys i dolors en un futur. Gràcies a ell, ara entenem el món que ens envolta i la gent que hi habita. També és per això que conec tan bé el meu pare i, a part d'estimar-lo com a pare, l'adoro com a un heroi.

De petit m'encantava anar a l'escola per dues raons principals: l'ambient a casa era insuportable perquè el pare sempre discutia amb el meu germà gran, en Jack, que tenia vint-i-set anys. Més endavant vaig entendre que el motiu del malestar era per la situació política i social del moment. Els dos compartien moltes opinions com ara l'opressió dels més poderosos i el quasi esclavatge que sofrien els ciutadans d'Irlanda, però en Jack era molt impulsiu i pensava que només amb les ganes de revoltar-se contra l'estat en tenien prou per triomfar. El pare era més pacient i no tolerava que en Jack fos tan impulsiu i insensat. D'altra banda, a part dels malentesos familiars, m'agradava anar a l'escola i m'ho passava bé perquè hi aprenia coses noves. La meva assignatura preferida era la de geografia perquè, francament, mai hauria imaginat que a part d'Irlanda i la Gran Bretanya hi hagués altres territoris. De fet, aquesta idea la vaig conservar fins als deu anys, quan vaig començar a anar al col·legi per a nois del meu poble. Honestament, es podria dir que a partir d'aquell moment vaig començar a ser conscient de la meva ignorància.

També als deu anys vaig començar a fer-me una idea de la meva vida. Vaig sospesar tots els factors que marcaven la meva rutina i vaig arribar a la conclusió que estava vivint una vida acceptable, ja que el meu pare guanyava molts diners, tot i que els havia d'utilitzar per alimentar-nos als set; tenia amics al poble, no em posava mai malalt i, per sobre de tot, estava enamorat. L'afortunada, o desafortunada com diria el meu millor amic, en Dan Creigford, es deia Mary Dullay i tenia la meva edat. Tot i que no anava a la mateixa escola que jo, la veia sempre ajudant el seu pare al taller i m'hi havia fixat de seguida. Tenia tres germans grans i una germana petita, i era molt bonica. De fet, va ser gràcies a la seva germana petita, que més tard vaig saber que es deia Julie, que un dissabte de finals de febrer ens vam conèixer.

Tot va passar molt ràpid. La Mary estava ajudant el seu pare a recollir les eines del taller on treballava i jo, com de costum, l'espia en la distància rere una muntanyeta de neu de les que es formen al costat del llac Kursön, que durant l'hivern, està gelat.

Mentrestant, la seva germaneta petita, la Julie, estava jugant amb unes amigues seves a prop del llac al joc més tradicional del poble, que, tot i no tenir un nom concret, s'hi juga des de fa moltes generacions (això ho sé gràcies als relats del pare). El joc consisteix en veure quin dels jugadors llença la pedra més lluny fent-la lliscar pel glaç sense que aquest es trenqui. Evidentment, elles, com que eren petites, no tiraven les pedres gaire lluny, com a molt fins a quinze o vint metres ja que s'havien de tenir en compte dues coses: la pedra no podia pesar menys de tres monedes d'argent i aquesta es clavava al gel amb molta facilitat. El joc requeria concentració perquè no era gens fàcil. La Julie, però, tot i ser petita, va fer un llançament que va fregar els divuit metres i va superar totes les seves amigues. Mentre les altres nenes que jugaven amb ella buscaven pedres per a la següent ronda, la Julie es va entossudir en recuperar la pedra que l'havia fet guanyar en l'anterior llançament, ja que si es guanyava dues vegades consecutives, cosa molt difícil, es passava a tenir un cert renom i es podia competir en el campionat d'hivern que celebraven pels dobles guanyadors. Qui guanyava el campionat rebia un obsequi i era coronat, simbòlicament, com a guanyador indiscutible d'aquella temporada de glaç.

Així que, la Julie, sense pensar-s'ho, va començar a caminar per sobre el gel en direcció a la pedra que havia llançat abans. De cop i volta, però, la fina capa de gel va trontollar sota els seus peus i va perdre momentàniament l'equilibri. Va poder tornar a aixecar-se però just després el glaç es va esquerdar i la nena va caure a l'aigua gelada. L'únic que va poder fer abans d'endinsar-se en l'aigua fosca del llac va ser llançar un crit amb totes les seves forces que retronà en l'aire d'aquell poble tranquil i auster de la costa irlandesa.

Uns instants abans de la catàstrofe, la Mary s'havia aturat per fer una pausa i s'havia girat, sense saber-ho, en la meua direcció. Jo, espantat perquè les nostres mirades s'havien creuat, vaig caure enrere i vaig quedar colgat de neu. Tot seguit, ella, intrigada per la conducta del misteriós "espia" va venir caminant cap a la muntanyeta on m'amagava, i encara no havia tingut temps d'espolsar-me la neu de sobre, d'estirar-me la jaqueta i pentinar-me els cabells que es va plantar davant meu i de la seva gola va brollar una veu fina i agradable que va dir, més o menys, això:

—Hola, qui ets?

—Ho... la! Jo sóc en Morann, i tu?

Em vaig maleir per dins perquè la pregunta era absurda ja que coneixia la resposta de sobres, però tot i així no havia tingut temps de pensar res millor i, de fet, ella desconeixia que jo sabia el seu nom.

—Jo em dic Mary! El meu pare treballa al taller d'aquí al costat i visc amb la família dos carrers més enllà i, és clar, en comptes de poder anar a jugar com tothom, l'he d'ajudar a endreçar cada tarda...

Per guanyar temps, em vaig veure obligat a seguir preguntant-li coses:

—I la teva mare, que no hi treballa? Si ella hi treballés tu podries jugar més temps, no?

De cop i volta se li va enfosquir la mirada.

—Bé... la... la meva mare va morir fa tres mesos.

—Oh... em sap molt greu, no ho sabia; i creu-me que t'entenc, perquè jo tampoc tinc mare. Va morir just després que nasqués jo, així que no la recordo. És menys dolorós així...

—De debò? Oh, em sap greu.

Després d'un silenci, els dos ens vam mirar i, encara no sé com, vam esclatar a riure per la curiosa coincidència. Però sense previ avís, la cara de la Mary va passar d'estar riallera per la coincidència a fer un gest de contrarietat.

—I per cert, què hi feies espiant-me aquí darrere, amagat?

Llavors va ser a mi a qui em va canviar la cara, però em vaig refer i vaig murmurar:

—Bé... jo... eh, doncs...

De cop i volta es va sentir un crit agut que va tallar l'aire i tot el poble va quedar mut. Això va evitar que li hagués de respondre aquella resposta incòmoda, perquè tant ella com jo vam arrencar a córrer en la direcció del crit.

En arribar a la vora del llac vam veure un grup de nenes que asse-nyalaven l'aigua amb crits d'angoixa. La Mary va buscar la Julie amb la mirada però no la va trobar. Una nena, la millor amiga de la Julie, va acostar-se a la Mary, desesperada, i li va explicar el que havia passat.

Jo era a prop, i quan ho vaig sentir, em vaig quedar blanc; havia d'evitar que la Mary perdés una germana, ara s'estava acostumant a la pèrdua recent de la seva mare. Així que, sense pensar-m'ho gens, em vaig treure la jaqueta i les sabates i em vaig encaminar cap al llac. Al meu voltant, la gent estava massa nerviosa per adonar-se del que estava fent, però a mi m'era igual; jo només tenia una idea al cap: salvar la Julie.

El contacte dels peus nus amb el glaç va ser com una bufetada a cada galta però el pitjor va ser que en arribar al forat, només vaig veure una ombra fosca que es movia i espeternegava frenèticament provant de sortir, la Julie. No feia ni un minut que la petita era dins l'aigua, però si empassava massa aigua i s'estava més temps sota el glaç, podria acabar molt malament. Em vaig apropar a l'esquerda i em vaig disposar a llençar-me a l'aigua gelada. Just en aquell moment vaig pensar en fer-me enrere, però estimava massa la Mary, i és per això que en aquells moments em fos igual jugar-me la vida al llac.

Quan em vaig submergir vaig buscar a les palpentes el cos de la Julie, però el cos de la petita, ja sense forces, reposava al fons del llac.

La vaig sacsejar i la vaig hissar cap amunt. El cos va flotar una mica, senyal que encara tenia aire als pulmons. Animat per aquest indici esperançador, vaig acabar d'empènyer-la a fora i la vaig deixar sobre la fina capa de glaç. En aquells moments, la gent ja s'havia adonat de la meva absència i miraven, sorpresos i muts, com rescatava la petita Julie. En veure el cos de la petita sobre el gel, la multitud es va posar a aplaudir-nos i a victorejar els nostres noms sense parar.

Jo em trobava malament: em petaven les dents i em cruixien tots els ossos però em vaig obligar a seguir endavant perquè la vida de la petita corria perill. Per sort, uns homes em van llençar una corda que em vaig lligar a la cintura mentre subjectava el cos de la Julie amb els dos braços i em van ajudar a sortir de llac.

Quan vam arribar a terra ens van portar ràpidament a la cabana més propera i ens vam instal·lar davant una llar de foc majestuosa durant una bona estona, embolicats amb mantes. Després de refer-me una mica vaig obrir els ulls. Al meu costat hi havia la Julie i un parell de metges del poble estaven atenent-la. Estava esgotat, però just abans de caure en un son profund, vaig veure com la panxeta de la Julie es movia amunt i avall, cosa que volia dir que, almenys de moment, era viva.

Quan em vaig despertar al cap d'un parell d'hores vam rebre la primera visita. La porta es va obrir i va entrar ella de puntetes, sense fer soroll. El temps al meu voltant es va aturar i només de veure-la ja em vaig sentir mil vegades millor. Tenia els ulls vermells de tant plorar i duia la preocupació impresa al rostre. Semblava un àngel, una fulla solitària de tardor que cau, silenciosament, cap avall. No obstant, vaig ser conscient que el lleu soroll de les seves sabates sobre el terra de la cabana quedarien gravats per sempre dins el meu cap. Va clavar els ulls en el cos de la seva germaneta i en veure aquell rostre petit i vermell es va alegrar tant que la

preocupació va fugir i va deixar pas a una alegria que va fer que es posés a plorar i riure al mateix temps. Estava tan maca i era una escena tan tendra que no vaig gosar interrompre-la, però de cop i volta, la Mary es va girar i em va veure contemplant-la en silenci. Es va aixecar i es va apropar al meu costat. Les paraules que em va dir aquell vespre de finals de febrer no les oblidaré mai:

—Així que a més de jugar a fer d'espia et dediques a fer de salvador de nenes petites que s'ofeguen als llacs gelats d'Irlanda?

Em vaig quedar glaçat: no m'esperava aquella pregunta. Com abans de l'accident, la Mary em va fer dubtar i posar vermell com un tomàquet.

—Bé... eh, he fet el que havia de fer...

—Ha, ha, ha! Que ja ho sé, estaquirot!

Aquest cop vaig ser jo el que em vaig posar a riure.

—És que no m'esperava la pregunta, Mary... no s'hi vall! —vaig dir entre rialles. Ella també es posà a riure, però tot seguit, i per tercer cop en un mateix dia, va fer una cosa que em va sorprendre. Es va inclinar, em va mirar als ulls durant un segon que se'm va fer etern i, com qui no fa res, em va besar suaument els llavis.

Jo em vaig quedar de pedra; un altre cop no sabia què fer. Però, per variar, la Mary se'm va avançar i, sense que fos a temps de fer res, se'n va anar per on havia vingut.

Em vaig quedar sol un altre cop. La Julie dormia plàcidament al meu costat. Vaig provar de tornar a adormir-me perquè sabia que ho ne-cessitava, però no podia, no em podia treure la imatge de la Mary del cap.

Uns trucs a la porta em van treure dels meus pensaments i tot seguit en Dan va entrar a l'habitació mirant de fer el mínim soroll possible, però quan em va veure despert va dir mig cridant:

—Home, si l'heroi del poble és viu! Encara respire? Tindràs cicatrius per tota la vida com els herois de veritat?

—Calla, que la petita dorm!

—Ai, perdó...

La Julie es va moure i va canviar de posició el seu caparró, però per sort no es va despertar. Aquest cop en Dan va parlar amb un to de veu més baix.

—Ja esteu millor, oi? Quan heu sortit del llac ens heu fet patir més a tots...

—Sí, sí, home, ens estem recuperant! La Julie ja està gairebé llesta i només haurà de fer repòs uns dies; en el meu cas... bé, em noto els braços i les cames; no haurem d'amputar res!

En Dan va amagar una mitja rialla, però seguia capficat; era evident que estava preocupat per mi i la germaneta de la Mary.

—És que es veu tan menuda... —va dir mirant la Julie. Tot se-

guit li va apartar un floc de cabells de la cara i li va amanyagar els cabells.

El silenci va inundar la petita sala de la cabana, però, de cop en Dan va tornar a parlar. Aquest cop, però, amb un gest murri imprès a la cara:

—Ah, per cert, ja he vist que al final, quedar moll fins als ossos ha servit de molt, eh?

—Com? Què dius?

—Home, em sembla que a les noies els agraden els nois valents, oi?

Em vaig posar vermell però vaig poder murmurar:

—Calla ruc, sempre igual, tu!

—Estàs segur que no m'has d'explicar res? Perquè ja sé que la Mary us ha visitat abans que jo, oi que sí?

—Sí... però com ho saps?

—Home, les finestres són molt grans... i que jo sàpiga, els vidres en-cara són transparents...

Em vaig girar en rodó i vaig veure la típica finestra de les cases dels poblets de la meua regió amb les cortines obertes de bat a bat i a darrere un grup de curiosos mirant-nos. Un moment... les cortines, a l'hivern no haurien d'estar tancades? Vaig maleir-los a ells i a les finestres en silenci però en Dan va esclatar a riure i va sortir de l'habitació.

Seguia sense poder adormir-me, però. Sempre em passava el mateix, quan vivia un dia molt intens, no dormia en tota la nit. Tot i això, quan els metges van venir em vaig fer l'adormit perquè no em comencessin a fer preguntes sense parar. Es van endur la Julie a casa dels Dullay i em vaig quedar sol. Vaig cloure els ulls i a poc a poc em vaig forçar a oblidar totes les aventures que havia viscut durant el dia perquè sabia que si hi seguia donant voltes no m'adormiria de cap de les maneres.

I sabeu què va ser l'última cosa que vaig veure abans d'adormir-me? Uns ulls, grans i verds com els meus, impresos en un rostre que no sabia per què, però recordava perfectament. Els ulls em van fitar un moment i llavors la imatge es va esvaïr a poc a poc dins el meu cap.

Feia molt que no somniava en tu, mare.

Afortunada

Benjamin Franklin digué una vegada que la felicitat humana generalment no s'obté de grans cops de sort, que no ocorren gaire sovint, sinó de petites coses que passen cada dia.

De vegades em meravella la bona sort que tinc. Aquest matí, per exemple, quan m'he despertat, m'he adonat que, de nou, cap meteorit no ha aterrat a la meva habitació, ni m'ha aixafat per complet ni m'ha deixat la casa feta miques. M'he ficat a la banyera, i no he relliscat i m'he trencat el crani en l'intent. M'he arreglat els cabells sense electrocutar-me amb l'assecador i, quan he anat a prendre'm el cafè, ni tan sols no se m'ha bolcat per sobre per provocar-me doloroses cremades! No m'he ennuogat amb la meva torrada amb mantega (no m'ha passat mai, i això que en prenc una cada dia, feu els comptes) i no se m'ha trencat la tira de la bossa a l'últim moment.

En sortir al carrer, no ha començat a diluviar, i cap camió no se m'ha endut per davant quan he creuat la carretera. El meu autobús no s'ha estibat de camí cap a la feina, i no hem hagut d'enfrontar-nos a cap tornado. Quan he entrat a l'oficina d'agents literaris, les portes automàtiques de vidre no s'han tancat inesperadament al meu pas, ni m'han enganxat la faldilla per darrere, ni han fet que se m'esquincés.

I així he arribat a asseure'm a la cadira giratòria del meu despatx sense recolzar el meu pes malament, fent que la cadira llisqués amb l'embranchida, xoqués abruptament contra l'escriptori i em fes acabar amb un parell de lligaments trencats. No, m'he assegut amb elegància i naturalitat, i just quan m'he posat a pensar que ja fa dos-cents trenta-cinc dies seguits que arribo a la feina sense que se'm trenqui el tacó de la sabata, ha entrat la meva secretària amb un parell de carpetes i, darrere seu, un company agent com jo de l'oficina.

—Hem venut *Ombres d'hivern* —m'informa el meu company, amb un somriure tort als llavis—. Aquest matí. No vols saber per quant.

—Me n'alegro—li contesto, no tan jovial com hauria volgut.

—Jo de tu no me n'alegraria —em respon ell, donant la volta i

sortint del despatx amb aire satisfet—. Serà un *best-seller*.

Faig un sospir i miro el terra, evitant creuar-me amb els ulls consternats de la meva secretària.

—Vols saber quant...? —em comença a preguntar, però faig que no amb el cap, amb la mirada fixa als meus peus—. Què penses?

—Ara mateix? Que podria ser molt pitjor. Podria tenir gangrena, per exemple. Em podria començar al dit gros del peu, just allà i anar-me pujant per l'empenya, creuar el turmell i anar avançant cama amunt... —faig un somriure i alço la mirada cap a ella—. Però ves per on, tinc la sort que no m'han d'amputar res.

—Encara no hi ha res decidit —insisteix la Clàudia—. Fins demà no hauran de triar qui serà el soci. I tu has aconseguit publicar més llibres.

—Però en Ricard n'ha tret més beneficis dels seus —dic amb veu pràctica—. I sembla que *Ombres d'hivern* acaba de posar punt i final a la discussió.

No m'entristeix. Sé de fa temps que ell serà l'escollit. No passa res, m'agrada la meva feina, tinc un sou decent, a diferència de molta altra gent aquests dies. L'únic que passarà és que em quedaré al meu lloc de treball, i això és bo.

Imagineu-vos com de pitjor podria ser: podria quedar-me sense feina, perdre el pis, no trobar cap altra feina perquè la gangrena que podria tenir a la cama no em deixaria exercir de res que m'agradés i acabaria els meus dies en un llit a l'hospital al costat d'un desconegut que potser no em deixaria dormir amb els seus roncs, o pitjor, potser m'haurien d'amputar la cama i hauria d'anar en croses la resta de la meua vida, i un dia, creuant un pas de zebra, una crossa es trencaria (perquè com que no tindria feina ni diners, hauria de tenir unes croses atrotinades i de mala qualitat) i cauria a terra de morros i passaria una moto a la qual li fallarien els frens i moriria de panxa a terra enmig d'un bassal de sang, esbudellada i sense cama.

—Estic molt bé, en realitat —li dic de tot cor a la Clàudia—. Per qui realment em sap greu és per l'Àgata. Totes les editorials amb qui tinc contactes es neguen a publicar-li el llibre.

—Parles de la noia aquella joveneta, la dels cabells foscos? —fa memòria la Clàudia—. No estaves entusiasmada amb la seva novel·la? Com es deia?

—*Fills del Poble* —assenteixo.

—Això. És clar que tu sempre t'entusiasmes amb tot el que llegeixes... Et porto els primers capítols de dues novel·les més. Tens tot el dia d'avui —diu, deixant les dues carpetes sobre l'escriptori—. Qui sap, potser fas el contracte de la teua vida.

—He d'aconseguir publicar *Fills del Poble* —em capfico—. És de debò. Només de pensar en la careta emocionada de l'Àgata m'agafen esgarrifances de destruir-li el somni. Porta molt temps treballant-hi... i crec que em va comentar que estava escrivint una segona part... És bo de veritat! No m'entra al cap que no el publiquin!

—Sofia, sempre ho dius, això... —em retreu la Clàudia.

—No deixa de ser menys veritat pel fet que ho hagi dit cinquanta vegades abans!

—Doncs sembla que li hauràs de donar la mala notícia a l'Àgata —sospira la Clàudia—. Ets especialista en això, no? Dignes-li que podria ser pitjor, que podria haver tingut un accident d'avió i passar la resta de la vida en una illa deserta menjant coco, o alguna cosa així.

—No te'n burlis! —exclamo—. És... la meva manera d'afrontar la vida!

—Estàs com un llum —em diu, entre mofant-se i compadint-se.

—Sí, però a mi em funciona! M'agrada ser sempre als núvols, i muntar-me pel lícules del que podria ser... I podria ser que editessin el llibre de l'Àgata. He de fer que l'editin.

—Doncs si ho aconsegueixes avui per un bon preu, encara podries ser sòcia...

—M'és igual ser sòcia! M'és igual el preu, i quant cobrem! Ja s'ho pot quedar en Ricard! El que vull és que d'aquí a uns mesos, l'Àgata passegi pel carrer i, quan s'entrebanqui amb una pell de plàtan i gairebé es torci el turmell, pugui aguantar-se en un aparador a l'últim moment, i quan miri a través del vidre que li haurà salvat la vida, vegi que és l'aparador d'una llibreria i que la coberta de *Fills del Poble* li torna la mirada!

—I tu? —es meravella la Clàudia—. No esperes res? No tens cap ambició? Cap somni?

Somric mentre jugo amb la vora de les carpetes amb la punta del dit (i no me'l tallo i omplo tots els documents de sang, dit sigui de pas).

—És clar que sí —contesto—. M'agradaria poder volar, fer-me invisible, recordar tots els meus somnis, i poder esternudar amb els ulls oberts, a veure què passa. Respirar sota l'aigua, comunicar-me amb els animals, llepar-me el colze...

—Ets una somiatruïtes —es posa a riure la Clàudia.

També somric.

—És veritat que un no es pot llepar el colze? —pregunta mentre ho intenta.

—Jo no puc, de moment... —reconec amb un somriure trist.

La Clàudia s'encongeix d'espatlles i surt del despatx. Fullejo per

sobre els capítols en potència que desitgen ser publicats de dins d'una de les carpetes, però tinc el cap en una altra banda.

He de trucar a l'Àgata i explicar-li el que hi ha. On tinc la llibreta amb els telèfons? Fa temps que vaig decidir no escriure els números importants al llistat del telèfon mòbil. Podrien passar massa coses. Em podrien atracar i robar-me'l. Podria espatllar-se de cop i volta, tenir un curtcircuit, explotar i fer-me malbé la targeta de memòria. Em podria caure per la tassa del vàter en un descuit, o rrelliscar-me de les mans mentre parlo per telèfon pel carrer en un dia de pluja, anar a terra, rebotar, caure en un bassal i que el corrent se l'endugués fins a una claveguera i s'escolés entre les reixes i es perdés per sempre. O podria deixar-me'l a casa, és clar, però seria massa poc dramàtic per a mi.

M'ajupo i començo a remenar la bossa fins que trobo el que busco. El moneder, no; el mòbil, no; un paraigua d'aquests plegables (que ni tan sols sé per què duc, primer perquè fa un sol que ni a Egipte i segon perquè, si plou, serveix de poca cosa: quan bufa una mica de brisa es rebrega tot ell, queda de l'inrevés i acabo arribant a casa com si hi hagués anat nedant, en comptes de caminant, però mai se sap, mai se sap...), en fi, no; paperots, no; un paquet de xiclets que devia haver comprat fa un parell de mesos, quan anava demanant-ne a tothom perquè no podia aguantar mitja hora sense mastegar (i, des que me'ls vaig comprar, val a dir-ho, ni tan sols no els he tret del paquet), no; deu euros rebregats... guaita, a la butxaca; un caramel amb pal sense embolcall i ja començat, que s'està començant a confondre amb la bossa (ecs!), no... Finalment, amb una coça al terra, un parell d'insults al món en general i un últim esforç per part del meu braç dret per arribar a un racó on segurament cap altre braç no ha arribat mai, vaig trobar la llibreteta de telèfons que buscava.

Mentre busco el seu telèfon, penso en com explicar-li a una persona que ha deixat el seu futur en les meves mans que jo, innocent de mi, he fet miques els seus somnis perquè no he pogut, o no he sabut, vendre la seva meravellosa novel·la a cap editorial. Puc explicar-li les excuses que m'han donat a mi, però em semblen tan insulses i faltes d'argumentació que no m'atreveixo a repetir-les-hi. Em quedo amb la llibreta oberta en una mà, i el telèfon a l'altra, recolzant-me al respall de la cadira, mirant al sostre, buscant alguna cosa millor per dir i acariciant suaument les tecles del telèfon, sense arribar a prémer-les.

No se m'acut res. Necessito aclarir les idees. Un cafè, una mica d'aigua, un passeig, potser.

M'aixeco de la cadira giratòria sense entrebancar-me i surto del despatx sense xocar accidentalment amb ningú. Passejo

tranquil·lament pel passadís i els peus em porten inconscientment fins al lavabo de dones. Sí, m'anirà bé refrescar-me una mica.

Així que em recullo els cabells de qualsevol manera i em rento les mans i la cara sense que l'aixeta salti pels aires i surti un raig d'aigua disparat, que em deixi xopa i inundi el bany.

Just quan m'eixugo la cara amb una tovallola de paper, veig que hi ha algú mirant-me des del llindar de la porta. És una noia alta amb cara infantil i ulls preocupats.

—Que et trobes bé? —em pregunta—. Estàs marejada? Vols que avisi algú?

—No, gràcies —responc amb un somriure—. Tinc un dia una mica més dur del normal.

Ella només assenteix i em torna el somriure.

—No treballes aquí, que jo sàpiga, oi? —li pregunto—. Que busques algú, potser?

—No —em respon educadament—. Només he vingut a entregar uns papers per poder treballar amb vosaltres d'aquí a poc. O això espero.

Ah, una becària.

—Espero veure't aviat, doncs...

—Vanessa —es presenta.

Jo li allargo la mà per estrènyer la seva.

—Sofia, encantada.

—I aquest dia tan dur? —s'interessa ella.

Ni tan sols jo mateixa entenc per què, però sembla que la meva boca pren vida pròpia, i em poso a explicar-li el meu problema a aquella desconeguda. Fet i fet, quin mal pot fer-hi?

—És una novel·la —explico amb un sospir—. És una obra d'art, creativa, ben escrita, ben redactada... però no he aconseguit fer que cap editorial la publiqui.

—Com és, això?

—La troben massa densa i simbòlica per presentar-la com una novel·la juvenil, però massa imaginativa pel públic adult.

—Quina ximpleria —salta la Vanessa—. Imagina't dir-li al senyor Tolkien que la seva novel·la és “massa imaginativa per interessar el públic adult”. I 1984? *El senyor de les mosques? Macbeth?*

—Mira, en *Macbeth* no hi havia pensat! —li reconec—. Crec que quan els vaig anar enviant els primers capítols ni tan sols no van passar del pròleg, que potser és el que li dóna un punt infantil.

—I si l'envies sense el pròleg? —suggereix ella.

Nego amb el cap.

—El pròleg és clau per entendre la trama. Però s'ha de veure més enllà! L'únic que han llegit és un començament de llenguatge elaborat que té nens per protagonistes.

—I tu creus que tindria tirada?

Vaig esbufegar amb impotència.

—*Tirades* —vaig dir, ressaltant el plural—. Està pensada per ser una saga. És interessant, molt diferent, i tan plena d'acció que probablement fins i tot en farien pel·lícules o una sèrie de televisió. Quan llegeixes el llibre, veus les imatges, escoltes els sorolls, sents l'emoció, la por, el carisma que desprenen els personatges...

—Presentat així, a mi em convenç —declara la Vanessa.

—Ja, però gairebé no em deixen explicar; només volen que els envii les primeres pàgines —dic entre dents, amb ràbia continguda—. I no hi ha manera que així se'n puguin fer una idea. I el pitjor és que ara he de trucar a l'escriptora per dir-li-ho. No sé com fer-ho.

—Jo sí —somriu la Vanessa, mentre es dirigeix a la pica i es renta les mans—. *Sense pressa i sense espera*.

—Perdona?

—Com les bruixes de Macbeth! —explica, i tanca l'aixeta—.

Sense pressa i sense espera!

—*Crema, foc; rebull, caldera?* —recito de memòria el vers següent de l'escena.

—Exacte —assenteix la Vanessa, amb un somriure que abans m'havia semblat infantil, però que ara em resulta ben misteriós—. Deixa coure la poció una estona abans de fer res.

I dit això, desapareix per la porta del bany. Veig que ha deixat una targeta de visita al costat de la pica, i me la poso a la butxaca, reflexionant sobre el que ha dit. No ho he acabat d'entendre.

Uns minuts més tard, surto jo, sense ser-hi del tot, encara cavil·lant sobre si aquella noia ha estat real o si els nervis i el meu cervell volàtil m'han jugat una mala passada. De cop i volta em sento en un estat de nervis important. Què ha volgut dir, amb allò? Ho hauré somiat? Estic definitivament boja?

Torno al meu despatx, tan distreta que ni em fixo que no rellisco pel terra acabat de fregar ni duc cap tira de paper higiènic enganxat a la sabata. Sense pressa i sense espera. Deixar coure la poció i esperar que faci efecte. M'assec i agafo el telèfon, passo el polze per sobre les tecles i començo a marcar, lentament, el telèfon de l'Àgata. Una xifra, dues xifres, tres xifres. Quatre, cinc, sis.

Set.

Vuit i nou. Espero, en silenci, abans de pitjar el botó de trucada. Em sento mig estúpida, allà esperant... què, exactament? Que es compleixi la profecia de la becària? Faig un sospir, burlant-me de mi mateixa, premo el botó de trucada i m'emporto l'auricular a l'orella. I abans que comenci el primer to, sona el telèfon de l'escriptori. Penjo el mòbil de l'ensurt i pitjo el botó de mans lliures.

—Sí, Clàudia?

—Per la línia 1 et truquen d'una tal Editorial Narrativium.

—Narrativium? —m'estranyo jo—. No la conec pas. Deu ser nova... passa-me-la, a veure què és.

Premo l'1, curiosa.

—Agència TG, en què el puc ajudar?

—Hola, ets la Sofia? —diu una veu masculina i jovial a través del telèfon—. Porto quinze minuts trucant a l'agència esperant que em passin amb tu. Ets la Sofia, oi?

—Ssssí —faig jo, desconcertada—. Però no estic segura que sigui la Sofia que busques...

—És que no sé el teu cognom —diu la veu—. Però sí que sé que tens una novel·la magnífica de la qual encara no s'ha apropiat ningú, i te la vull comprar abans que truquis a aquesta autora...

Ara sí que estic de pasta de moniato. Primer les bruixes de *Ma-cbeth* i ara el *Gran Germà*?

—Disculpi, qui és, vostè, exactament?

—Oh, és clar, perdona —riu la veu a l'altra banda del telèfon—. Em dic Víctor Berlan, de Narrativium. Has parlat sobre la novel·la amb la meva sòcia fa uns vint minuts.

Escagarrinada amb tot plegat, em palpo amb mala traça les butxaques de la faldilla i en trec la targeta que m'ha deixat la noia del bany. «Vanessa Litz, Narrativium Editorial».

Havia portat uns papers per treballar amb nosaltres aviat. Així que es referia a fer negocis, no a unes pràctiques... En aquell moment em van agafar unes ganes boges de deixar anar un riallada histèrica.

—Sofia? Segueixes amb mi?

—Eh? Sí! —contesto sobresaltada—. La noia... la Vanessa... és que era molt jove... has dit sòcia?

—Acabem de fundar l'empresa —diu amb el que sobreentenc que és un somriure orgullós—. Tenim poca experiència però molta empenta, poca edat, però un bon capital... I ens agradaria donar-nos a conèixer amb un gran llançament de cara a l'abril. La primera part d'una saga seria perfecte. Això sí, m'agradaria llegir-me una mica per sobre aquesta novel·la abans de fer tractes... que voldria fer avui mateix, però.

—I suposo que voldràs que t'envii les deu primeres pàgines... però escolta...

—No, vull que m'enviis els deu primers capítols. Són les onze del matí. Abans de les cinc et prometo que et truco amb una oferta. Tens el meu e-mail i telèfon a recepció, la Vanessa acaba de portar els...

—Fet! —el tallo—. Ho tens en un minut. Et prometo que et

guardo la novel·la fins les cinc, però a partir d'aquesta hora no et prometo res!

—Abans de les cinc —m'assegura en Víctor Berlan.

Penjo el telèfon amb les mans tremoloses.

—Clàudiaaaa!

I abans de les cinc, rebo la trucada de Narrativium. Li agrada. A ell i a la Vanessa. No els agrada, els encanta. Pretenen llançar una edició desorbitada a l'abril i, si tot va bé, una altra a l'estiu. I llavors em fa l'oferta.

—Perdona, quant has dit? —pregunto sense creure-m'ho.

Quan em repeteix la suma, l'apunto en un *post-it* perquè no em semblï que és el meu cervell jugant-me males passades un altre cop. És la suma que oferiria una editorial de molt renom a un autor de moltíssim renom. Una gran aposta. I aquí tots acaben d'entrar al món editorial. Mai no he venut cap llibre per tants diners. La meva feina ara seria regatejar, intentar fer pujar la xifra, però siguem realistes, ells saben perfectament que estan apostant fort d'entrada, que la suma és una barbaritat i que, a més, no tenen competència perquè ho he explicat tot a la Vanessa. I a banda d'això m'he quedat sense aire de l'ensurt, per la qual cosa seria difícil dir res més que «ahà». I just quan estic a punt d'acceptar, la Clàudia obre la porta.

—Sofia, trucada urgent per la línia dos.

I abans de sortir, perquè sap que estic en mans lliures, m'ensenya un paper on hi diu *Edicions Terral*. Ves per on... Molt bé, moment de la veritat. El pols del cor se m'accelera, l'adrenalina puja. A jugar.

—Perdona, Víctor, et deixo un moment en espera —pitjo el dos—. Bona tarda, Marcel, què et porta per la meva oficina?

—Ens heu deixat tirats amb *Ombres d'hivern*! M'acaben de dir que l'heu donat a uns altres! Haviem fet una bona oferta! Necessitàvem el llibre per l'abril!

—I jo necessitava que em contestessis fa un mes, quan et vaig enviar *Fills del Poble*, Marcel —li dic amb tota la calma del món—. I encara t'espero. Igualment no sé per què em crides a mi, és amb en Ricard amb qui has de parlar.

—Perquè necessito una novel·la —respon, ara abaixant el to—. Qualsevol cosa! L'altra novel·la que ens agradava també l'han venuda! Et compro allò que em volies vendre!

—Allò ja té un comprador interessat —li deixo anar amb mala baba—. No sóc el segon ni el tercer plat de ningú i molt menys perquè em vinguis a comprar "qualsevol cosa".

—Te'n dono un deu per cent més del que t'ofereixen els altres

—diu amb el to de qui es creu vencedor, però a mi només em sona a desesperació.

—No —li contesto—. Ni el deu per cent, ni el vint, ni el doble.

—Què dius, Sofia! —em crida—. No ho pots fer això. No pots perjudicar el teu client! I molt menys sense el seu consentiment!

—Mira, Marcel: al meu client, si cal, li poso el deu per cent jo de la meva butxaca. Bona tarda. I sort amb el llançament d'abril. Podria ser pitjor. Imagina't que no tens cap llibre i que, a més, et cau el sostre al damunt.

I torno a pitjar l'1.

—Perdona, Víctor, ja sóc amb tu.

—T'han fet una altra oferta, oi? —em demana—. Quant?

—El deu per cent més del que m'ofereixis tu—li contesto, per veure com reacciona.

—Ostres, Sofia... —comença a dir amb veu dolguda—. No he vingut a regatejar, sinó a explicar-te un projecte enorme...

—Ja ho sé, i per això els he engegat. Vull treballar amb vosaltres, i estic segura que a l'Àgata li semblarà perfecte. Deixa'm que la truqui i t'ho envio tot.

Quan ja he penjat, entra la Clàudia de seguida, i li passo el paper on he escrit la xifra de l'oferta. De sobte posa els ulls com dues taronges i es porta la mà al front.

—Sofia! Això és més que el que ha aconseguit en Ricard amb *Ombres d'hivern!*

—Ah sí? —pregunto distretament; en Ricard no em fa ni fred ni calor—. Mira que bé.

—Però que saps què vol dir, això?

—Sí —assenteixo, agafant el telèfon mòbil—. Que he tingut molta sort: ja no he de pensar com donar-li les males notícies a l'Àgata.

—I et faran sòcia! —crida la Clàudia exasperada.

—Ah, això —dic, amb un gest de la mà—.

Sí, suposo que també...

Al matí següent em desperto sense cap meteorit a l'habitació, tampoc. No pateixo cap accident desafortunat al bany, no em cremo la llengua amb el cafè bullint i no m'intoxico amb l'esmorzar. No m'atropellen pel camí, ni perdo el bus pels pèls, ni tampoc no hi ha cap terratrèmol que obri la terra davant nostre i se'ns empassi a tots. Quan pujo cap al tercer pis a la feina, l'ascensor no s'espantilla i em deixa allà dins amb una quantitat d'oxigen limitada. I quan camino pel passadís fins on és la Clàudia no em cau cap quadre de les parets al damunt.

El que m'espera al seu escriptori són dos rams de flors enormes. Dibuïxo un somriure mentre llegeixo les targetes. En una hi diu «Sense pressa i sense espera, primera edició en procés. Gràcies per deixar-nos el llibre a nosaltres. Narrativium» i a l'altra «Ets la meva fada padrina. Estic acabant la segona part. Àgata».

—Perdoni —diu una veu darrere meu, i em giro per trobar-me amb un home que ve a entregar un tercer ram de flors enorme—. Sofia Goms?

Agafó la targeta d'aquest ram. «Felicitats! Ja ets sòcia de TG».

La Clàudia llegeix la targeta per sobre la meva espatlla.

—Em sembla increïble que hakis tingut tanta sort. Te n'adones? Et vas trobar la persona exacta en el lloc més inesperat, al moment exacte, et truquen en l'instant exacte, amb l'oferta exacta que necessites!

—Saps què és encara més al·lucinant? —li comento—. Les sabates de tacó. Dos-cents trenta-sis dies aguantant! No és increïble?

La Clàudia es posa a riure, i quan en Ricard passa pel costat amb cara de fàstic deixa anar el comentari més envejós que he sentit mai.

—Has de rebre més rams, encara?

—No ho sé —contesto entrant al despatx—. Només són les deu del matí.

I tanco la porta i m'assec a l'escriptori, sense que es parteixi per la meitat sota el meu pes i em deixi eixarrancada al terra i plena d'estelles. Agafó una de les dues carpetes que em va entregar ahir la Clàudia i em poso a fullejar pàgines, amb il·lusió. Ahir preocupada per donar una mala notícia a un client i avui he fet el millor tracte de la meva vida i sóc sòcia de l'agència. No està malament.

Qui sap. Potser demà puc llepar-me el colze.

Història de vida

En Josep es posa a rentar els plats havent dinat. Té les cames cansades, li fan mal els genolls. Aquell matí havia estat força estona dempeus, primer comprant, i després a cal metge, per fer receptes. Tot el matí amb el cotxe, amunt i avall. Un cop a casa, havia hagut de coure carn a la brasa, parar i desparar taula. I, ara, ha d'ensabonar la vaixela, esbandir-la, netejar els fogons i endreçar-ho tot. En Josep té 76 anys i la dona malalta.

Primera part: la infantesa i el poble

Abans d'agafar l'esponja, encén la ràdio de la cuina, una *Poppy*, que havia estat de la seva filla, i que ara està apedaçada amb cinta adhesiva i cordó. Ja no fan les coses com abans, després dels cops que ha rebut aquella ràdio encara se sent perfectament. En Josep pensa si la seva dona ja es deu haver adormit; cada dia ha d'estirar-se al llit bona part del dia, a descansar, perquè té les cames llagades. Fa poc que han tornat de l'hospital, on s'hi varen estar gairebé 20 dies. Ella, al llit, i ell, acompanyant-la.

Sintonitza ràdio Arenys de Munt, al 107 de la FM, com cada tarda. Avui fan tertúlia i parlen de les entitats del poble que han celebrat el centenari recentment: l'escola de primària, el CEIP Sant Martí i el Centre Moral, on fan teatre i cinema. Això el fa recordar, el fa pensar en coses que feia temps que no tenia presents.

L'escola Sant Martí està exactament igual que 70 anys enre, durant la dècada de 1940. La varen fer els rojos, i durant el franquisme aquell edifici havia servit per moltes coses: d'escola, d'Ajuntament, de quarter de la guàrdia civil i de centre de la Falange. Encara té les parets blanques, els grans finestrals i la teulada acollidora. Quan en Josep anava a classe, els nens i les nenes estaven separats, uns a cada punta. El Sant Martí era una escola pública i laica, no tenien crucifixos presidint les aules, però sí el retrat del Generalíssim; tot s'aprenia en castellà, per descomptat: llengua, matemàtiques, història, i el que fes falta. Els pupitres eren de dos i tenien un lloc per posar-hi el tinter. Havien d'anar en compte quan sucaven la ploma per escriure, si no el paper quedava penosament esquitxat de negre.

En Josep riu recordant un professor, que era un gandul, un penques que s'adormia a classe. A vegades la promesa li portava l'esmorzar perquè se l'havia deixat a casa, i feia girar d'esquena els alumnes per poder menjar. Mentre els nens no miraven, el sentien rosegar l'entrepà. En Josep va anar a l'escola dels 4 als 14 anys, que fou el moment més cruent de la postguerra. El català, amb prou feines el sap escriure.

En Josep es distreu perquè sent la veïna com crida al marit que faci el favor d'abaixar el volum del televisor, que sembla una casa de bojós. En Josep riu i pensa que ella sí que en sembla, de grillada, cridant d'aquella manera. A la tertúlia de la ràdio s'hi ha afegit un noi que té veu de jove, que parla sobre la barbàrie de la Guerra Civil, poc després d'haver-se construït l'escola. Parla de manera força maldestra, no acaba de saber què ha de dir. A en Josep, com a la resta de persones de la seva generació, el franquisme l'enganxà de ple.

Durant la Guerra Civil no van bombardejar mai Arenys de Munt, sempre ha estat un poble molt tranquil. Però cap a l'any 1939 sí que van establir-se les tropes dels nacionals durant uns quants dies en un campament, on hi havia falangistes espanyols i feixistes italians, tots barrejats. En Josep recorda que una vegada, amb la seva mare, els van anar a portar el ranxo.

Van construir una creu pels caiguts davant mateix de l'escola quan el franquisme es consolidà. Poc temps després de la mort del Generalíssim la van tirar a terra a cops de martell, amb una rapidesa increïble.

En Josep va néixer el 6 de juny de 1936, un mes abans que comencés la guerra; era un dimarts. L'octubre de 1938 la República va cridar a files el seu pare, així com també la resta d'homes que configuraven els reservistes dels anys 20, però tornà a casa seva acabada la guerra, quatre mesos després.

En Josep va néixer a casa seva, la mateixa casa on va viure fins que es va casar, quan tenia 26 anys. No se sap ben bé de quin any data aquella casa de pagès, podria ser de finals del segle XV o del XVI. Era de la família del seu pare, que havia viscut allà generacions ençà. El cas és que ara està deshabitada i en ruïnes, però l'estructura encara aguanta. Les parets estan escarbotades, la fusta de finestres i portes està corcada, hi ha teranyines pertot arreu. A la planta de baix hi havia el galliner, la comuna, el menjador, la cuina, el rebost i el celler, on tenien les bótes de vi. A la planta de dalt, al final d'una escala força empinada, hi havia les habitacions. Al final del pati de davant de la casa ara hi ha una paret i un barri,

però abans no hi havia res, entre el carrer i la casa. No feia falta, ni hi passaven cotxes, ni hi passava gaire gent en general. En aquella casa hi vivia en Josep, els seus pares, les seves dues germanes i, quan era petit, també la seva àvia.

A casa durant la postguerra no els va faltar de res, vivien de la terra, de la vinya, del bestiar. A Collsacreu, el seu pare hi tenia terres, hi tenia castanyers, cirerers, ceps, patates, mongetes, una mica de tot. A casa seva hi tenien les gallines i una mula. Cada Nadal, mataven un porc, i tenien botifarres i pernil per la resta de l'any.

Fred, molt fred hi feia. A l'hivern per escalfar-se només hi tenien la llar de foc, i un braser pels peus: ni estufa, ni aigua calenta tampoc (ni dutxa!). Els fogons anaven amb brases, no tenien electrodomèstics, per bé que sí que hi havia electricitat.

L'Arenys de Munt d'avui poc té a veure amb el dels 40. El casc antic bé que era el mateix, però l'augment salvatge de població (passant de 2.000 habitants a gairebé 8.000) li ha fet una rentada de cara al poble, i s'han aixecat blocs de pisos, cases unifamiliars, pàrquings... I pensar que, als 40, només hi havia tres cotxes a tot el poble. Les voreres no existien, no n'hi havia ni una, ni tampoc calçades, tot era sorra. Sembla com si els romans no hi haguessin arribat mai, al poble, ni rastre de llambordes enlloc.

El carrer principal del poble, la riera de sorra, fa la mateixa olor que 70 anys enrere. L'olor de terra molla, de fang, a la tardor i a la primavera, una humitat persistent que no acaba mai de marxar, perquè és una vall. A l'estiu, una polseguera s'aixeca sempre que hi passa algú, una ferum de sequera i pol·len dels arbres que se't fica al nas i no te la pots treure fins l'endemà.

Els plataners que voregen la riera ara s'han fet adults. Abans eren tan baixos i tenien el tronc tan prim, que ni tan sols feien ombra. Patien tant, amb els grans ruixats d'octubre... la pluja baixava amb fúria pel llit de la riera, que semblaven més uns ràpids ferotges que s'enduïen tot el que passava per davant. Durant els 90, quantes vegades s'havien trobat cotxes al poble veí, prop de la platja, perquè se'ls havia endut l'aigua. Ara l'han soterrada, diuen que la pluja hi passa per sota, però encara queda tot enfangat i s'ha de tallar el pas, com si fossin arenes movedisses.

En Josep ha acabat de rentar els plats i ara s'eixuga les mans. Té la pell gastada, el palmell de la mà i els dits cisellats. Des de ben petit, quan tenia 5 o 6 anys, a en Josep el feien anar a treballar al camp. I, bé, aquest n'és el seu record.

Segona part: la joventut i el costumisme

En Josep continua endreçant la cuina, amb solemne determinació. Ara a la ràdio fan l'informatiu del poble i parlen de les festes majors de l'estiu. A Arenys de Munt se celebren les *Bredes*, les

festes de barri, amb orquestra i sopar popular com a element estrella: la Breda de la Plaça, la del Sindicat, la de l'Eixample, la del Pi Gros... festes que s'han fet tota la vida, pensa en Josep. La festa grossa la feien, recorda, per Sant Martí, patró del poble, que és al novembre. Era llavors quan es feia la processó: la riera, plena de gent, tothom amb un ciri a la mà; el camí fosc, amb llumetes que pampalluguejaven. Venia la fira, amb els *caballitos*, les parades de tir, el ball amb orquestra... Sant Martí era més bonic abans que ara, pensa en Josep.

Entre aquestes cavil·lacions, en Josep sent que el crida la seva dona: un crit agut, semblant a un lament. Deixa el que està fent i es dirigeix cap al dormitori. La troba tapada, amb els ulls mig tancats, s'acaba de despertar. La cambra està en penombra, té posat un mocador de roba sobre la làmpada, perquè la llum sigui més tènue. Li diu si li pot portar una mica d'aigua. En Josep fa camí cap a la cuina, amb la certesa que la seva dona deu dur una estona resant en veu baixa; ella és més devota que no pas ell. Ja han passat els diumenges quan l'església s'omplia de gent, als anys 50. Tothom hi anava, a l'església, i feia la comunió, perquè si no, no els deixaven casar. Hi havia qui no podia pagar-se el vestit i el comprava a canvi de litres de vi, per exemple. Com ha canviat la gent des de llavors, pensa en Josep: abans no hi havia tanta mala maror i la gent tenia paraula.

La ràdio encara sona, a la cuina. A en Josep no li molesta mai la ràdio, ja quan era jove era qui més l'escoltava de casa seva. L'any 1948 son pare va comprar la primera ràdio, i ell hi escoltava ràdio Andorra, perquè hi posaven molt bona música, i ràdio Miramar, que encara existeix. Tot en ona mitja, la FM encara no existia. En ona curta també havia escoltat una ràdio independent que emetia des de Rússia, *La Pirenaica*, que només feien que criticar en Franco, recorda en Josep. Sempre tenien la ràdio funcionant a la cuina de casa seva, a l'hora dels àpats.

En Josep torna a l'habitació i li dona un vas d'aigua a la seva dona; ella se'n veu un parell de glops i el deixa a la tauleta de nit. En Josep i la seva dona es van conèixer quan ell tenia 20 anys i ella en tenia 15, al ball de la festa major de Sant Martí, quan ell li va demanar per ballar. En aquella època, recorda ell, els joves duïen una llibreteta amb els balls que sonarien durant la nit apuntats, i a cada noia li demanaven que els dediqués un ball en concret: el pasdoble, el vals, el txa-txa-txa...

A la cambra hi tenen un tocador, amb un gran mirall i fotografies. La més antiga és d'uns dies després del casament, l'any 1964, un retrat que els va fer un fotògraf, amb un blanc i negre una mica resclosit. L'any que ve farà 50 anys que són casats. Al costat, hi

ha la fotografia del dia que es va casar la seva única filla, l'any 88; han passat els anys, però en Josep sempre ha tingut el mateix color verdós d'ulls.

Després de Sant Martí, en Josep va tornar a trobar-se la que seria la seva dona a la fàbrica on havia treballat des que tenia 14 anys, *Can Domènec*, on van coincidir un parell de mesos; després ella va plegar. Arenys de Munt fou un dels municipis maresmenecs on germinà la indústria del tèxtil, a finals dels 40 i durant la major part dels 50. La d'en Josep era una fàbrica on feien bufandes i, després, també hi van fer tovalloles; van arribar a ser prop de 70 treballadors. Als primers anys de ser-hi, hi treballaven de 8 a 14 hores al dia, matí i tarda, i dissabtes també. Quan el tèxtil va començar a anar de cap a caiguda, la fàbrica d'en Josep va tancar quan ell tenia 45 anys, sense indemnitzar els treballadors, que van haver de cobrar del fons de garantia de l'Estat.

Un any després, havent cobrat l'atur, en Josep va trobar feina un altre cop, també en una fàbrica tèxtil del poble, on va treballar des del 1982 fins al 1992. Als anys 90 el tèxtil va patir una greu crisi al Maresme, i la fàbrica va tancar sense indemnitzar els treballadors.

En Josep va cobrar el subsidi d'atur fins que va tenir 60 anys, moment en què es va jubilar. El soroll dels telers que va patir durant tants anys li ha deixat de record una lleugera sordesa. Avui, el tèxtil s'ha extingit a Arenys de Munt.

En Josep puja fins dalt el terrat, ara que ja ha acabat amb la cuina, a recollir la roba estesa. El sol ja s'amaga, se senten crits de nens i gossos bordar. Tot i que s'acosta l'estiu, encara refresca, algunes peces de roba no s'han acabat d'assecar del tot. La rentadora fa molt soroll, està fent el centrifugat.

Quan van casar-se, en Josep va anar a viure a la casa que el sogre li havia regalat a la seva filla. Aquella casa no tenia res a veure amb l'anterior: aigua calenta, dutxa, gas butà, estufa i, a finals dels 60, el primer televisor. Poc després que nasqués la seva filla, la varen comprar, just a temps per veure l'arribada de l'home a la lluna, l'any 1969. És clar que primer només hi havia dos canals, i en blanc i negre, però feia el fet. La gran alegria fou poder veure els partits del Barça, que abans només es podien escoltar per la ràdio. Només una vegada en Josep havia anat al Camp de les Corts, quan tenia 18 anys, i no se'n recorda de qui jugava ni qui va guanyar, però sí de l'alineació: Ramelletes, Seguer, Biosca, Segarra, Bosch, Gonzalo, Basora, Kubala, César, Moreno i Manchón.

Per la televisió també pogueren veure la victòria d'Adolfo Suárez a les eleccions al Parlament Espanyol, les primeres després de la caiguda de la dictadura. En Josep va votar per primera vegada a la vida quan tenia 41 anys, i sempre ho ha fet des d'aleshores.

Aquesta ha estat la seva màxima participació política, ja que mai ha estat afiliat a cap partit, igual que la resta de la seva família.

Tercera part: la maduresa i el llegat

Han tocat el timbre. En Josep baixa les escales amb lentitud i dificultat. Baixant escales és quan li fa més mal el genoll. Ja li han dit que s'haurà d'operar, però la llista de la seguretat social és tan llarga que s'ha d'esperar un parell d'anys. És la seva néta, que ha vingut a veure l'àvia. En Josep li diu que ara ella dorm, però que d'aquí a una estona es llevarà; la fa pujar i passen al menjador.

—I què? Com va la universitat?

—Molt bé, d'aquí a uns dies tindrè els exàmens. Escolta, no sé que regalar-li a la mare, i el seu aniversari ja és la setmana que ve...

—Vaja... deixa'm pensar... i una colònia? Quan tenia la teva edat es passava hores vestint-se, pentinant-se, maquillant-se... Déu n'hi do. Llavors agafava el seu sis-cents i se'n anava a la discoteca, com fas tu ara!

—No, havia pensat si tu tindries alguna fotografia d'ella quan era petita, li podria escanejar i posar-li un marc bonic.

—Ah... escanejar... amb l'ordinador?

—Sí, i després retocar-la i imprimir-la.

—Ah... ja —en Josep fa com si l'entengués a la perfecció, tot i no haver-se acostat mai a un ordinador—. I tant, vine que en busquem alguna.

En Josep porta la seva néta a l'habitació de cosir, on hi ha l'armari on guarden una caixa amb fotografies.

—Mira, aquesta és de quan tu eres petita, que sortim amb el teu pare, amb dos cistells de rossinyols tots plens. Te'n recordes, de quan anàvem a buscar bolets?

—Sí... sí que me'n recordo.

Com que els seus pares treballaven, en Josep anava a buscar la seva néta a l'escola, li donava el berenar, la tenia amb ell fins l'hora de sopar, i després l'acompanyava a casa seva.

—Tota la vida que hi vaig, a buscar bolets. Abans sí que se'n feien, ara cada vegada n'hi ha menys. Abans els salàvem i en teníem per tot l'any.

—I aquesta foto, avi, de quan és?

—Aquesta és de quan ens vàrem casar amb l'àvia.

—És el Tibidabo?

—Sí, vàrem anar de viatge de nuvis a Barcelona. Abans no s'anava tan lluny, no es viatjava tant, jo no he agafat mai cap avió.

—I aquesta altra foto? Sou l'àvia, la mare i tu? On esteu?

—Sí, això és d'un estiu que vam anar de vacances a la Vall de

Núria. Això crec que devia ser... l'any 1976. Vàrem agafar el cremallera per pujar-hi.

—Ostres! I aquesta altra fotografia? Quina moto és aquesta?

—Aquesta foto deu ser de l'any 66, som la teva mare i jo sobre la moto. No devia tenir ni un any ella, encara. És la *Derbi* del pare de l'àvia, que quan es va morir ens la vam quedar nosaltres. És de l'any 56, la moto, la fèiem servir per anar amunt i avall del poble. No corria gaire, potser agafava 60 km per hora en baixada. Eren altres temps, a la moto hi pujàvem la teva mare, al davant, jo, i l'àvia, que s'asseia amb les cames de costat, al darrere. Sense casc; no en duia ningú, de casc!

—Aquesta és molt maca. Me l'enduré i l'escanejaré.

—Sí, ja veuràs com li agradarà molt, no crec que sàpiga que la tinc, aquesta foto!

La dona d'en Josep s'ha despertat, els ha sentit parlar. La néta entra a l'habitació, per explicar-li la seva troballa. En Josep les deixa parlar i se'n torna a la cuina. Ara ha de pensar què ha de fer per sopar, que es comença a fer tard.

Francesc Franquesa

Recordo amb nitidesa què estava fent quan em van comunicar que en Francesc, el meu germà, havia desaparegut. Diuen que tothom sap el que tenia entre mans en els grans moments de la història, sobretot en les tragèdies: el 23-F, la caiguda de les torres bessones, el gol de Koeman... (el gol de Koeman es pot considerar una tragèdia pels aficionats de la Sampdoria. I del Madrid. I de l'Espanyol). Quan el meu pare va entrar a l'habitació i va balbucejat com va poder «no hi és per enlloc, Èric; demà la policia el començarà a buscar», a mi em faltava una sola paraula per resoldre els mots encreuats i completar-los sencers per primer cop a la vida. Després d'un lustre comprant religiosament el diari només per enfrontar-me al trencaclosques lèxic, em trobava davant d'una fita memorable. Tot el que tenia era una "I" a la casella inicial i una "A" a la del final. *"Horitzontal, cinc lletres: Quantitat que hom ha de donar a qui, en adquirir d'ell una cosa, en dona una quantitat major que el seu preu // Allò que hem de patir d'algú en pac del que li hem fet nosaltres."*

Al cap de dos mesos tocats, quan la mare va tornar a entrar a l'habitació per comunicar-me que «la policia comença a desistir de la seva feina», jo encara seguia donant-hi voltes a la meua. Naturalment, l'endemà havia comprat el diari amb la solució, però em resistia a caure en la temptació de fer-li un cop d'ull. Ni una llambregada furtiva. Res. M'havia de mantenir fort. *"Horitzontal, cinc lletres: Quantitat que hom ha de donar a qui, en adquirir d'ell una cosa, en dona una quantitat major que el seu preu // Allò que hem de patir d'algú en pac del que li hem fet nosaltres."*

A casa, l'absència del meu germà va començar a fer-se més pesada que quan ell hi era —que ja és dir. Els pares havien passat de l'angoixa desfermada de les primeres setmanes a un estoïcisme glacial, i el silenci s'havia imposat als crits, als cops de puny contra les parets i a les llàgrimes. Jo evitava fer-me trobadís per no creuar-me amb la sensació d'esperança que encara albergaven. Ells no ho havien exterioritzat, però intuïa que confiaven que el meu germà tornaria a aparèixer d'un moment a l'altre. A les sèries americanes de la tele ho diuen: si no hi ha cadàver, hi ha esperança.

Una prova feiaent que confirmava la meua sospita era que la mare no volia tancar-li el compte de Facebook. El pare hi insistia i ella llençava pilotes fora al·legant que ens portaria més complicacions i maldecaps que una altra cosa. Pobra dona, si hagués vist els missatges que els seus amics li deixaven al mur en senyal de condol, no hauria dubtat ni un instant a cancel·lar el perfil, de tan patètics, superficials i ambiciosament emotius com eren. Però, és clar, el meu germà no va acceptar mai la seva sol·licitud d'amistat —ni la del pare tampoc— i, per tant, no hi podien accedir.

Això em va venir com l'anell al dit per plantejar la proposta. Vaig aprofitar un sopar, l'únic moment del dia que ens reuníem, i vaig interrompre els xarrups del pare prenent el consomé ranci de cada vespre. Dient-los que la falta d'en Francesc havia estat tan brusca que la gent utilitzava les xarxes socials per —a la seva manera— acomiadar-se'n, vaig convèncer-los que seria terapèutic que ells fessin el mateix i escrivissin unes línies en un full per buidar el pap, i transmetre a en Francesc tot allò que no s'havien atrevit a dir-li quan el tenien davant. Després jo reuniria els escrits i els guardaria en una capsa, com a acte simbòlic. Van accedir-hi. I no només hi van accedir ells. Quan vaig proposar-ho a la Dana, la parella del meu germà, i a en Marc, el seu amic de sempre, també van acceptar. Tots ells em van reconèixer que ho necessitaven. A tots els faltava una última paraula. Igual que a mi:

“Horitzontal, cinc lletres: Quantitat que hom ha de donar a qui, en adquirir d'ell una cosa, en dona una quantitat major que el seu preu // Allò que hem de patir d'algu en pac del que li hem fet nosaltres.”

Mare

Et penso com si encara tinguessis 3 anys, saps? T'imagino petitó, petitó. Tanco els ulls i et veig corrent passadís amunt, passadís avall. Corries descalç i no et cansaves mai. Això sí, sempre amb un retolador a la mà: si mentre corries podies guixar la paret, millor que millor. Al final teníem el pis que semblava un Tàpies.

No sé per què et recordo com si fossis petit. M'agrada, sí. Però se'm fa estrany, saps? Potser hi ajuda que... no t'enfadis, eh? Potser hi ajuda que amb 25 anys tenies la mateixa cara de nen. Tens. Tens la mateixa cara de nen. Tampoc sé per què t'has entestat tota la vida a voler que et creixi la barba; si a les noies els encanta que no rasqueu, home. Bé, almenys jo preferia que tu no rasquessis. I el pare allà, dient-te que si t'afaitaves cada dia, te'n sortiria més. I tu amb 16 anys vingia a afaitar-te, i vingia a afaitar-te... Quina afició que hi vas agafar, Quico, de veritat...

I saps què és el més curiós d'imaginar-te com un crió? Que només em vénen al cap els moments que em treies de polleguera.

Havia arribat a creure que anaves amb mala bava, t'ho juro. Ja em diràs si és normal fer passar un paraigua tancat per la reixa del clavegueram i obrir-lo quan ja era dins. No sé com el vaig treure. Tu reies i jo gairebé plorava de vergonya. En ma vida... en ma vida ho he passat tan malament! Perquè si hagués estat un paraigua dels xinos, encara; però era dels cars, dels que són grossos i no es tomben quan ve una ventada. I començava a ploure, és clar. I no volia que te'm constipessis. Que sempre estaves igual, fill.

M'heu tingut ben fregida entre tu i el teu germà, saps? I el que més, el teu pare. Tu sempre m'has entès, per això: quan el papa no es portava bé, venies a la falda i em deies que “m'estimaves més a mi”. Quin tòpic universal, eh? Passa a les millors famílies; sempre hi ha favoritismes. En canvi, el teu pare m'ha repetit tota la vida, quan estem sols, que per ell això de tenir un fill preferit és una bajanada, que us estima a tots dos per igual, i jo li responc que és clar, és clar. Però no és veritat. No ho he dit mai perquè em sabia greu i no m'hi he vist en cor, però el meu fill preferit ets tu. No t'ho mereixes. Però ets tu. Com t'envejava quan em confessaves a cau d'orella que m'estimaves més que al papa: tu m'ho podies dir tranquil·lament, eres ingenu, no et preocupava que jo li pogués fer saber a ton pare (no ho vaig fer mai, tot i que de ganes, no me'n van faltar). Però no et podia contestar. I si li arribes a dir a l'Èric, què? No, pobre nano. Només hauria faltat això, saps? Ja era prou ensopit de normal com per rebre aquesta gerra d'aigua freda. Perquè és raret el teu germà, eh? Abans no tant, però ara... Últimament vaga per casa sense dir ni “mu” (com sempre vaja, però ara encara més. Imagina't). I no es canvia; fa dies que porta la mateixa roba. És clar que com tampoc la sua perquè ni es mou de l'habitació ni treu el nas d'un coi de full de diari. Només baixa al carrer diumenge a la tarda —cada diumenge a la tarda— i no tenim ni idea d'on punyetes va. Quan li preguntem, ens surt amb allò que ja és major d'edat i pot fer el que li roti, i llavors el pare s'empenya i li crida allò de “meeentreee visquis sota aquest sos-treeee...”. Però res.

Em té amoïnada. Diria que pensa molt en tu. Tu l'has marcat molt, saps? I l'has manipulat molt, també. Ara vés cap aquí, ara vés cap allà... I ell et feia cas perquè té bon fons. Sí, jo sé que té bon fons. Si no en tinguéssis, no hauria acatat mai aquella norma perversa que li vas imposar —no l'oblidaré fins que em mori— : “Les meves joguines són meves; les teves són de tots dos”. Molt equitatiu, eh? He estat tan beneïta de renyar-lo cada vegada que li carregaves les culpes injustament. Perquè jo sabia que m'enganyaves, però, noi, no sé enfadar-me amb tu. No n'he sabut, ni n'he volgut saber mai. Les vegades que t'esbroncava, la nit següent no la dormia.

I fingia; fingia perquè escarmentessis. És que si no, vés a saber... M'esgarrifava visualitzar-te de gran, convertit en un monstre com aquests que ara surten a la tele i rebenten els mobles i dormen de sol a sol i es pentinen amb gomina perquè els pèls quedin de punxa. Horrorós.

Vull que sàpigues que no m'he enfadat mai amb tu, Quico. Mai. És l'únic que se'm remou per dins aquests dies: la por que em recordis, allà on siguis, com una mare que s'enfada. Quan et penso com si tinguessis 3 anys, quan em vénen al cap les teves malifetes, ric. Ric de tendresa. I m'hauria agradat riure en aquells moments: agenollada sobre el clavegueram, perquè al final explico a tothom l'anècdota del paraigua; quan no paraves d'afaitar-te —amb el temps t'ha quedat un bigotet formós—; i quan ens deixaves el pis com un Tàpies, perquè, al capdavant, encara que no s'entenguin per enlloc, són quadres que fan bonic, oi? M'hauria agradat riure llavors. M'hauria agradat riure llavors per poder demostrar-te avui que jo no m'enfado.

Pare

Si no fóssim pare i fill, ens hauríem entès molt bé, tu i jo. De jovenet sí que havies estat més carinyós... (veig que el Word em marca “carinyós” com a falta d'ortografia. Segurament en fotrè algunes, ja t'avisó; fa molt que no escric. No sé si mai arribaràs a veure això o és una altra pantomima del teu germà, però no vull que vinguis algun dia i em retreguis les faltes com t'agrada fotre).

Deia que de jovenet sí que eres més “afable”, cosa que m'anava de conya per rebatre la teva mare que els nens podeu ser més adorables que les nenes. No saps les vegades que vaig estar temptat de xivar-li que em deies que m'estimaves més a mi que a ella (“xivar” tampoc és correcte? Toca't els pebrots). És que només per veure-li la cara, ja hauria pagat la pena. Però no ho vaig fer perquè sóc un home sensat.

Quan vas créixer ja no em vas dir res més per l'estil. Ja no dic un “t'estimo”, que entenc que fa més tall. És que res. Ni tan sols les expressions que sentia que deies als teus amics: “crack”, “amo”, “màquina”... “Déu”, fins i tot t'havia sentit dir: “En Marc és Déu...”. Mmm... conec uns quants sacerdots que et podrien discutir aquesta afirmació, però vaja, no hi entrarem. Potser mai vas mostrar ni rastre d'admiració cap a mi perquè creies que era un fracassat. O simplement perquè entre homes hem de demostrar aquesta faceta nostra més dura, més de mascle. No ho sé. No ho crec. Crec que és perquè som pare i fill, i hi ha com una barrera. Perquè no serà que jo no vaig intentar-ho. Però cada cop que provava d'entrar en la teva intimitat, em foties fora. Plas! Vaig

fer l'esforç d'aprendre'm tots els jugadors d'hoquei de categoria nacional (hoquei? Hokey? OK?) perquè notava que quan sí que et senties còmode parlant amb mi era d'hoquei. He de reconèixer que jugaves prou bé. També t'he de reconèixer que a mi m'interessava ben poc, aquest esport. Suposo que si és minoritari, per alguna cosa deu ser. Però, hòstia, gaudíem parlant-ne. Ara bé, quan volia conèixer les trifulgues que vivies amb els teus amics, si havies provat la maria, quines noies t'agradaven... res. Hermètic. Sobretot t'incomodava això de les noies. Fins i tot si jo deixava anar algun acudit verd, mig someies inquiet i em miraves estrany, com si no pogués ser, com si jo fos asexual i allò no concordés.

Ets el que era jo. Naturalment tu no en tens ni idea, però jo vaig observant com reproduïxes pas per pas el meu jo de petit, d'adolescent i de jove: gestos, actituds, maneres de pensar... Bé, tu havies estat popular a l'institut i a la universitat, i caus bé a la gent. En això potser sí que ens diferenciem una mica —una mica només—. I en l'interès per l'hoquei, és clar. Però som dues gotes d'aigua, Sisco.

Sovint he imaginat què hauria passat si haguéssim coincidit en el temps. Igual de joves, a la mateixa classe, al poble, o a la disco, no ho sé. Evidentment, tu no series fill meu. Uf, ens hauríem portat de puta mare, nen. Grans col·legues, n'estic convençut. I com a col·lega i confident, et podria comentar qualsevol cosa sense que et regressis a la cadira.

En primer lloc, et donaria l'enhorabona per la teva noia, la Dana. Quines bufes, tu! (veus, això si t'ho digués com a pare seria políticament incorrecte, i a sobre quedaria com un miserable).

Et faria conyes negres sobre els temes més delicats sense tenir a la mare darrere recriminant-me que confonc treure ferro amb frivolitzar.

T'enviaria la sol·licitud d'amistat al Facebook i —oh! Miracle!— me l'acceptaries.

Sabria dir-te que escrius unes obres de teatre excepcionals; millors que les meves. T'ho sabria dir perquè no t'envejaria pel fet que em passessis la mà per la cara sent trenta anys més jove. T'indries la meva edat, i series més bo. Punt. No em sentiria frustrat. Potser hauries accedit a escriure'n una plegats. I hauríem triomfat, segur. Potser així, jo de gran no m'hauria de llevar cada dia a les sis del matí per obrir una carnisseria.

També em deixaries jugar amb tu a la “plei” (això sí que ja no sé com s'escriu). Jo que t'havia ensenyat a nedar, a anar en bicicleta, a perfeccionar el teu ping-pong... I així m'ho vas pagar: no em deixaves ni acostar-me a la màquina del dimoni. Si hagués estat el teu col·lega hauríem jugat totes les partides que t'has perdut.

I, sobretot, no et crearia malestar això d'anar amb el teu pare pel carrer. Una actitud adolescent que vas arrossegar tota la joventut, noi. Com si t'avergonyissis de mi. I si no t'hagués creat malestar això d'anar junts pel carrer, potser hauria estat amb tu el dia que se't van emportar. Perquè se t'han emportat. Se te m'han emportat; n'estic segur. I jo hauria donat la vida perquè no ho fessin.

Si hagués estat el teu amic en lloc del teu pare, potser t'hauria pogut protegir millor.

Dana

És molt dur mirar el Whatsapp i veure que la teva última connexió és de fa tant temps, i per això desvio la vista cap a la foto que tens de perfil i l'observo durant estona i estona intentant retenir-ne cada detall perquè em fa pànic que algun dia em llevi i no pugui evocar-te amb la precisió que voldria. Guapo, guapo, més que guapo!

Surts sense samarreta, a la foto, perquè a la mínima que podies te la treies i així lluïes una miqueta la feina al gimnàs i perquè feia molta calor, era estiu, i acabàvem de pujar al mirador de la muntanya, i estàs enfilat en una pedra encarat cap al poble amb els braços estesos com si volguessis deixar clar que et quedava als teus peus.

Al principi tenia la intuïció que estaves amagat en un dels boscos de la muntanya perquè sempre em deies que un dia d'aquests t'agradaria perdre-t'hi i quan jo et preguntava si voldries que t'hi acompanyés, ràpidament feies alguna broma per despistar la meua atenció i no m'acabaves de contestar mai. Deies que allò era el teu *locus amoenus* i jo sentia una espècie d'enveja estúpida perquè no sabia exactament què significava i pensava que volia dir "amor boig", perquè jo sóc més ciències, ja ho saps. He vagat per cada racó dels boscos amb la il·lusió d'enganxar-te per sorpresa, però tinc la sensació que com més et busco més lluny estic de tu, Cesc.

Deies que allò era el teu *locus amoenus* fet a mida per recloure't a idear la teva obra definitiva i em preguntaves per enèsima vegada què m'havia semblat l'última que havies escrit i llavors era jo qui ràpidament feia alguna broma per despistar la teua atenció i no t'acabava de contestar mai. Amb l'excusa de ser biòloga evitava comentar-te els textos per més que m'ho supliquessis i em feia la ximple i feia veure que no en tenia ni idea de teatre, cosa que és mentida perquè des que vaig saber que n'escrivies n'he llegit molt i he llegit un munt de crítiques per poder jutjar què tal te'n sorties tu. Però no m'he atrevit a dir-te què en penso, de les teves obres, potser perquè els tinc títria perquè semblava que t'importessin més que jo o potser perquè em feia por que encaixessis malament els comentaris, vés a saber.

Em consola pensar que t'has afartat de mi i del meu silenci a les teves paraules escrites i que per això ens has abandonat a tots, encara que pugui semblar egoïsta per part meua o que pugui sonar estrany el fet que em consoli pensar en aquest motiu. Però m'esgarrija imaginar les altres possibilitats del perquè no ets aquí.

Quan l'Eric em va proposar que expressés en paper tot el que no t'havia pogut dir, de seguida vaig saber que havia de fer-te una petita ressenya, no només d'una sola peça sinó de la teua obra global, del Cesc guionista, una ressenya com si sortís publicada en una d'aquestes revistes culturals, una mica pedants pel meu gust, en què sempre deies que apareixeries algun dia. Tinc el presentiment que quan l'hagi escrit, m'hauré expiat i siguis on siguis m'hauràs perdonat i tornarem a pujar al mirador de la muntanya per fer-te una altra foto, enfilat en una pedra i encarat cap al poble amb els braços estesos com si volguessis deixar clar que et queda als teus peus.

El teatre de Francesc Franquesa

Precoc, sobretot en l'escriptura, Francesc Franquesa és un autor que, des que la persona que redacta aquestes ratlles va conèixer-lo —quan ella tenia 18 anys i ell era un mocós de 15—, aplica amb rigor els mecanismes del drama. Els seus guions són crus i intenten narrar la misèria i les desgràcies de la condició humana des de la tragèdia, el gènere que engloba la seva obra. Una obra —em sap greu dir-ho— embafadora, pretensiosa i que va a tocar la fibra sense gaire fortuna.

Franquesa, com s'ha mencionat, domina els processos per crear bones trames, però ell és tan calculador, tan analític... que al final, tot està artificialment estructurat i en lloc d'una història sobre la vida, el que escriu sembla un Sudoku.

El seu és un teatre en el qual els protagonistes de cada espectacle, habitualment masculins, són pura façana, freds i interessats. Han tingut el camí aplanat des que van néixer i l'únic que els posa en problemes és el seu entorn, especialment el femení. TOTES les parelles dels protagonistes són geloses fins a un extrem gairebé malaltís i, normalment, no haurien de tenir motius per estar-ho, atès que el seu promès resulta ser exemplar. El que l'autor hauria de fer —i no fa— és posar-se a la pell de les dones i entendre quins són els motius pels quals actuen així. D'aquesta manera les escenes no quedarien tan postissament exagerades com ho són. S'ha de ser objectiu.

Així com els personatges protagonistes són polièdrics, tenen mil cares i encarnen certa veritat, els secundaris són més plans que un tall de pernil dolç. El gran defecte de Franquesa és que s'oblida de cuidar els seus secundaris i de prestar-los més atenció. I així és impossible enriquir la història del protagonista i que l'obra en general sigui la muntanya russa d'emocions que tant aspira a aconseguir.

El dia que Francesc Franquesa demostrí un mínim d'empatia, estigui obert a la sensibilitat i sigui sincer amb si mateix, aquest dia serà un bon dramaturg.

T'estimo.

Marc

No sé com t'ho muntés, tio, però fins i tot quan no hi ets, aconseguixes acaparar tota l'atenció. Fàctic poder omnímode. La gent del poble desvaria dia i nit sobre què et deu haver passat i els excompanys de Filologia s'ho pregunten entre ells fins que s'atreveixen a dirigir-se a mi. Cauts, això sí. I amb una amabilitat histriònica. Perquè són suspicaces i han arribat a dues conclusions: una, que per ser el teu millor amic tinc més informació morbosa que ells; i dos, que per ser el teu millor amic estic més afligit que ells. Per això es dirigeixen a mi, i per això m'ho pregunten cauts i amb una amabilitat histriònica. I per això jo els responc, caut i amb la mateixa amabilitat histriònica, que no en tinc ni puta idea i que, si no els importa, deixin de preguntar-m'ho cada vegada que em veuen el pèl. "I no se'n sap res?", "hi ha algú que li volgués mal?", "no haurà fet cap bogeria, oi...?". Xesco, tio, si ho sentissis... Tota la inseguretat que no et deixava viure perquè creies —infundadament— que la gent et tenia mal considerat se t'esvairia en un tres i no res. Posaries punt i final a la creuada porfidirosa de caure bé a tothom, que vas començar quan vas llegir aquella frase de Maquiavel. "Són pocs els que saben com som, però tota la resta veu el que aparentem". Crec que et donaries per satisfet.

Des del minut u de ser conscient que t'havies esfumat, m'ha caigut a sobre la responsabilitat moral d'haver-me de sentir compungit, com si t'hagués d'agrair l'amistat amb l'abatiment, i m'ha caigut a sobre la responsabilitat moral d'intentar esbrinar els fets. Només he pogut complir la segona. I sense èxit. No sóc un personatge de Chandler i no he fet res que suposo que la policia no hagi fet abans que jo, però he provat de reconstruir amb mimetisme el teu últim dia, per si de cas.

He voltat i preguntat per l'estació, la biblioteca, el quiosc, el bar Mut, el passeig, la plaça de l'institut, la platja... Gairebé ningú et va veure per aquestes zones així que fins i tot m'he acostat a llocs ignots per tu, com el taller de música. Allà on jo vaig aprendre a tocar la tuba i no la trompeta, com t'obsedies a dir-me, recordes? Deixa'm repetir-te, encara que ho hagi fet ja fins a l'extenuació, que la tuba és l'instrument més gran de vent metall i és capaç de cobrir fins a vuit octaves, observació que a tu et deu sonar a xinès perquè no m'escoltaves i ja t'acomentaves dient que en Marc toca la trompeta. No m'ho he pres mai com una insídia perquè confiava en la teva ingenuïtat. Però era molt humiliant, eh, Xesco...

Sé que aquella tarda vas anar a casa la Dana. És l'últim que sé. És l'últim que sé perquè cada vegada que m'hi apropo i erro pel seu carrer, se'm fonen els ploms i he de deixar de seguir-te el rastre. De tant en tant l'he vista a l'altra banda de la finestra, asseguda a l'escriptori de la seva habitació i amb la mirada llangorosa clavada en algun punt inconcret. Preciosa. Somio amb aquesta mirada des que tinc ús de raó. Fa temps, per evitar que te m'avancesis, vaig voler confessar-t'ho subtilment, amb petits detalls, de forma que ho notessis sense necessitat de paraules. Potser quan et vaig cantar la cançó d'amor que havia compostat per a ella, no vas entendre la indirecta. I això que es titulava: «Dana, llum de la meva vida». «No hi ha un títol igual però amb Rosó?», és l'únic que et vas dignar a dir-me. «Sí, és un homenatge» va ser l'únic que vaig ser capaç d'aclarir-te. I ja fa deu anys que sortiu junts.

Sempre he comprès, amb recança, que resulta molt més interessant un tio que suposadament escriu, que un altre que toca la tuba, encara que sigui l'instrument més gran de vent metall i pugui cobrir fins a vuit octaves. I tu n'eres conscient, d'això, i perquè a mi no se'm menystingués, en presència de la Dana acostumaves a dir "en Marc és Déu", i ella assentia i amb el seu to mel·lifu et secundava: "i tant, i tant". I resulta que després es veu que et feia enveja que ella et corroborés. A tu, des de la teva posició de superioritat i possessió, et feia enveja jo. Ella m'ho havia explicat en alguna ocasió durant els anys que he estat fent l'escarràs entre l'un i l'altra. Tu no tenies cap motiu per estar gelós, tio. La Dana no te n'ha donat mai cap perquè ha estat la parella més curosa i respectuosa sobre la faç de la Terra. Però, alto, quan era ella qui mostrava una minsa sospita d'algun comportament teu, armaves un ciri de ca l'ample. I jo al mig, mossegant-me la llengua per no trencar-te la cara i agafar la Dana per les espatlles, sacsejar-la i cridar-li que sí, que li havies fotut les banyes. Fins a sis cops, tio. Repugnant. Sempre em deies que era un amic lloable per saber callar. Vull que sàpigues que si no he obert boca no és per lleialtat a la teva figura; és per la Dana, que està emmetzinada de tu.

A hores d'ara encara percebo sobre meu la llosa de la responsabilitat. He decidit que seguiré amb l'empresa d'esbrinar què va passar i així almenys podré donar respostes als excompanys de Filologia que, cauts i amb una amabilitat histriònica, m'ho pregunten cada vegada que em veuen el pèl. Però per fer-ho, per poder continuar, tinc clar que hauré de passar de llarg el carrer de la Dana. I també hauré d'aprendre a passar de llarg el carrer de la Dana si vull que m'afecti, ni que sigui una estrebada a l'estomac, la teva desaparició. Com a amic, ara mateix no hi ha res que desitgi més que poder sentir una punta de desolació per la teva absència.

Èric

No sé per què vols que jo també t'escrigui això, la veritat. Per mi no té cap gràcia, Fran. Als altres va ser senzill convèncer-los i no, no van sospitar res, t'ho asseguro. Tothom em va mirar amb cara de "pobret, que afectat que està" i em van fer cas com si acatesin la meva última voluntat, tu. Si algun dia ets famós, et puc fer d'actor; ara no, que per fer teatre amateur no es cobra i a mi ja saps que això d'esforçar-me per amor a l'art no m'ha tirat mai.

En aquesta capsa tens els escrits dels pares, la Dana i en Marc. No els he llegit (t'ho juro). La resta de gent a qui em vas dir que els ho demanés s'han excusat dient que ja t'havien comentat al mur del Facebook. Ei, i és veritat. Si des d'allà on siguis tens accés a Internet, fes-hi una ullada. Això sí, no posis cap "m'agrada" a veure si embolicaràs la troca i encara et pescaran. Que ens coneixem.

Mmm... No sé què vols que et digui. No estic segur que tot això valgui gaire la pena. I dura massa. Sí, ja sé que ha de ser així perquè semblí creïble però, Fran... Jo fa tres setmanes que vaig amb el mateix xandall, eh? Digue'm brillant, però vaig pensar que si la teva roba desapareixia progressivament de l'armari seria estrany. Per això et porto la meva. Vaig aprofitar un cap de setmana que vaig passar a la costa i li vaig dir a la mare que havia perdut tot el que m'havia endut. Crec que en altres circumstàncies s'hauria enfadat de valent, però només em va mirar amb cara de "pobret, que afectat que està". Representa que compartir la mateixa talla amb tu m'hauria de beneficiar a mi, que sóc el petit, però, noi, el destí vol que sempre m'acabis guanyant la partida.

També t'he de confessar que estic una mica fart de conduir cada diumenge a la tarda fins allà on Crist va perdre l'espardenya per deixar-t'ho tot amagadet entre les roques de l'espigó. Quan hi torno al diumenge següent ja no hi és mai, així que suposo que ets tu qui ho agafa. Perquè si no, a algun desconegut li ha tocat la loteria. Roba, menjar i maquinetes d'afaitar gratis, apa (encara pots afaitar-te tant? Com t'ho fas?).

No sé què vols que et digui, de debò. Suposo que tens raó quan dius que és injust que haguem d'esperar-nos a morir perquè els altres ressaltin les nostres qualitats, com sempre passa als enterraments, als homenatges i a tots els memorials. D'acord que és veritat que quan no hi som, automàticament se'ns veu amb més bons ulls; i que sí, reconec que a mi també m'agradaria que m'elogiessin en vida com ho haurien fet si m'haguessin de recordar, però fins al punt de maquinar-ho tot perquè passi això... No ho sé, no ho sé... Què vols que et digui.

Quan el pare va entrar a l'habitació i em va dir que no hi eres per enlloc i que la policia començaria a buscar-te, jo estava fent uns

mots encreuats i només em quedava una paraula per completar-los (*“Horitzontal, cinc lletres: Quantitat que hom ha de donar a qui, en adquirir d’ell una cosa, en dona una quantitat major que el seu preu // Allò que hem de patir d’algú en pac del que li hem fet nosaltres”*); quan vaig sentir, de fons, les paraules del pare, va ser com si a mi també se’m revelés per primera vegada que havies desaparegut, com si jo no sabés que ho tenies premeditat. I no va ser una experiència gaire agradable. Ni t’imagines la de vegades que he estat a punt d’anar-me’n de la llengua. Però a l’últim instant m’ho repensava (algun dia m’has d’explicar com t’ho manegues perquè sempre t’acabi fent cas). I això que he estat sota pressió, eh? La policia em va interrogar i fins i tot em van demanar un foto teva de perfil per publicar-la als diaris. Els vaig passar aquella on surts sense samarreta, a la muntanya, enfilat en una pedra, però em van dir que no era exactament això el que buscaven. M’havia posat molt nerviós.

No sé fins quan pretens allargar la farsa, però et recomano que no et presentis aquí com si res. Empesca’t qualsevol història de les teves perquè ningú t’odiï per sempre. Si tens intenció d’estar fora una temporadeta més sense dir ni piu, que sàpigues que m’he informat i si se’t declara desaparegut oficialment, es posen en marxa els mecanismes de l’herència. I, no ho sé... jo ja tinc l’ull posat en el teu portàtil i un parell de llibres que reposen a la teva estanteria. T’aviso perquè em sembla que no et farà especial il·lusió que m’ho quedi (*“les meves joguines són meves; les teves són de tots dos”*, m’acostumaves a recordar).

Ja sé que normalment escrius drames, però estaria bé que deixessis de fer comèdia. Porto setmanes obsessionat amb aquella última paraula que em quedava per enllestir sencers els mots encreuats per primera vegada a la vida. I mentre he començat a escriure aquest full, he sabut quina era. I la resposta m’ha sorprès, ho confesso. Coses del subconscient, suposo. He introduït ràpidament les dues definicions al buscador de l’ordinador per provar sort i comprovar que l’havia encertat i, efectivament, el primer enllaç és una entrada al diccionari on aquestes mateixes definicions pertanyen a la paraula que he endevinat. *“Horitzontal, cinc lletres: Quantitat que hom ha de donar a qui, en adquirir d’ell una cosa, en dona una quantitat major que el seu preu // Allò que hem de patir d’algú en pac del que li hem fet nosaltres”*. Si busques un lloc amb Internet per mirar els comentaris que tens al mur del Facebook, que segur que ho faràs, aprofita i fes el mateix que jo: posa les definicions al buscador i entra a l’enllaç del diccionari on-line. La paraula que em faltava és l’única que tinc per dir-te.

... tot és casa meua i tot
m'era i m'és i em serà casa
com si veiés voleiar
la roba estesa de l'àvia
Enric Casasses
(de *Les cases del meu carrer*)

Tornaran les orenetes, Tornaran

La petita Violeta entrà d'una revolada a la cuina i estirant insistentment el davantal de la seva mare, amb uns ulls ben oberts àvids de resposta, preguntà talment com si l'hi anés la vida:

—On són les orenetes, mare?

La Marta col·locà el darrer plat a l'escudeller i agafant l'eixugamà s'ajupí davant sa filla, li feu una moixaina i li regalà un somriure, la dolçor del qual li escalfà agradablement l'ànima i, prenent-la de la mà, se l'endugué fora el mas. Assegut a la taula de la cuina el seu marit l'observà com s'enretirava els cabells amb la mà, amb aquell gest de sensualitat no calculada que a ell tant li agradava, i com escrutava llargament el cel de cap a cap amb la profunditat de la mirada de qui vol desentrellar un gran misteri. Era cert —pensà ella—, el temps de bonança era arribat i les orenetes no havien acudit a l'annual cita. Ell encara l'observà com desviava els seus ulls glaucs cap al niu on any rere any retornaven al recer del ràfec de la teulada, dient-se a la fi, pausadament, molt baix baixet, com si es parlés a si mateixa:

—Potser mai res no tornarà a ser com abans.

A la Violeta ja no li interessava la resposta, entretinguda com estava amb un llargardaix que s'havia entaforat en una esclatxa del pedrís i que ella s'entossudia a fer sortir; però en Tomeu ja no oblidaria mai, per la resta dels seus dies, ni aquella transcendent pregunta ni aquella aparentment òbvia resposta.

Capficat amb el significat de les paraules que la seva dona acabava de pronunciar, es posà distretament a remenar amb la cullera les mongetes genolls de Crist que tenia al plat; aquella singularitat lleguminosa —o potser hauria de dir *llegumística*?— que per les seves vetes de color vermell feien pensar en la sang de Crist.

Tot remenant-les recordà com de menut s'embadalia contemplant aquells tres exemplars d'oreneta que, com a bellíssimes peces de decoració i donant la benvinguda al visitant, simulaven planejar damunt la blanca paret del rebedor d'aquell pis de l'Eixample barceloní on s'havia còmodament establert la seva família, deixant enrere, i no sense recança, el singular barri del Poblenou. Com

n'havia acariciat en secret les majestuoses ales!, d'una negra lluentor que gairebé blavejava, fins a arribar a l'elegant carpó blanc on la cua es bifurcava, alhora que es prometia a si mateix que un dia, no sabia quan, ni on, ni amb qui, aniria a viure fora ciutat en un lloc on la mirada es pogués esplaïar sense límits amb el gràcil vol de les orenetes solcant lliurement els aires, tal volta agradablement confós però a vessar de pau, ajagut potser en aquell prat suau "ben verd, ben verd sota d'un cel ben blau". Somrigué amb nostàlgia: a parlar amb paraules dels poetes n'havia après de l'àvia, una dona sàvia sense estudis, testimoni d'una riquesa lèxica i d'un saber popular que personatges anomenats cultes ni remotament posseïen. Instants raptats al temps d'una bellesa que no li havien deixat mai de fer una molt bona companyia, com aquelles desitjades escenes que aquell nen que ell havia estat tant fruïa quan ella, l'àvia, tan donada a les herbes remeieres, preparava una tisana o una coca de matafaluga i amb aquells ulls tan lluminosos que semblaven portar la claror de tots els temps i la saba de totes les arrels, li regalava aquelles paraules tan boniques, tan plenes de melodia de la Primera història d'Esther, quan el rei de Pèrsia vol retenir la reina i ella li diu: "No podràs. Corro a Sinera, / amb galant, cotxe i cuinera. / Menjarem durant la fuga, / pinyonets, matafaluga, / raïm, menta, melmelada, / rogerons, carn de becada...". Quan es produïa un d'aquests moments màgics tot seguit en Tomeu corria cap a les golfes per anar a trobar la seva caixeta de rampoines —on tots guardem allò més petit i més valuós de la nostra vida— i destapant-la amb delicadesa s'assegurava que hi tenia desades aquelles paraules; paraules que quaranta anys després continuaven brollant per a plaer verbal, com a regal per a la seva oïda. Era ben bé que hi havia persones que semblava que havien nascut o viscut per salvar-nos els mots, i l'àvia n'era una d'elles. I com se n'havia sentit, de corprès, per aquella petita i bonica caixeta de rampoines amb tots els versets que amb la seva tremolosa cal·ligrafia d'infant hi havia anat atresorant! "Corprendre" —xiuxiuejà tremolós, tot dibuixant cercles amb la cullera al voltant de les mongetes genolls de Crist—, una altra paraula que calia no deixar morir, desar i transmetre perquè captivar o guanyar-se el cor d'algú no podia pas desaparèixer. A la tapa tenia una il·lustració que semblava haver-se escapat d'un conte de *Les mil i una nits*: un fons de negre nit esquixada d'estels amb un fil de lluna amb forma d'U somreïa a un home i una dona que amb trets i vestits orientals a redós d'un pati jeien. La pau i l'harmonia que desprenia aquell dibuix amb el rostre d'ella recolzat damunt del cor d'ell, com volent confondre-s'hi o trobar-hi un raconet, havien encisat el Tomeu tan bon punt la va descobrir enmig del desori d'objectes d'un brocanter dels Encants

Vells, aquell mercat amb tot el regust de la història al qual solia acompanyar l'avia que, encara que treballadora incansable, també li plaïa de vagarejar de tant en tant a la manera del poeta sarriànc, exaltant-li el nou i enamorant-li el vell. Què se n'havia fet de la caixeta?, no ho sabia. Potser havia quedat encapsada en algun racó d'aquest mas des que s'hi havien traslladat a viure i —n'estava segur— un dia apareixeria. Es preguntava si trobaria també la resposta a què hi havia vingut a fer aquí a la recerca d'aquella au de reminiscències sagarrianes; la mateixa que tornant a Begur contemplava melangiosament Vinyoli a les 5 del matí mentre el món dormia, vivint al botó de la roda, i que semblava convidar-lo a desitjar que ens ajudéssim els uns als altres i ens féssim companyia; o aquella altra de qui Pla en cantava les gràcils corbes entristint-se alhora que el jovent passaria pel món sense donar valor a aquestes petites coses que la vida ens oferia i l'Espinàs evocava amb tendresa, associant-la amb la infantesa i les seves primeres tentines literàries en un temps que a Barcelona la mirada era més neta perquè el cel era més ample. Les orenetes, esperades amb emoció antiga, marcant la cadència de la vida, símbol de l'etern retorn, com Bartra ens diria. Sospirà i la mirada vagà cap a la llar de foc, ara apagada, entretenint-se en el capfoguer amb atenció, que a l'hivern manté el foc viu i preserva la vida i la poesia de l'extinció, i li semblà que aquell poeta que, com ell, tant va estimar Marta li feia l'ullet des del fons dels seus pensaments. Pensaments que es veïeren de sobte interromputs amb l'esvalotament de la Violeta, que entrà enriolada a la cuina amb un cistellet ple de maduixes que acabava de collir, seguida de sa mare, “tintat de rosa el capciró dels dits” igual que aquella petita Pandara. Que fel·lç que era la nena aquí! —pensà—, potser també “creu que el cel s'acaba darrere del jardí”; com ho creïen ell i tots els seus sis germans quan de petits s'aplegaven bocabadats al voltant d'aquell bonic capfoguer per escoltar les històries que a la vora del foc la seva àvia els contava; berenars de pa amb vi i sucre mentre l'avi preparava les arengades. “Passar-les” per la porta, en deia: les embolicava amb paper d'estrassa i introduïent-les en el batent de la porta, a prop de les frontisses, en tancar-la en llevava les escates. No ho ha somiat, no: el marc conserva la memòria d'aquell ritual amb l'ombra d'una gran taca. I així també els camins i boscos deuen conservar l'empremta de totes aquelles passes, quan ja al capvespre, en l'hora baixa, l'avi els portava a perdre's entre els matolls i a enfarigolar-se. Tenia l'avi aquell punt d'alegria que als nens agrada, que només es veia truncat quan el Lluís, que era més dolent que la tinya i sempre en duia alguna de cap, feia alguna barrabassada, o el busca-raons de l'Artur feia la guitza a en Climent, que tenia la cua de palla.

Quan plovia es formava un toll prop de l'era, prou gran perquè tots alhora i en renglera s'hi emmirallessin repetint els versets que l'àvia els deia: "és quan ric que em veig gepic / al bassal de sota l'era". I vinga a esclafir la riure, i és que en fer-ho les espatlles s'encongien i ben il·lustrat quedava el poema. Tornaven al mas ben xotros, plens de nafres i esgarrinxades i amb regalims de fang d'haver xipollat a les basses. L'àvia els rebia amb un tendríssim "casumdena!" i netejant-los les ferides els les tintava d'aquell roig de mercromina que va acompanyar la infantesa. Fregues d'esperit de vi, amb espígol i romaní o cataplasmes de sal si algú havia pres mal i encabat de sopar altre cop vora del foc amb aquell aigua barreig d'històries, contes i poesia que de la boca de l'àvia sortien sens parar on creien ells de menuts que es concentrava tota la vida. Quantes vegades no havia parlat d'aquell marquès de Tamarit que prop les platges d'Altafulla un rebesavi d'ells va salvar de l'ofec quan era a punt de ser empassat per les aigües. Arribat aquest punt tot els germans, amb els ulls oberts com unes taronges, preguntaven prenent-se la paraula els uns als altres amb neguit on podia ser el tresor que el recíxit marquès havia deixat a la família en compensació d'aquell gest heroic i que generacions senceres havien cercat sense sort. Les famílies —deia l'àvia—, com tots els pobles, tenen de què enorgullir-se i de què penedir-se, i així els parlava sens tabú de la vida obscura d'aquell altre avantpassat, pirata i negrer, que capitanejant sis corbetes partint del Masnou despoblà l'illa de Pasqua. Sovint a escoltar els relats de l'àvia hi feia cap en Pepet, el germà conco de l'hereu del mas de l'era, que prenent discretament seient badava com un nen amb tanta i tanta paraula. Panxut i galtaplè i cofat amb barretina recordava aquell pagès del setmanari *Cu-Cut!* d'ara cent anys enrere. En Tomeu, sense deixar de donar voltes i més voltes a aquelles mongetes genolls de Crist, tornà a esbossar un somriure deixant-se endur pels records. I a qui no agradaven les històries de l'àvia! Evocà amb nitidesa en Pepet, que a mesura que avançava el relat, perdia la discreció i demanava a l'àvia que li parlés de la Monyos, aquell mite del Raval que amb els seus vestits llampants, un xic mal engiponats, donava color a la ciutat, tot amagant rere el vano la seva misteriosa veritat. L'escena que a tots més agradava i la que més impactava, malgrat haver estat contada una i altra vegada, era la que relatava com en el tombant dels Fets de maig d'aquell fatídic 37 durant un enfrontament a la cruïlla de la Diagonal amb Passeig de Gràcia, milicians de la UGT i la CNT van aturar de sobte aquell absurd tiroteig perquè La Monyos passés, amb l'astorament a la mirada de tots aquells combatents que la resseguien amb expectació fins que va enfilel el passeig. En Tomeu deixà caure la cullera al plat, aquest cop en un

gest d'impotència i pensà com massa sovint la història donava mostres de la incapacitat dels éssers humans de compartir projectes, de fer fronts comuns, d'engrescar-se en unes poques idees i aparcar les diferències. Prengué de nou la cullera i abandonant aquests pensaments més prosaics tornà a escenificar en Pepet com li espurnejava la mirada i s'arraulia al seient, tot fent-se petit petit quan l'àvia anava dient aquells versos d'en Sagarra: “Guaita'm els ulls; escolta'm, criatura; / així, vora el meu pit; dóna'm la mà... / Ara no tinc la llengua prou segura: / ara no sé si et puc enraonar...” Però quan es feia el silenci més gran, un silenci que parlava, i tenia a tots el cor en un puny i a punt de vessar la mirada, era quan recitava aquell poema de Nadal que descriu com es va escampar pel món la cançó del Noi de la Mare. “En quin llavi de dona seria...” així començava el fragment i anava el poema creixent i creixent amb aquella plasticitat sagarriana mentre un calfred a tots recorria amunt i avall l'espina. La veu mel·líflua de l'àvia sonava entretallada en relatar com des del capdamunt dels cims fins a tocar de la platja les notes d'aquella tonada arribaren a cada contrada. D'on els havia après tots aquells poemes l'àvia? —es digué en Tomeu tot deixant la cullera al plat i eixugant-se amb dissimulació la lluentor d'una llàgrima—, en sabia un niu! Potser del “teiatru”?, perquè era així com ella ho deia, amb aquesta “i” i “u” orgullosament pronunciades, recordà tot apareixent-li el somriure altre cop a la cara, alhora que enretirà la cadira una mica enllà de la taula veient venir de lluny la Violeta tot d'una a abraonar-se a la seva falda, que tot posant-hi la galtona demanà de jugar una estona a conillets a amagar, mentre sa mare divertida l'empaitava gibrelleta en mà. Com li agradaven a en Tomeu aquelles mans molsudetes totes plenes de sacsons amb què ara amb força s'arrapava a la tela dels seus pantalons perquè sa mare no reeixís en l'intent d'asseure-la en aquell gibrell! De sobte el bonic rellotge de paret va fer sonar les campanades tot espantant la Violeta i permetent a la mare desaferrar-la del pare. En Tomeu aprofità per tornar-se a arrambar a la taula amb la mirada clavada en aquell aparell que mesurava el pas fugisser del temps que l'home no pot aturar. Arran del rellotge el festejador, on en un dels seus dos encarats pedrissos encara li semblava veure la silueta retallada de l'àvia emmarcada sota la claror del gòtic finestral exquisidament cisellat damunt la pedra: el bifront déu Janus al centre i partint de cadascun dels seus oposats rostres delicadíssimes filigranes unien la figura d'un ancià amb la d'un infant. L'àvia, que era modista, s'hi passava hores cosint, brodant i fent mitja. En ocasions s'asseia en una cadira entremig dels dos pedrissos i aprofitant la lleixa de la finestra hi repenjava el singular coixí cilíndric de color verd cridaner de llarga cabellera de

boixets. Era aleshores quan en Tomeu badava amb aquella màgia i destresa d'ella entrellaçant els fils, aquell anar clavant agulles estintolant la feina feta i la remor encisadora dels boixets ballant entre els seus dits. De la finestra estant l'àvia vigilava tota la patuleia que entremaliada jugava al jardí, tan aviat a arrencar cebes com al joc del mocador, bé saltant a la xarranca o a la corda al so d'aquella cançó: "A la barrejada qui no entra para, a la barrejada qui no surt ha perdut". I així entre puntada i puntada i sens perdre de vista la canalla al so d'una gramola taral·lejava tonades, com les d'aquella sarsuela catalana ambientada al Vallespir en els convulsos anys de la revolució del país veí, que narrava l'amor entre un ferrer pobre i una formosa pubilla de casa bona. *Cançó d'amor i de guerra* es deia, en Tomeu ho recorda bé, fins té present la portada afrancesada de l'LP. O recitava amb ritme segur, tot i que amb veu tremolosa, aquella altra tragèdia catalana de Pau Claris i el seu calze assolint moments de tensió que deixaven sense respiració. L'àvia les havia passades ben magres amb la mort d'un fill seu, un nin encara, encabat la guerra per unes febres de malta. Havia tastat el sabor del més amarg dels dolors, que l'acompanyaria sempre, però sabia del cert que així com no hi ha vida sense tragèdia no n'hi ha tampoc sense bellesa i estava decidida a no renunciar a ella, tal volta com a imperatiu moral: "viuré per tu" potser al fill deia, guarnint amb notes de color tot el que feia. En Tomeu se sobresaltà de nou amb el ning-nang de les campanes del rellotge que mai no anava a l'hora, com el d'aquell conte del Xesco Boix que sempre tocava a quarts de quinze. S'alçà, deixant intactes els genolls de Crist, i sortí a fora. Feia un bonic capvespre, semblant als que descrivia l'autor d'aquella obra de prosa brillantíssima i contingut humanísim, Joan Sales, a *Incerta glòria*, carregats d'una bellesa que ens fa prendre consciència de la nostra petitesa —pensà en Tomeu— i ens acosta a l'essència de les coses. No sabia si havia trobat allò que havia vingut a cercar aquí fugint de Barcelona. Sempre havia sentit a dir que tots els masos guardaven amagat un secret, un tresor, i es preguntava quan seria que ell el descobriria, de quina manera li seria revelat. Aspirà amb força. Com li agradava l'olor de terra mullada. La pluja del matí havia deixat una bona saó, aquell estat de la terra apta per sembrar-hi, aquell grau just d'humitat per a l'absorció. Fou aleshores que ho va comprendre tot: tan important com les arrels eren la terra i la llavor. Prou que ho sabia l'àvia!, i així s'havia proveït de l'arada, dels fertilitzants i de l'adob, i amorosida havia tingut cura de la terra dipositant-hi delicadament una a una les llavors; perquè per transportar el passat a l'altra riba, per a dur-lo de generació en generació, cal assentar bé els pilars del pont que fa de via per tal que es converteixi en tradició. I de sobte

li semblà veure un polsim dansant dins l'aire, una substància finíssima en suspensió, com si totes les llavors dels anys de sembra se li mostressin nues en tota la seva esplendor. Un dolor somort que no defugia, una fiblada que s'endinsava al cor i un rau-rau a la consciència van fer-li pujar els graons de dos en dos. Sense alè, posà la mà al pom de la porta de les golfes i s'estremí pensant quants cops de menut va fer aquell gest i en entrar una olor de resclosit el feu enrere, una olor que ben aviat el va fer pres i l'embriagà com mai abans ho havia fet. A les palpentes intentà donar llum a l'estança i sense aconseguir-ho anà de dret al finestró, avançant a poc a poquet i amb gran frisança i ensopegant a tort i a dret amb volgut dolor. I oh meravella, en obrir els batents del porticó la llum rogenca de la tarda penetrà amb força donant color i oxigen a tot aquell bell i vell racó, tintant amb llúissor diamantina cadascun dels seus tresors. Allà tot hi era: la nina empolsinada de la Clara, la bicicleta Orbea blava amb el manillar vermell, guarnit amb el seu cistellet de vímet al darrere per quan els manaven anar a comprar a ca l'adroguer; i el timbal, i el patinet rovellat i el llampanant cotxe de bombers. Caminà entre andròmines enteranyinades i piles de llibres que farien les delícies d'un llibreter de vell, i allà al fons, a prop d'una calaixera atrotinada i flanquejat per una bola del món enorme i una cuirassa i un sabre de guerrer, un bagul de fusta entreobert l'esperonava a descobrir-hi tots els seus secrets. S'agenollà amb el fervor de qui resa una pregària i palpà amb tremolor què és el que a dins hi podia haver i els seus dits toparen amb una caixeta: la caixeta de rampoines del brocanter dels Encants Vells! N'acaronà suaument la tapa amb la seva il·lustració d'una negra nit tota esquitxada d'estels i el filet de lluna en forma d'U li semblà que li somreia i compregué que aquella Sherezade havia trobat per fi el seu raconet. Prengué seient en el brut terra, ben recolzada l'esquena a la paret, i cregué estar assegut en un coixí de llanes flonges quan es disposà a enretirar el vel dels seus secrets. Pensà que el cor se li aturaria en trobar al capdamunt escrit en un paper: «Tots hi serem al Port amb la desconeguda» i ara, nét meu, que sé que aviat la coneixeré, deixa'm dir-te com t'agraeixo que hakis conservat totes aquestes paraules i versets. Fes que de cor a cor es transmetin a través de tots els temps. Que no s'aturi la sinya, cal que segueixi girant, amb l'embranzida de les noves empentes de les generacions que vindran. La teva àvia que t'estima. Rep l'abraçada més gran.» La tinta d'aquelles lletres començà a regalimar del gavadal de llàgrimes que en Tomeu deixava anar, i remenava i remenava, i remenava sense parar tots aquells fragments, poemes, versets, paraules i cançons que durant la seva infantesa tant i tant va atresorar. Hi era tot: la balada del pobre

mariner Luard, la transcendent oda infinita i les corrandes de Pere Quart; la imaginària Mirmanda, la criatura dolcíssima i d'en Ferrater el seu plorar. I ai quin riure amb el Pla del Viure del mestre J. V. Foix, on antic i modern es confonen, passat i present es fonen i el temps es vol aturar per convertir-se en perenne i percebre'l en tota la seva eternitat. Com més entretingut estava li semblà que a l'oïda li arribava un esgarip familiar. No sabia si ho somiava, s'alçà d'una revolada: el dia no havia enfosquit i un estol d'orenetes com alades sagetes solcaven el blau del cel. S'afanyà amorosament a recollir el de vessall de paraules que havia anat deixondint a poc a poc del fons del cor l'àvia. Baixà els graons, aquest cop de quatre en quatre, i en deixar la seva petita caixeta de rampoines damunt la taula de la cuina li feu l'efecte que aquells genolls de Crist sagnaven, alhora que li arribaven ben clares les paraules que la Marta de fora estant recitava: "Xopes de blau, arribaran de lluny, un vespre càlid orenetes". Rabent, creuà la cuina sota l'atenta i doble mirada del déu de les filigranes, Janus, el de les dues cares, damunt del gòtic finestral. I allà, sota el ràfec de la teulada la parella d'orenetes apuntalava el seu antic niu, mentre la Violeta s'embadalia amb la novellada i no treia l'ull de sobre al caganíu. Sentí ben seves les paraules de la profecia foixana que acabava de llegir: "Res no s'acaba i tot comença (...) / Qui mor no mor, si el son és clar (...) / I no es fa el Pa sense Llevat"; mentre un bé de Déu de roselles esquitxava d'escarlata els camps de blat.

Pell de cristall

Tímidament el dia comença a despuntar i una urbana simfonia va esquinçant el silenci que, com una densa teranyina, s'havia anat teixint al meu voltant. El seu ressò és un alè invisible que esvaeix la sensació d'ensopiment que sura dins l'estança. Com d'habitud, la nit ha estat llarga i solitària, sense son ni vigília, suspesa en un altre estadi, com correspon a la meva vítria essència. En l'obscuritat, l'aïllament se'm fa més punyent i només espero amb deler aquest instant en què els primers raigs de sol s'escolen per les esclatxes de les persianes, dibuixant en l'aire un mirífic pentagrama de llum. Ja he perdut el compte del temps que fa que estic aquí, en aquest bar d'un barri tranquil de Barcelona. Tinc clar que és la meva singular anatomia de cristall el que m'ha fet perdurar sense ser llençada a les escombraries. Una mà anònima la va modelar creant un conjunt de corbes suaus i delicades que fan pensar en la nuesa d'una nimfa. Sóc el receptacle d'un licor, procedent d'un país exòtic, que mai ha seduït cap dels paladars locals. Això ha originat que, mig plena o mig buida, segons com es miri, resti en aquesta prestatgeria, relegada a la mera funció d'objecte decoratiu.

Dalt d'aquesta mena de mirador, el meu antídote contra la solitud és observar la diversitat de personatges que desfilen per aquí. A través d'ells componc un mosaic amb pinzellades de colors fets d'allò purament quotidià. El resultat és un acolorit mostrari de la complexitat humana i una bona dosi d'aprenentatge de psicologia sobre tot allò que mou el món.

El xerric de la persiana interromp les meves cavil·lacions. Són les set en punt i com cada dia, excepte els diumenges, entra en Jordi, posa música i va obrint finestres a ritme de jazz. En perfecte simbiosi, melodia i llum conjuguen una daurada marea que s'escampa pel local i llisca per damunt de les taules, mostrant totes les empremtes tatuades a la fusta. Cada ratllada, cada cop, cada minúscula marca queda exposada. Traços de breus instants en forma de petits jeroglífics, trenats al llarg de més de seixanta anys pel pas d'una extensa i diversa clientela que fan d'aquest lloc un petit parèntesi en el seu quotidià deambular.

Abans que el Jordi pugui acabar de col·locar totes les cadires al seu lloc, la porta s'obre bruscament i entra la Rosa. Va empenyent amb dificultat el carretó d'anar a comprar que porta ple a vessar, perquè ha fet del menjar un revulsiu per pal·liar les seves carències. Té una edat indefinida, però sospito que passa dels vuitanta. Viu just a l'altra banda del carrer, en un pis on s'hi ha passat la vida, primer com a nena, més tard com la filla esclava d'una mare autoritària i actualment com una ànima solitària. Ara no us imagineu una velleta afable i plàcida, no, tot al contrari, més aviat penseu en una guerrera armada d'arc i enverinades fletxes que gaudeix disparant a tort i a dret. No sé si de manera conscient, però us asseguro que té un talent especial per dirigir-les on més mal poden fer. Sort que el Jordi és un mestre defugint-les i aguantant estoïcament els seus rampells de mal humor. Ell entén que l'àcid caràcter de la pobra dona és un producte de la immensa solitud que l'envolta, del desencís que ha anat sedimentant amb cada somni esmicolat i del desamor que ha presidit la seva vida.

S'asseu a una de les taules i demana un cafè amb llet i un croissant, no sense afegir que, si aquest està tan resclosit com els darrers que se li han servit, no pensa pas pagar-lo. Atendre-la, amb un somriure, mentre ella continua llençant "floretes verbals" ja és tot un mèrit, però el Jordi ho fa sense immutar-se i és més, aconsegueix amansar-la, o almenys que es limiti a remugar en veu baixa. I allà es queda, enfadada amb el món i recitant una salmòdia de retrets, mentre va sucant el seu croissant al cafè amb llet, assegurant que està fred, aigualit i que es buscarà un altre bar.

Mentrestant, el local s'ha anat omplint i la Mercè, la propietària de la perfumeria, ha fet la seva estel·lar aparició. S'asseu en un dels alts tamborets que s'alineen al llarg de la barra, com ho faria una reina dalt del tron, i es deixa admirar per la clientela masculina. És indubtablement el que els homes anomenen "una dona de bandera". Ho corroboren les aflamades mirades que segueixen embadalides el suau balanceig de les seves llargues cames. Per a mi, és un misteri com pot mantenir l'airós equilibri que la caracteritza, enfilada d'alt d'aquells increïbles tacons d'agulla. El conjunt de la seva imponent anatomia, coberta per un vestit vermell que se li ajusta com una segona pell, és com un imant visual. Malgrat haver fet els cinquanta (encara que ella en confessa 45) té un atractiu d'aquells que superen el pas dels anys, és summament sensual i sap com explotar cadascun dels seus encants. No té cap problema en manifestar que, per damunt de tot, se sent un esperit lliure i per decisió pròpia mai ha volgut lligar la seva vida a ningú. Les veus més cotilles del barri asseguren que ha tingut una llarga llista d'amants que a hores d'ara segueix augmentant. Aquest fet ha do-

nat peu a sucosos temes de conversa al voltant de la Mercè, però ella passa de tot i sospito que gaudeix enormement provocant i sent el centre d'atenció.

Amb veu harmoniosa demana un cafè ben carregat i un mini entrepà de formatge i, mentre ella esmorza amb calma, desvio l'atenció cap a la porta que s'ha obert de nou, per donar pas al Jaume.

Ell és el director d'una important entitat bancària que hi ha al carrer de sota. Seguint el ritual de cada dia apareix impecablement vestit de blau marí, camisa blanca, corbata a ratlles simètriques i sabates negres, ben llustrades. Va tot repentinat, de manera que cap dels seus enrinxolats cabells està fora de lloc i, al seu pas, s'escampa una subtil aroma de colònia cara. Duu el maletí a una mà i la premsa a l'altra, s'asseu a una de les taules i demana un tallat descafeïnat, amb llet desnatada i sacarina (allò que en pla irònic s'anomena un desgraciat) i desconnectant tots els radars, tant visuals com auditius, s'endinsa en la lectura del diari com si l'hi anés la vida. Cap mirada al voltant, cap somriure, cap gest de reconeixement vers els altres clients, malgrat que molts, com ell, són recurrents a la mateixa hora. Per no mirar, ni tan sols mira l'explosiva Mercè que, de manera aparentment innocent, gira un terç l'eix de les seves corbes, per oferir-li un millor angle de visió... res, l'home sembla de pedra, immune a les temptacions, per molt suggerents que aquestes siguin.

Us asseguro però, que almenys hi ha una cosa que el fa vibrar, gesticular, cridar i perdre el nord: el futbol. Quan hi ha un d'aquells partits mediàtics en què juga el seu equip, el Jaume, immers en una llunàtica metamorfosi, baixa al bar amb xandall i bambes, demana una cervesa i una porció de pizza i s'asseu al davant de la gran pantalla de televisió completament adduït per aquella colla d'homes que es disputen una pilota, tot corrent pel camp. Escridassa els de l'equip contrari, utilitzant un vocabulari totalment urbà, quan els posen les coses difícils. Però, oh, nirvana!... quan els vents bufen a favor dels seus, s'esplaija en abraçades, clams i salts d'alegria junt amb els altres aficionats, igual que ho farien una colla de fans davant l'aparició del cantant de moda. Sí, des que el conec, he après que, fins i tot una persona perfilada en gris pot ser un esclat de passions quan l'esperona una bona motivació.

Tot d'una, en Carles, el repartidor de cerveses, entra carregat amb una caixa i avança cap a la porta del petit magatzem, alhora que exclama una sonora salutació de bon dia. Va movent-se al ritme de la música que escolta a través del walkman connectat al seu Ipod. No sé com pot resistir la potència dels decibels que s'escampen generosament, més enllà de les seves orelles. Té

23 anys, està carregat d'energia vital, d'hormones en erupció i s'alimenta de sons. El seu somni és arribar a ser un bon discjòquei i encara que, ara per ara, la seva realitat sigui anar amunt i avall repartint amb la furgoneta, ell té la certesa que un dia tocarà aquest somni. Aleshores serà famós, les noietes l'aclamaran i es fondran pels seus ossos, viatjarà arreu del món, conduirà un Ferrari (sens dubte vermell) i tindrà una mansió amb una imponent piscina on muntarà unes festes memorables. Al port restarà amarrat el seu gran iot, amb tripulació inclosa i sortirà a navegar amb alguna model d'aquelles que són portada de les revistes... Stop, noi, torna a la terra! Somiar té això, que t'enlaïres, t'enlaïres i l'adrenalina és immensa, però compte amb els aterratges! De tota manera, i si abans no acaba sord, qui ho sap? No diuen que voler és poder? De moment l'única que està penjada d'ell com un fuet és la Mireia, la dependenta de la floristeria a qui la seva espectacular entrada ha deixat en estat de xoc i sospirant com una bleda, mentre va esmicolant, de manera inconscient, el donut que té al plat.

Quan en Carles surt, sense deixar de mostrar, ni per un moment, que sap com moure els malucs, es creua amb la Lara. La noia és una estudiant de belles arts que ve a esmorzar des que s'ha iniciat el curs universitari. Ella és tota sensibilitat, una ànima oberta a les percepcions més subtils. Moltes vegades la sorprenen observant l'entorn amb una mirada especial, com si copsés invisibles missatges de tots aquells elements que componen la càlida, però antiga, decoració del local. Es nota que sap apreciar la sensació de temps retengut, de vida latent que s'hi respira i que duu a pensar en la diversitat de situacions i éssers que han compartit aquest espai. Sempre porta un quadern de dibuix on la veig traçar infinitud d'esborranys. El carbonet és com una prolongació dels seus dits que es mouen àgils per damunt del foli, plasmant instants amb apunts de grafit.

Des del fons del local l'observa en Miquel, jove com ella, ben plantat i estudiant de medicina. Té al davant un llibre obert, un dels habituals "totxos" que acostuma a carregar amunt i avall i al costat una tassa de cafè que es refreda. Tot sembla oblidat, suspès en la idíl·lica contemplació de la noia. De faccions suaus, gairebé etèries, menuda i delicada sembla sorgir d'un somni, fent equilibris per un món de realitats, al que li cal l'art per somiar.

Un dring recorre la meua anatomia de cristall. Sí, envejo la capacitat de sentir i estimar dels humans... Per estrany que sembli, m'ha agafat un atac d'involuntari romanticisme.

Són dos quarts de nou del matí i a aquesta hora el bar està ple a vessar de gent. El Jordi sembla multiplicar-se per tenir tothom content i m'admira que, malgrat ser un home, pugui prestar aten-

ció a tot. Prepara cafès de tot tipus, fa entrepans diversos, escolta i somriu davant dels mateixos acudits que explica el Sr. Lluís des de fa més de quinze anys. Està atent a qualsevol demanda dels qui seuen a les taules i alhora segueix els comentaris del seu amic Xavier, que resta a la barra amb el tercer cafè entre les mans tot explicant-li com li va amb la novieta de torn, l'amor de la seva vida (segons assegura). El Jordi somriu escèptic, ja que després d'escoltar més de vint vegades aquesta afirmació, se la pren amb conya.

Un dels nois que treballa al supermercat s'acosta a la Mercè per tirar-li la canya. Ella el calibra d'una ullada i deixa que la hi tiri. És jove, amb bon cos, simpàtic, decidit... s'asseu al tamboret del costat i la convida a un altre cafè. Ella li regala un somriure provocatiu, d'aquells que estan plens de sensuals promeses i tallen la respiració. En un temps rècord, la seducció està servida.

Rondant pel local veig el Pere, esperant que quedi lliure la seva cadira i llençant furibundes ullades a la dona que s'hi asseu, tot assaborint un entrepà de pernil, aliena al motiu de tanta animadversió. Ell és un home metòdic i carregat de manies. Una d'elles és que sempre s'ha d'asseure al mateix lloc i a la mateixa cadira (que reconeix per una petita marca en forma de mitja lluna). Fa més de deu anys que ve per aquí i sempre esmorza el mateix: un suís amb un parell de croissants, que el Jordi disposa davant seu en un ordre predeterminat. És el típic torracollons que ha tret de polleguera més d'un veí del barri amb les seves dèries. Li tenen jurada i aquesta tensió es fa patent, aquí al bar, quan accidentalment s'ha creuat amb algun d'ells. Aleshores hi ha un intercanvi de mirades assassines acompanyades d'un críptic silenci, carregat de muts retrets. Mai ha arribat la sang al riu però francament, crec que si tinguessin dards a mà se'ls llençarien mútuament, sense pietat.

Cap a mig matí hi ha un parèntesi de calma, abans dels vermuts i les tapes del migdia. És sobre aquesta hora que, com cada dimarts des de fa uns sis mesos, apareix ella, la dona que acaba d'entrar. Camina de pressa cap a una taula del fons del local, s'asseu, demana un tallat i espera, amb els ulls posats a la porta i un guspireig d'impaciència a la mirada. Es remou inquieta a la cadira i de manera mecànica va consultant l'hora en el seu rellotge de polsera. Sovint demana un segon tallat i per fi dibuixa un ampli somriure quan ell apareix. No són del barri, no en són els seus noms i els anomeno el Sr. i la Sra. X. Ella alta i esvelta, cabells rossos i ulls del color de la canyella. Ell amb aspecte d'executiu, força atractiu i amb unes pinzellades blanques a les temples que li aporten un aire summament interessant. Tots dos elegants, discrets, classe mitjana, gent de saber estar.

Es fan un petó als llavis i s'expandeix una aura de sensualitat que levita al seu voltant, mentre es queden amb les mans agafades per damunt de la taula, en silenci, només dialogant amb les mirades. Com si els calgués saciar les retines de la imatge de l'altre després de tota una setmana sense veure's. No hi ha dubte que són amants, uns amants clandestins que han triat aquest barri, segurament ben allunyat d'on viuen, per les seves trobades.

Fa un parell de setmanes vaig sentir com la Carme, la de la botiga de queviures, a qui no se n'hi escapa ni una, li comentava al Jordi que en sortir del bar se'n van directes al petit hostal que hi ha girant la cantonada. El recepcionista li va explicar confidencialment, és clar, que tenen aparaulada una habitació, on s'hi estan fins ben entrada la tarda.

Eh, què passa? De sobte em trobo en mans del Jordi i ni tan sols m'he adonat que s'enfilava per agafar-me. Em diposita damunt de la barra, després de treure'm la pols, i uns ulls desconeguts m'observen amb atenció. L'home em pren, em ressegueix suauement amb els dits i fa alguns comentaris sobre la meva valoració. Posa un especial èmfasi en detallar trets de la meva estructura, assegurant que és la sublim creació d'un anònim artista del vidre i aleshores fa una oferta. La quantitat és molt elevada i temptadora. El Jordi, però, fa el ronsa, apel·lant a un valor sentimental (que es treu de la màniga) i a la meva exòtica procedència. Hi ha un estirar-i-arronsa, com en un mercat àrab. La xifra augmenta considerablement. Els altres clients, que tenen una orella posada en la conversa, obren uns ulls com unes taronges. El Jordi comença a cedir. Jo resto entre els dos, summament valorada, fet que hauria de ser una carícia directa a l'ego, i ho és, però a la vegada francament acovardida, ja que no tinc ni punyetera idea d'on aniré a parar.

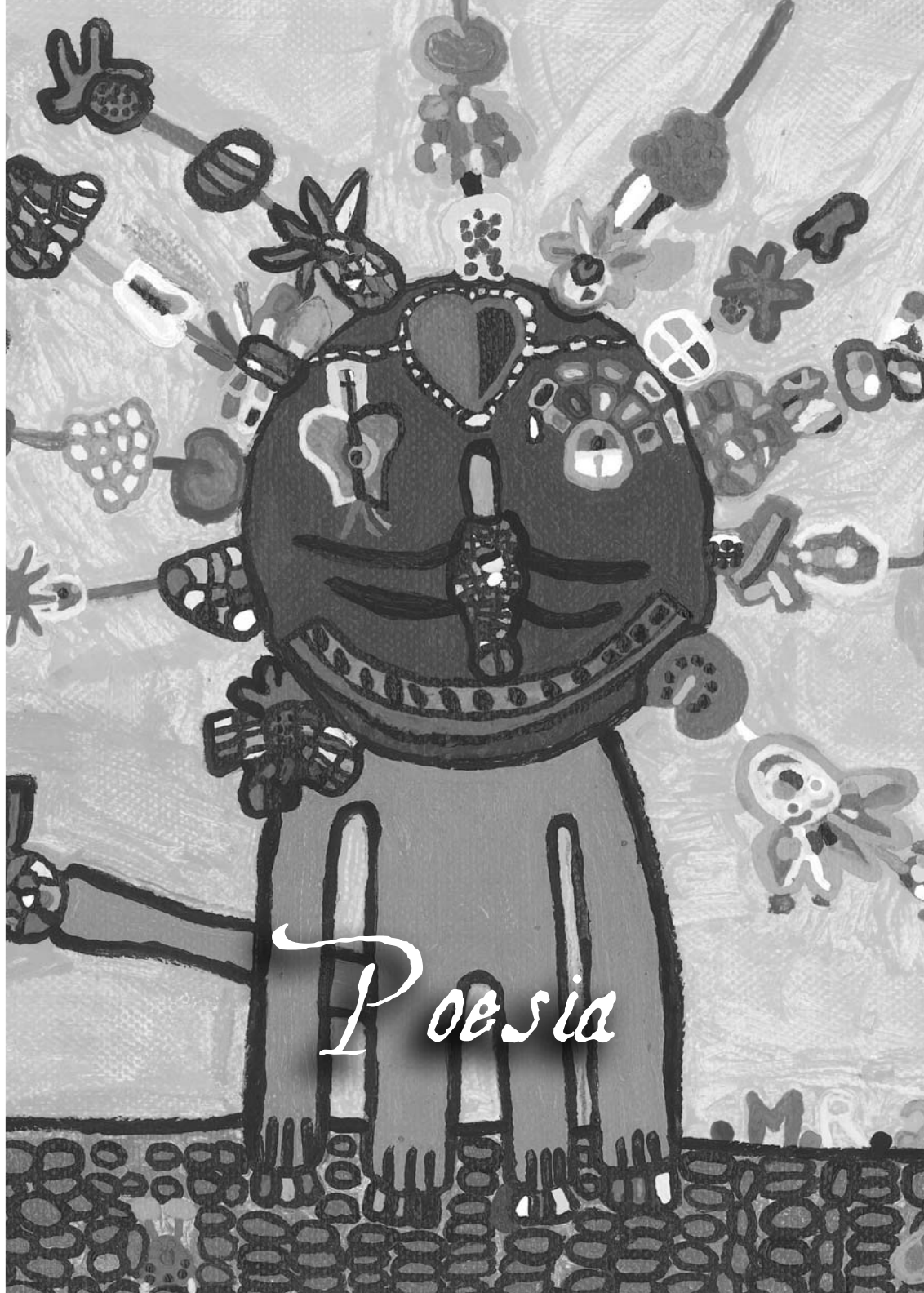
Tot passa en un tres i no res. Com un il·lusionista, l'home treu un bon grapat de bitllets de la cartera que passen directament a la cartera del Jordi. Em dipositen amb molt de compte en una capsa i el desconegut (que ara us puc avançar que es diu Víctor i és un important empresari ficat en política) em trasllada amb el seu cotxe cap a la part alta de Barcelona. Un cop allà, un uniformat porter obre un gran barri de ferro forjat i entrem dins dels jardins que envolten un palauet de somni. Sóc traslladada a l'interior per un altre home que amb molta cura em sotmet a un procés de profunda neteja. El meu poc apreciat contingut es perd aigüera avall i deixo de ser una ampolla mig plena per convertir-me en una ampolla buida. Neta com una patena, nua i transparent, sóc col·locada en una gran vitrina junt amb d'altres companyes de mides i formes originals i diverses. Em situen al centre, el lloc d'honor, com co-

rrespon a l'estrella de la col·lecció i brillaré amb llum pròpia fins que una nova adquisició em desbanqui.

Epíleg

Ja han passat quatre mesos des que vaig arribar i encara segueixo gaudint del meu protagonisme. Aquí tot és diferent, a les nits fem llargues tertúlies amb les companyes de vitrina, cadascuna té una història per compartir i ja no em sento sola com abans. De dia, però, mantenim les formes i restem en silenci, observant l'anar i venir dels visitants de la casa. Al bar jo era espectadora de la gent senzilla, del teatre urbà de la vida. Aquí l'obra que es representa té un caire del tot fictici, d'alta comèdia d'embolics, perquè he constatat que ningú és el que sembla i només compten les aparences. L'escenari és de luxe, un àmbit creat pel te amb pastes dels dimecres. Reunió setmanal de senyores d'alt pedigrí (a voltes qüestionable) on les converses giren al voltant de temes tan profunds com poden ser: el nou modelet acabat de comprar, o el posar a parir la gran amiga absent... o el que és pitjor: queixar-se de les pobres minyones, a les quals fan anar de bòlit. Un àmbit d'esplendor i festes, on es gesten certs negocis, políticament incorrectes, forjats al voltant d'un bon àpat i dels favoritismes.

Ara se'm fa tard, són ran de les dotze, l'hora bruixa i avui aquella ampolla petita de tons blavosos, procedent d'Austràlia, ens ha d'explicar el seu viatge per mar, a bord d'un gran transatlàntic, però demà, o potser demà passat o l'altre, si la censura m'ho permet, us oferiré una sucosa crònica al voltant d'aquesta fauna humana immersa en l'eròtica del poder adquisitiu i els seus privilegis. Us ben asseguro que la distracció està servida.

Poesia

MAR 2

L'amistat

Quan hi ha amistat
hi ha amor de veritat.
Quan el meu amic està trist
li deixo el meu joc preferit.

Amb mi riu amb facilitat
això és amor de veritat.
Jo me l'estimo amb bogeria
i jo amb ell sempre estaria.

M'agrada estar amb ell
quan fem el joc de l'anell.
Tenir un amic és un tresor
que val més que l'or.

L'amistat és compartir
estimar i no fer patir.
Què més us puc dir,
em fa feliç tenir un amic.

Les fruites

M'agraden les maduixes,
les que mengen les bruixes.

M'agraden les magranes
perquè en mengen les fades.

Hi ha fruites de tots colors
i totes fan molt bona olor.
Blanques, grogues i vermelles
les millors són les cireres.

La llàntia màgica

Jo tinc una llàntia
que màgica és,
li demano una cosa
i la fa del revés.

Quan arribo a casa
la busco i no hi és,
la busco i rebusco i
apareix del no-res.

Si li demano una manta
em porta un cubell,
li demano una tassa
i em dóna un drap vell.

Jo tinc una llàntia
que màgica és,
li demano una cosa
i la fa del revés.

Tardor

Moment de gelosia
enmig del carrer,
cauen les últimes fulles
del vell ametller.

El sol es pon,
a poc a poc s'enfosqueix,
tristor i tremolor,
un arbre es panseix.

Versos a la pàtria exiliada

Pàtria estimada
La guerra em va exiliar
Deixant enrere la família
Els amics i la llar

Malgrat que de llàgrimes, no me'n queden
Sento ganes de plorar
I encara que forces ja no tingui
Sento ganes de cridar

Per què et vaig abandonar?
Per què vaig venir a l'estranger?
Aquella força d'impotència
M'invalida constantment

No hi ha dia que no pensi
En els crits d'aquella gent
Tot el dolor i l'agonia
Els sons que arrossegava el vent

Cel tintat de color roig
Flames de fúria i d'odi
Malgrat tota aquella mort
Encara fa que m'enamori

Oh, pàtria estimada!
La guerra em va exiliar
Encara que ara lluny em trobi
El meu cor em fa tornar.

La por

La por m'espera cada dia
i jo amb temor m'amago d'ella sota el llit,
cada nit.

A vegades dormo a la meva habitació,
però quan el so dels trons m'espanta
em tapo la cara amb la manta.

Segueixo sense adormir-me,
però no em queixo,
no crido ni tampoc ploro, no m'atreveixo.
A les nits de tempesta
em remoc amb neguit,
escoltant els batecs del cor al pit.

A continuació, després d'haver pres el meu peluix,
de cotó fluix,
i sense gosar encendre la làmpada
perquè il·lumini la cambra.
Surto corrents,
quasi sense temps,
amb la por al cor.

Al final ja s'ha acabat tot.
En arribar a l'habitació dels pares,
sento l'escalfor i l'olor del perfum de la mare.
Entro sigil·lós
com un gos
i em fico dins el llit
per poder dormir tranquil.

De l'espiritual en l'art

L'AMOR

I
Si les notes brollessin del meu ser
Composant una bella melodia,
Una cançó perfecta t'escriuria;
Però de música, jo no en sé.

Si tingués la gran virtut del diner,
La mateixa lluna et compraria
I encisar-te potser ja no em caldria;
Però de les riqueses, jo no en sé.

Si jo pogués parlar sense recel
Sabria què dir-te en cada instant,
Però no m'ha dotat aquest estel.

I sols estic aquí gargotejant,
En la frontera entre l'infern i el cel,
Mentre mon petit cor va bategant.

II
Estima'm una mica cada dia,
Com el vent estima sa llibertat,
Com el creient estima allò sagrat,
Com el poeta ama sa poesia.

Estima'm com jo mateixa en sabia,
Com si en un somni fossis atrapat,
Com si una part de tu t'hagués
mancat,
Com si el joc de l'amor fos com
caldria.

Estima'm amb l'ira d'un huracà,
Estima'm amb ràbia, força i pecat,
Estima'm com si no hagués de
tornar.

No et demano res fàcil ni educat,
Mes no és res on no puguis arribar:
Sols estima'm com jo sempre t'he
estimat.

LA MORT

I
Sol descarat, brilles impertinent,
amb alegria que resulta ultratjant,
l'obscuritat t'anirà ocultant
i mostraràs el dol més escaient.

I en el meu cor hi fa fred, hi fa vent
i aquesta pluja cobreix que van
rodant
les meves llàgrimes, mentre jo,
sanglotant
no sé amainar aquest dolor punyent.

I encara espero que tornis un cop
més,
i encara et sento en els petits
detalls,
i encara sé, però és com si no sabés.

Però la mort, àvida, capritxosa,
sap triar bé qui s'emporta, qui deixa,
s'emporta els bons, els infames, no
gosa.

II

És per tu que composo aquest sonet;
és per tu cada simple mot d'amor,
cada olor, cada esguard, cada sabor;
i és per tu la música i el ballet.

És per tu el mar que batega discret,
és per tu el cel que ens mira sens
temor,
que s'enfada i envia el tro sonor;
i és per tu que el sol mai no es
queda quiet.

És per tu quan de tot estic segur,
quan no m'espanten la foscor ni els
trets,
i quan sé que no he de témer ningú.

Cridaré per sobre els oients distrets:
"Tot el que en aquest món és, és per
tu,
mes ara tu en aquest món ja no hi
ets."

EL MAR

Caminant a la vora de la mar,
unes barques a la sorra encallades,
potser usades, potser abandonades,
i aquella olor de sal tan familiar.

Caminant a la vora de la mar,
antigues construccions fortificades,
ans tan xerraires, ara tan callades,
i aquella olor de sal tan familiar.

Caminant a la vora de la mar,
les onades es belluguen mandroses
entretopant amb roques sorolloses.

Caminant a la vora de la mar,
reflex del cel en l'aigua cristal·lina
i hom s'emmiralla en la vida marina.

L'AMISTAT

Si els núvols tapen el sol del matí,
si la boira t'enfosqueix cap al tard,
si en lloc d'un llir tu sols hi veus un
card,
ja hi pots comptar, jo sempre seré
aquí.

Si el dolor t'acompanya pel camí,
si la vida et travessa com un dard,
si quan has de ser valent et sents
covard,
ja hi pots comptar, jo sempre seré
aquí.

Quan sentis que la batalla has
perdut,
quan sols t'acompanyi la soledat,
quan sentis que el teu món ha
decaigut,

jo seré aquí amb tu, jo et faré costat,
tu seràs l'espasa i jo el teu escut,
perquè això, amic meu, és l'amistat.

Entre els llavis bruts de sang

Com el càncer que arrenca al malalt
l'impacient instant del miracle mortal,
espero l'últim llarg adéu
entre els llavis bruts de sang.

Com el cadàver que es refreda
abrigallat amb terra i calç,
es congelen les rialles
d'un nostàlgic curt Nadal.

Dins la gàbia del meu cap
el malson desconegut
cada cop que tanco els ulls...

A l'aguait comptant les hores.
A l'aguait comptant les hores.

No deixis que m'adormi
cada cop que tanqui els ulls.
Correm fins on s'esborren els carrers
per no caure en el son aturat,
fins on s'esborren els noms
per oblidar els silencis que hem assajat.

Ofega amb el puny les hores!

Vull veure el meu reflex fer-se mots,
difós en els crits dels fantasmes del passat,
serem, com ells, anècdotes i records.
El plaer dels cossos que no has enterrat.

O potser tornem a ser solitàries gotes de pluja.
L'escalfor de dues ombres que de tant abraçar-se
es van evaporar.

I expiraré sota el silenci immortal
amb un irònic carpe diem entre els llavis bruts de sang.

Trancisió i contradiccions

Roig rogenic

Si la vida fos definida
per una sola tonalitat,
triaria sempre el roig
per viure amb intensitat.

Em llevaria cada matí
amb el sol rogenic
sortint rere les muntanyes,
amb fúria,
il·luminant-ho tot al seu pas.

Desdibuixaria els tons
vermells pel cel,
sentint la seva calor.
I colliria tomàquets de l'hort,
i síndries i cireres,
i maduixes i magranes.

Des del penya-segat
de pedres granats,
veuria la posta de sol rogenca
amb la brisa acaronant
l'astre dolçament,
dient-li "fins demà".

I a la nit, quan el
color s'hagués extingit,
me n'aniria a dormir
amb el foc enrogint a la xemeneia,
escalfant-me els peus,
i amb gust de llavis i petons
del meu príncep escarlata

Si demà tornés a néixer.

Si demà tornés a néixer,
tornaria a buscar-te,
allà on l'horitzó va a morir,
en qualsevol indret infinit
tornaria a buscar-te.
Entre les muntanyes, els volcans,
en els relleus més llunyans
tornaria a buscar-te,
entre les hores i els rosers,
en els paisatges més inquietes,
tornaria a buscar-te.
Entre les ones, al fons del mar,
allà on ningú s'atrevis a anar,
tornaria a buscar-te,
pels carrers, entre els gats,
pel trànsit més accelerat,
tornaria a buscar-te.
Implorant des de la finestra
algú que destaqués sobre la resta
tornaria a buscar-te,
amb paciència, resolució,
de vegades un deix de tristor,
tornaria a buscar-te,
amb esperança, amb fe
i fins al meu darrer alè.
Si demà tornés a néixer,
tornaria a buscar-te,
car em portés tota una vida
tornar a trobar-te.

Divina comèdia

Va mirar-me als ulls
en la foscor de la nit,
amb aquells ulls abans blaus,
ara enfosquits pels seus dimonis.
Assegut davant meu,
va explicar-me la història
que volia oblidar,
amb el foc darrere,
apagant-se.
I, de la seva mà,
vaig baixar a les profunditats,

a la calor dels inferns,
buscant el germà perdut.
Volia abraçar-lo un cop més,
oferir-li el meu perdó,
demanar-li el seu,
arrancar-lo del seu hivern.
Entre el més terrible
de la condició humana,
com un Virgili modern,
vaig acompanyar-lo
en el seu turment,
vaig conèixer el seu desemparament,
experimentat sota massa cares.
La seva desesperança va quedar
tatuada per sempre en el meu cor,
i tots aquells rostres,
gravats a la meva ment,
no volen marxar.
Voldria ser l'esperança
que apaivaga
els qui res no tenen,
però no tothom qui
vagava allà era perdut.
Entre les cendres
vaig poder visurar
un espurneig de blau
per últim cop
en els seus ulls grisos
que em retrobà
amb el meu germà estimat.
Ahir volia ser espiga de blat
i avui només engruna,
la seva joventut
s'apagava lentament.
Aquest cop Beatriu
deixava la bondat dels cels
i creuava el món
fins als inferns.
Com un àngel redemptor,
volia que retrobés el seu camí,
dur-lo així de nou a la llum,
però res no s'hi podia fer,
ell ja era lluny.
Entre la foscor el vaig perdre

i entre la foscor el vaig retrobar,
només per tornar-lo a perdre.

Cavall de foc

Sense ser avisat pel destí,
sense témer la mort,
va marxar d'entre nosaltres
el jove valent al galop.

Tot va ocórrer en un instant,
un cop ben fort i tot aturat,
vaig cloure un moment les parpelles,
en obrir-les ell jeia estirat.

Massa temps vivint al límit,
massa temps jugant amb foc,
ja s'escriu la seva història
cavalcant entre vida i mort.

No va haver-hi opció al combat,
ni tampoc escapatòria,
el jove valent accidentat
resta havent-se endut la glòria.

Batecs

Entre les espigues de blat,
el vent xiuxiueja cançons
que restaven en racons
ben oblidats del meu cap.

I es transformen llavors
en una melodia riallera
cantant suaument els records
de l'edat de la primavera.

Recordo respirar l'aire pur,
el cor bategant a tota marxa,
a les mans canyes i xarxes
intentant pescar-ne algun.

I les potineries al riu,
arran de pell l'aigua freda,
la sang corrent per les venes,
sempre em feien sentir viu.

I el verd de les muntanyes
en totes les seves textures,
escenari d'entremaliadures
i de contes d'herois i fades

com els que la mare m'explicava,
com recordo aquells ulls blaus,
entre prínceps i gripaus
cada nit jo els somiava.

I la claredat que tenien les coses,
el que estava bé i el que no,
encara no coneixíem la traïció,
els cors eren tendres i joves.

Sé que ara tot és diferent,
infinites tonalitats de gris,
només ets un cos i un rostre
enmig de la massa de gent.
Però he de mirar endavant,
i guardar els records d'infància
desdibuixats entre la nostàlgia
de no voler fer-me gran.

L'amor

Un dia de pluja,
una porta que es tanca,
una llàgrima que cau,
un cor que no batega,
jo ja no sento res.
Els dies passen inexorables

i la vida s'escola
en gotes d'aigua que cauen,
descendint pels carrers grisos,
escapant-se cap al mar.

Segueixo quieta, immòbil,
com una estàtua que plora
aturada enmig de la plaça
i crida en silenci
però ningú no l'escolta.

Les coses bones
ja no tenen el mateix gust,
la noció del temps
ha perdut el seu valor,
la debilitat passa factura.

Quan el foc s'apaga
i el vent s'enduu la cendra,
allò que semblava etern
resta enterrat entre les hores,
allà on tot just va començar.

Les paraules s'esfumen,
les promeses s'obliden,
les petjades s'esborren,
el món fa i es desfà,
però la memòria roman intacta.

Amic meu, vols un consell?
No juguis mai al joc de l'amor.
I com es juga aquest joc?
Qui s'enamora sempre perd,
i aquest cop he perdut jo.

La felicitat

És un moment de lucidesa,
despertar-me al teu costat
i que em besis amb tendresa,
és un matí assolellat
o escoltar aquella cançó
amb un somriure de complicitat,
és la rialla d'un nadó,
la infantesa, la ingenuïtat.

És aquella mà amiga
en un moment de debilitat,
quan les cames em fan figa
és la teva seguretat
duent-me en braços al llit,
el teu batec compassat
quan m'abracés adormit
serè, tranquil, callat.

És una paraula delicada
en un instant de necessitat,
quan estic massa callada
que em facis riure de veritat,
un "t'estimo" perquè sí,
en un segon inesperat,
un "amor, això no és així"
quan potser no he encertat.

És l'esforç que dona fruit,
aquell desig renovat,
és un arbre tot florit
la pau després del combat,
són els ulls dels meus germans,
ells i la seva fidelitat,
veure com es van fent grans,
ja fa temps que m'han guanyat!

És una flor que neix,
o un tresor desenterrat,
un somni que es compleix
el meu pols desenfrenat
quan em mates a petons,
el meu cor accelerat
recordant tants moments bons
que m'espanta tot plegat.

És un clàssic que no passa de moda
o una bona amistat,
els nuvis en una boda
o avorrir-nos de veritat
enmig d'una caravana.
Per a mi, la felicitat
és qualsevol situació quotidiana
en què ets al meu costat.

Helena

A la meva estimada amiga

Com una flor de mel,
sota la melodia de l'aire.
Amb la llum de la lluna
sobre la tranquil·la aigua.

Com un llençol de lli
que voleia fràgilment,
esperant la seva carícia
dibuixant-la en ment.

Acord en do major

Si pogués ajuntar totes les cordes dels violins
escriuria la cançó més bonica d'amor,
per poder curar aquesta ànima fràgil que viu en mi.
Si pogués guardar l'olor de pluja
banyaria tot el meu cos
entre llàgrimes del cel.
Si pogués ajuntar la llum de totes les estrelles
dormiria sobre un llençol de pau,
i coixí de calma.
Si pogués dissoldre tots els condicionals de la vida,
el present dominaria el dia
i el cor, la nit.

Vora el mar de Sinera

Et diré...
que entre les ones,
pots veure cristalls de sal que narren records.
Ens deixarem caure entre la sorra fina
i hi enterrarem els peus.
Et diré...
que la mel
és filla del sol i que la mare dolça
es troba enmig de la nit.
Comptarem barques al port
I veurem la primavera florir.
I et diré...
que la vida se'ns escapa,
entre mirades no acabades.
Ens estirarem a comptar estels
i els convertirem en abraçades.

Natura

Dins les vinyes, vora el mar,
lluïa un petit fonoll,
al costat d'un vell matoll
bonic amb perfum amarg.
Un aloc vora el rial
tenia por de ser emportat
no vol ser derrotat
per aquell mal temporal.

Mentre al món hi hagi primavera,
hi haurà poesia!
Gustavo Adolfo Bécquer

Des del silenci

De gris

La tarda avui no té
la clau de l'estança
dels moments plaents.
Només jau i dorm
en llits de fredor
penjada dels marges
ressecs on l'hivern s'ajoca.

On és l'horitzó
on les lluïssors s'escolen
i el cel es torna foc?
Avui, la tarda esdevé
una dama eixorca
que no infantarà
clarors dins la fosca.

Ara la quietud
l'embolcalla tota
i reclosa al cau
s'espolsa i renova
i espera demà
quan es vestirà
totes les llums noves.

Un arbre

(L'Om)

Què cerques om que el teu cos tant enfiles
amunt, amunt, enllà, esvelt gegant!
És que vols viure a prop de les estrelles
per oblidar de la terra tant de fang?

Sentir de prop alès d'indrets eteris,
gaudir la llum ardent de l'astre gran,
mirar des dels cimals les aus boscanes,
sentir com t'acaronen tot volant?

Gronxar tes branques prenyades de fulles
com unes banderes al vent onejant,
vestir de lluentons en nits de lluna plena
o sentir el vent que passa tot xiulant?

Alçaré la veu si vull parlar-te
per fer-te sols un prec d'humil mortal:
Porta'ns dels cims la puresa dels aires
mentre fruïm d'aquesta pàtria terrenal.

Apocalíptic

Quan surtin a la pell les cruels ferides
obertes dins el pit de les ciutats
i calguin més que mai munts de mentides
que emmascarin les cruels realitats
i s'alcin de la terra crits fantasmes
d'infants que algú a la vida no ha volgut
ocults dintre les ments cruels i falses
que ofrenen nius de farsa i solitud
lleparem de la vida les engrunes
d'un temps caduc, brut i malmès,
quan restin solament un munt de runes.
I vagarem perduts per sempre més.

A trenc d'alba

Quan l'alba neix
la terra s'engalana
i exhalen mil perfums
matolls i flors boscanes.

El cel s'envermelleix
i el mar que l'emmiralla
de roig vesteix joiós
tot bressolant ses aigües.

El bosc que és el recés
de tantes aus galanes
desperta amb els seus cants
mentre gaudeix la calma.

Tot reviu fent honors
a qui tot ho creava.
Un jorn ens ix de nou:
una nova esperança.

Mare mar

La mar, que n'és d'enjogassada!
Quin devessall de misteris aigua endins
de blaus vesteix com una bella fada
que resta dels peixets enamorada
vestint-los amb argent i colors fins.

És una mare plena de dolcesa
que té a la seva falda els seus tresors
i els bressa i acarona i fins els besa
duent-los aigua enllà amb placidesa
mentre la brisa canta als seus amors.

Només pols

Com la pols del camí
ressegueixo el gruix
de la terra eixuta i tosca.
Els passos de la gent
em fan sentir
que tot batega junt
i res s'esfondra.

El matí de cada jorn
és com un llibre nu
de fulls en blanc,
un camp erm
i un camí cap a on
no en sabem el destí.

La nit és la manca
de llum, i és el son
de les flors.
Cada dia és una aventura fugaç
d'un desenllaç incert.

Entre la boira

El món s'ha fet petit,
s'escurcen les distàncies,
la boira ha encerclat
espais de terra i aigües,
hi ha un vel arran del cel
on l'horitzó s'amaga.

El cel vesteix de gris
de cendra les muntanyes,
les pedres del camí
semblen més solitàries,
sense la llum del sol
s'adorm tota la plana.

Fosqueja i ben aviat
més fosc es farà encara
i la lluna no es veu,
prou en sentim la manca,
un vel de blanc setí
li ha embolcallada l'aura.

Tot és calma i repòs
ja ni una fulla branda
i els avets del jardí
semblen gegants de marbre.
A poc a poc s'adorm
aquesta nit manyaga.

Meditació

Algú em vetlla, prou que ho sé,
i la ment troba penyora
en aquest moment serè
on tota la pau aflora.

Miro dintre del meu jo
i si la buidor m'aterra
cercaré del bo el millor
per omplir-me'n la desferra.

Una música és la font
que l'esperit em sadolla.
Cercó la calma, mes on?
si tant brogit m'enfarfolla.

M'allunyo del món i adés
encara que el cos s'hi negui
alçaré el vol i després
quan tot el soroll s'ofegui
jo ja no voldré res més.

Batecs de natura

Recullo ombres
caigudes del capvespre,
les mans me n'omple.

M'encisa el rostre
lluminós de la lluna
guaitant la prada.

Darrere el vidre
de la cambra menuda
roman la vida.

L'òliba mira
amb posat de sorpresa,
algú l'espia.

Dintre la cambra
la fosca fa conxorxa
amb els silencis.

La flama dansa,
la cera llagrimaja
del cim d'un ciri.

Ben a les fosques
encamino els meus somnis
fins llucar el dia.

Clar de lluna

Suspesa al cel, la lluna llavors era
com la fidel companya de camí
que duia a passejar la primavera
vestida de sentors de llessamí.

El blat encara verd –i com lluí!
amb els fulgors selènics i la nit,
la presumida, els seus encants gaudia
guarnida de misteris infinits.

Quants me'n duia de somnis la bellesa
d'aquell astre lluent penjat al cel!
Un ramell d'il·lusions i de tendresa
i tot ho embolcallava amb el seu vel.

Delícies que la vida sense pressa
escampa arreu on passa, i qui ho recull
ho guarda amb gran delit i alhora ho bressa
encara que ho malmeti algun escull.

Quan tota la natura és poesia
i si sabem copsar-n'hi tot l'encís
l'esperit se'n deleix i en harmonia
l'instant ofrena un tast de paradís.

Alçant els ulls a tu, oh llumenera!
em sembla veure'm jove com ahir,
i viuré sempre més la primavera
car sé que eternament seràs aquí.

Absència

És bell el temps de recordar
si es fa melós el fil
que ens hi acompanya.
Recorro el Mas avui
com aleshores,
com si encara valent
dempeus fos ara
i a cada racó
d'aquella estança
hi trobés el repòs
que agombolava.
Mes ara, no podré
per més que maldi
trobar-ne ni un bocí
per recolzar-m'hi
i vèncer la fredor
d'aquesta absència.

Tindrè en cada record
la pau somniada
i per teulada el cel
que mai no hi manca.
I a l'ombra del no-res
sí puc encara, hi trobaré
l'amor que em regalaren.

El nano valent

Moria la tarda
a un poble pesquer,
la nit s'estenia
i un nano, corrent,
buscava la platja
folrada de vent.

Els peus despullats
la sorra enfonsaven;
pinassa i petxines
la pell li punxaven.

Els dits congelats,
ferida la pell,
i al cor una espasa
clavada de ple.

Mirava les aigües
cap a l'horitzó,
amb els ulls aquosos
i embussos al coll.

Una pedra grossa
rodona i pesant,
entre les escumes
amb geni agafà.

Amb l'ànima encesa,
i el colze encongít
mirà cap al mar
i va cridar així:

Torna'm el meu pare,
jo no t'he robat!
Torna'm el meu pare,
és meu, no és del mar!
Et llençaré pedres
si no em vols fer cas.

Amb braves onades
la mar respongué,
i llençà la pedra
el nano valent.

I totes les nits
cada cop més fort
llençava una pedra
cap a l'horitzó,
i diu la llegenda
que el primer espigó
va créixer amb les pedres
la ràbia i l'amor.

La nit en un cove

des de lluny

des de lluny
les ones del mar
són només remors,
brots tendres de silenci.

una mica més enllà
d'on arriba el nostre alè
les ones del mar reclamen silenci:

cors desinflat-se,
pólvora consumint-se,
bleixos consumint-se,
pulmons ofegant-se.

des de lluny
la nostra respiració;
un xisclet d'empassar saliva;
poc més que silenci.

les ones del mar,
del nostre mar,
moren així que arriben:

pulmons exhaurint-se,
pólvora consumint-se,
cors consumint-se,
bleixos ofegant-se;
poc més que silenci.

atapeïts gargots de pluja

m'apropro cap a on els vidres
perden la seva transparència.

amb un sol dit
podria tornar-ho tot a un principi,

o si més no,
a un començament,

transparent.

sense tu

portes tancades.
finestres tancades.
plou a doll.

als vidres mullats
s'han diluït totes les sortides
i fugir no sembla possible.

la tremolor dels ulls raja bogeria.
les teulades ploraneres ragen bogeria.
i fugir no sembla possible.

plou a doll;
sense permís
la soledat parla.

aquesta nit

aquesta nit
sense tu
la pluja fa soroll

tinc por
por a les mans
por als llavis
por a la pell
i al cor

aquesta nit
sense tu
els llamps em maregen
la gola em tremola
i els ulls s'esborronen

tinc por
por de les finestres
de les aixetes
i dels records

aquesta nit
sense tu
tinc por que l'amor m'ofegui

paper mullat

la nit és un núvol negre
la pluja ho mulla tot
tot el que no es pot veure:
per això és mentida

jo puc veure la nit
la negra nit mullada
la negra nit en un cove:
per això és mentida

la nit és un núvol negre
una mentida amerant-se
encongint-se i arrugant-se
fins desfer-se:
per això és mentida

l'amor

l'amor va perdre l'equipatge
en el darrer aeroport

ara
viatja de món en món
oferint-se nu
a tots aquells que el reconeixen

la nit en un cove

era una nit silenciosa
recordo el silenci
i recordo taral·lejar una cançó:
allunyant-se

era una nit de llop mort de gana
que
a manca d'udols
cançons taral·lejava
i en una d'aquestes
s'adormí
mort de gana:
allunyant-se

obro la llibreta

obro la llibreta
no sé per què
però l'obro
potser l'obro per despullar-me
de pell endins
potser per això l'obro

quan t'adorms

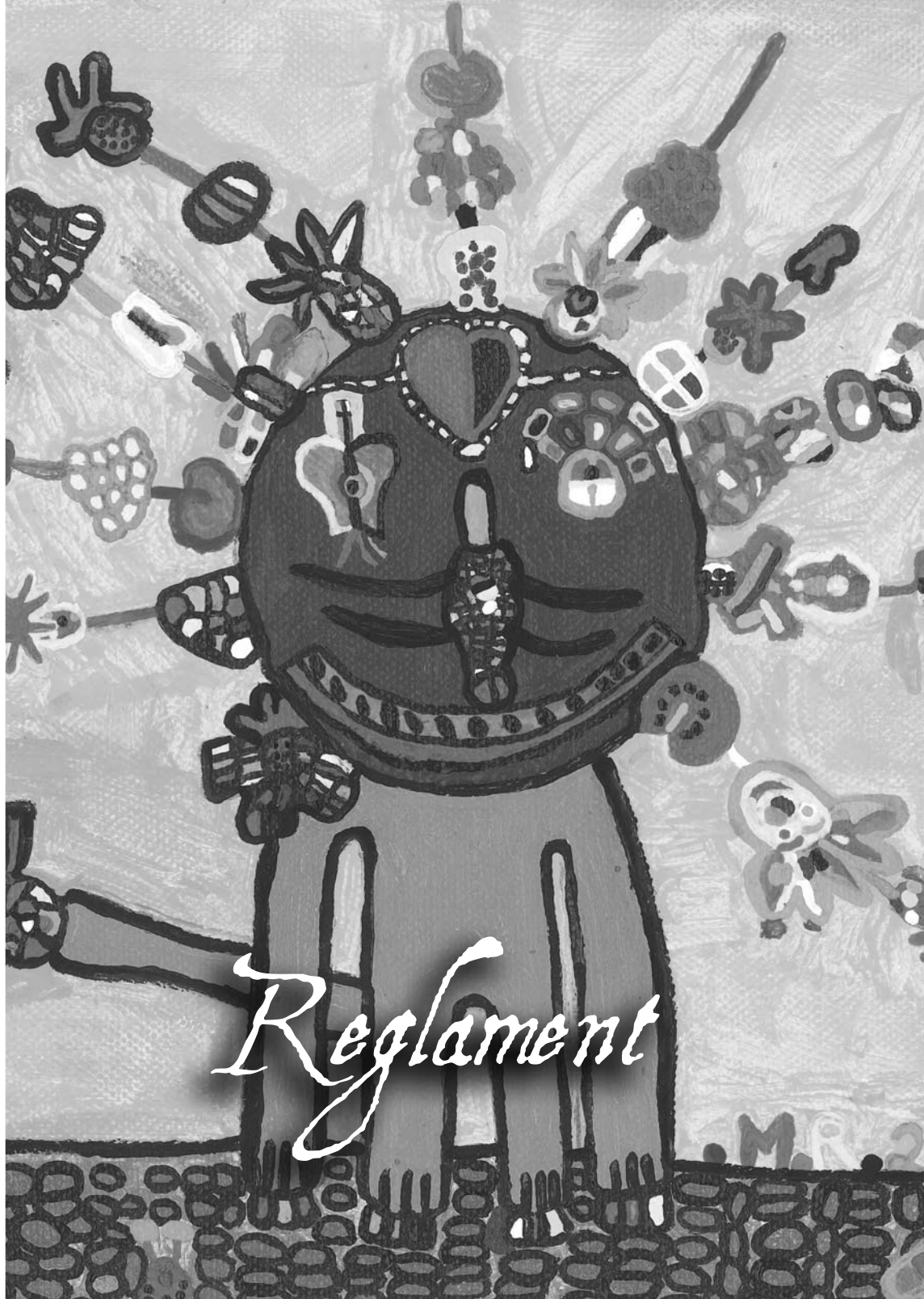
quan t'adorms
em sento sol enfront el silenci
sense més vida que la teva respiració

i escric:
estimat enemic
vull que sàpigues que he mort
per a tu i per a tothom

i escric:
estimat amic
he traït l'enemic
però penso que ho sospita

quan despertes
m'adono que he guanyat
per sempre

sóc viu

Reglament

Bases de la Mostra Literària del Maresme 2013 (XXX edició)

1. Participants

1.1 Hi haurà sis grups repartits de la següent manera:

Grup A: de 6 a 8 anys.

Grup B: de 9 a 11 anys.

Grup C: de 12 a 14 anys.

Grup D: de 15 a 18 anys.

Grup E: de 19 a 25 anys.

Grup F: de 26 en endavant

Els grups es classifiquen tenint en compte l'edat real de l'autor de les obres el 30 d'abril del 2013.

2. Obres concursants

2.1 En tots els grups hi haurà les modalitats de poesia i de prosa.

2.2 Els treballs hauran de ser individuals, escrits en català i totalment inèdits.

2.3 Només s'acceptarà una obra per categoria, modalitat i participant.

3. Característiques

3.1 El tema és lliure.

3.2 En prosa, l'extensió ha de ser inferior a 5 DIN-A-4 per als grups A, B i C. Pel que fa als grups D, E i F, l'extensió mínima ha de ser de 5 DIN-A-4 i la màxima serà de 15 DIN-A-4.

En la modalitat de poesia, l'extensió indicada és a títol orientatiu.

3.3 Tots els treballs han de ser escrits a una sola cara, espai entre línies 1,5 i cos de lletra verdana 12.

3.4 Els treballs tècnics i científics queden exclosos de la present convocatòria.

3.5 A més de l'obra original, calen 4 còpies de cada treball presentat a concurs.

3.6 Només el primer i el segon premi de cada grup i modalitat de la fase local passaran a la fase comarcal.

A la fase comarcal, s'hi poden presentar un màxim de **dues obres de cada grup i modalitat per municipi**; per tant, el nombre màxim d'obres presentades per cada municipi és de vint-i-quatre.

Es retornaran les obres a tots aquells municipis que en presentin més de les indicades per tal que enviïn el nombre màxim d'obres.

3.7 En cas que un ajuntament no hagi organitzat la fase local, serà la regidoria de Cultura o aquella que determini el propi ajuntament la que haurà de fer la selecció dels treballs presentats, de manera que el nombre màxim de treballs presentats a la Mostra serà de 24, dos per cada grup i modalitat.

4. Pliques

4.1 Les obres han d'anar signades amb un pseudònim o un lema especificant l'edat i el grup al qual pertany.

4.2 Cada obra ha d'anar acompanyada d'un sobre tancat on s'indiqui: "XXX Mostra Literària del Maresme", el pseudònim o lema, i dins del

sobre hi ha d'haver una targeta amb el nom, cognoms, adreça, telèfon de l'autor/a i fotocòpia del DNI o document anàleg (en el cas dels grups D, E i F).

4.3 En cas de no viure habitualment al Maresme caldrà especificar el tipus de vincle amb la comarca.

5. Presentació dels treballs

5.1 Un mateix autor no pot presentar originals en més d'una població; en cas contrari, quedarà desqualificat.

5.2 Els ajuntaments que organitzin la fase local de la Mostra han d'exposar a les seves bases quina serà la data límit per poder presentar els treballs concursants, data que haurà de ser, com a mínim, una setmana anterior a la data límit fixada per a la fase comarcal.

5.3 La data límit per la presentació dels treballs concursants a la fase comarcal serà el dia 9 de juliol del 2013.

5.4 A més de les còpies en paper, les obres s'han de presentar en format digital.

En cas que les obres guanyadores hagin passat per correcció de català per poder fer una publicació local, els ajuntaments n'informaran el Consell Comarcal del Maresme i les trametran a la fase comarcal ja corregides.

6. Premis

6.1 A banda dels premis que cada ajuntament organitzador pugui concedir a nivell local, els premis de la Mostra a nivell comarcal consistiran en un primer premi i un segon premi, si s'escau, per cada grup i modalitat.

6.2 Els premis seran, com a mínim, els següents:

	Primer premi (prosa/poesia)	Segon premi (prosa/poesia)
Grup A	50 euros. En llibres per modalitat	25 euros. En llibres per modalitat
Grup B	60 euros. En llibres per modalitat	30 euros. En llibres per modalitat
Grup C	150 euros. En llibres per modalitat	75 euros. En llibres per modalitat
Grup D	200 euros. En metàl·lic per modalitat	100 euros. En metàl·lic per modalitat
Grup E	250 euros. En metàl·lic per modalitat	125 euros. En metàl·lic per modalitat
Grup F	300 euros. En metàl·lic per modalitat	150 euros. En metàl·lic per modalitat

6.3 El jurat podrà deixar desert algun dels premis o lliurar algun accèssit, depenent del seu criteri.

6.4 El mateix dia que es faci públic el veredict del jurat es lliuraran els premis als treballs guanyadors.

7. Jurat

7.1 Cada municipi nomena el jurat que qualifica els treballs locals, i l'ajuntament amfitrió i el Consell Comarcal designen els membres del jurat en la fase comarcal.

7.2 El jurat de la fase comarcal ha d'estar format per dues persones designades pel Consell Comarcal i per dues persones més designades per l'ajuntament amfitrió. Els quatre membres del jurat seran persones vinculades al món cultural de la comarca.

7.3 El jurat té com a principals funcions:

- Valorar les obres presentades en la fase comarcal de la Mostra.
- Dictaminar les obres guanyadores.
- Elaborar per escrit el veredictes de les obres guanyadores i fer-ne el lliurament al Consell Comarcal del Maresme
- Resoldre, si s'escau, qualsevol aspecte en relació al veredictes.

7.5 El jurat, tant el local com el comarcal, pot declarar desert qualsevol dels premis oferts si la qualitat dels treballs així ho requereix.

8. Veredictes

8.1 El veredictes del jurat es farà públic en el lloc i hora a determinar per l'ajuntament amfitrió d'acord amb el Consell Comarcal del Maresme, amb prèvia comunicació als ajuntaments participants. Els premis seran lliurats en el mateix acte.

9. Aclariments

9.1. Les obres que resultin guanyadores es conservaran a l'Arxiu Històric Comarcal de Mataró, amb seu a l'edifici de Can Palauet. Les obres presentades no seran retornades.

9.2 Les obres guanyadores seran publicades en una primera edició i els seus autors tindran dret a un exemplar gratuït d'aquesta publicació.

9.3 La propietat de les obres presentades serà dels seus autors, però el Consell Comarcal del Maresme es reserva el dret de fer una primera publicació de les obres presentades, a més de poder reproduir-les, total o parcialment, en publicacions posteriors o en edicions pròpies del Consell Comarcal del Maresme, fent-ne referència a l'autor.

9.4 Un cop fet públic el veredictes, les obres guanyadores de la fase comarcal de la Mostra poden ser publicades a la pàgina web del Consell Comarcal www.ccmaremse.cat.

9.5 Les obres (i còpies) presentades a la fase comarcal no es retornaran, hagin estat premiades o no de la fase comarcal.

10. Altres disposicions

10.1 L'ajuntament amfitrió serà el responsable de l'organització i finançament de l'acte de lliurament dels premis, que haurà de tenir el vistiplau del Consell Comarcal del Maresme.

10.2 Qualsevol imprevist serà resolt pels membres del jurat de la Mostra amb el suport dels tècnics del Consell Comarcal.

10.3 Es considera incidència qualsevol esdeveniment extraordinari que esdevingui durant el procés normal de la Mostra Literària del Maresme, la resolució del qual no estigui prevista en aquestes bases, excepte els aspectes vinculats al veredictes que seran resolts pel jurat.

10.4 El fet de concursar implica la total acceptació d'aquestes bases.

Acta del Jurat de la Mostra Literària del Maresme 2013

A l'Ajuntament d'Arenys de Mar, el dia 23 de setembre de l'any 2013 a les 19.00h, es reuneix el jurat de la Mostra Literària del Maresme format per: Noemí Bibolas i Joaquim Mateu per les obres de prosa; Maite Lafontana i Jaume Prat per les obres de poesia.

Actua de secretari Joan Miquel Llodrà, regidor de Cultura de l'Ajuntament d'Arenys de Mar, que actua amb veu però sense vot.

D'acord amb les bases que regeixen el certamen i un cop vistes les puntuacions efectuades pels membres del jurat, s'acorda per unanimitat atorgar els següents premis:

Prosa

Grup A:

1r premi:

Un ninot de neu se'n va de viatge. Luka Herrero Pedain. Alella.

2n premi:

El guepard poruc. Víctor Canal Romero. Alella.

Grup B:

1r premi:

El vampir desdentat. Berta Playà Soler. Sant Vicenç de Montalt.

2n premi:

La biblioteca parlant. Iria Fernández Salgado. Tordera.

Grup C:

1r premi:

Venus. Nora Rodríguez Valls. Teià.

2n premi:

Els ulls d'Èlia. Jana Corominas Muns. Arenys de Munt.

Grup D:

1r premi:

Cascavells en la nit. Laura Gallego Marfà. Argentona.

2n premi:

Febrer de 1872. Marçal Parcerisa Ledesma. Alella.

Grup E:

1r premi:

Afortunada. Georgina Val del Campo. Cabrils

2n premi:

Història de vida. Mireia Moré Horta. Arenys de Munt

Accèssit:

Francesc Franquesa. David Martos Mompert. Vilassar de Mar.

Grup F:

1r premi:

Tornaran les orenetes, tornaran. Josefina Maymó Puig. Alella.

2n premi:

Pell de cristall. Maria Isabel Gual García. Vilassar de Mar

Poesia

Grup A:

1r premi:

L'amistat. Marta Jofre Soriano. Montgat

2n premi:

Les fruites. Sara Lago Villalta. Sant Vicenç de Montalt

Grup B:

1r premi:

La llàntia màgica. Marta Moseguí Marinel·lo. Tiana

2n premi:

Tardor. Pau Belmonte Petit. Montgat.

Grup C:

1r premi:

Versos a la pàtria exiliada. Lluís Oliveres Mónico. Teià.

2n premi:

La por. Elena Martínez Simón. Vilassar de Mar.

Grup D:

1r premi:

De l'espiritual de l'art. Laura Gallego Marfà. Argentona.

2n premi:

Entre els llavis bruts de sang. Mariam El Sadr Solà. Arenys de Mar.

Grup E:

1r premi:

Trancisió i contradiccions. Victòria Garcia Samón. Teià.

2n premi:

Helena. Jana Mir Freixas. Arenys de Mar.

Grup F:

1r premi:

Des del silenci. M. Teresa Reyner Romaguera. Tordera.

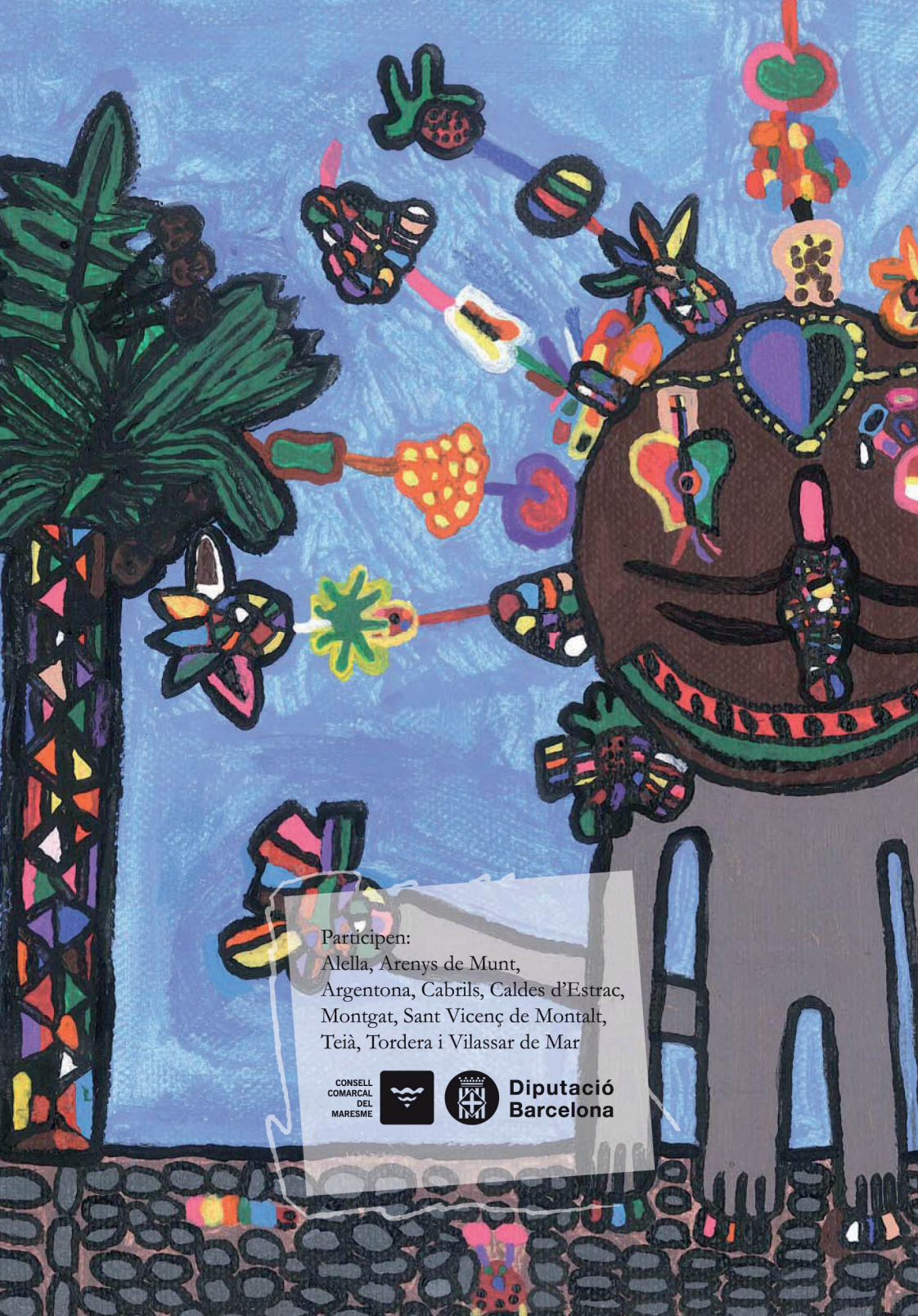
2n premi:

El nano valent. Emilio Luna Campaña. Montgat.

Accèssit:

La nit en un cove. Mercè Navarro Salinas. Teià.

Signen l'acta, el jurat i el secretari, a 23 de setembre de 2013, a Arenys de Mar.

Participen:

Alella, Arenys de Munt,
Argentona, Cabrils, Caldes d'Estrac,
Montgat, Sant Vicenç de Montalt,
Teià, Tordera i Vilassar de Mar

CONSELL
COMARCAL
DEL
MARESME

Diputació
Barcelona